

STUDIM MASTERPLANI PËR ZONAT ME PËRPARËSI ZHVILLIMIN E TURIZMIT

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR

GRYKËDERDHJA E ISHMIT

**DOKUMENTI PARAPRAK I
VLERËSIMIT STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË
KOMBËTARE GRYKËDERDHJA E ISHMIT**

Tiranë, Shtator 2020

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

Përgatitur nga: Dr. Abdulla Diku (Ekspert mjedisor i licensuar)

MSc. Kristi Bashmili (Ekspert mjedisor)

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

Shkurtime

RSH	Republika e Shqipërisë
AKPT	Agjensia kombëtare e planifikimit të territorit
ISHP	Instituti i Shëndetit Publik
BE	Bashkimi Evropian
MIZB	Menaxhimi i Integruar i Zonave Bregdetare
IAP	Instrumenti për Asistencën e Para-Anëtarësimit (BE)
KMMD	Komiteti për Mbrojtjen e Mjedisit Detar (i OND-së)
MiM	Memorandumi i Mirëkuptimit
ZDVN	Zonë Detare Veçanërisht e Ndjeshme
VSM	Vlerësimi Strategjik Mjedisor
VNM	Vlerësimi i Ndikimit në Mjedis
DRM	Drejtoria Rajonale e Mjedisit
AKZM	Agjensia Kombëtare e Zonave të Mbrojtura
AKM	Agjensia Kombëtare e Mjedisit
MTM	Ministria e Turizmit dhe Mjedisit

**VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT**

Përmbajtja

Kuadri i hartimit të VSM-së për PDZRK-në Ishëm	7
Nisma për PDZRK Ishëm	8
Parimet dhe synimi i VSM	9
Kuadri ligjor i VSM-së.....	10
Fazat nëpër të cilat kalon procesi i VSM	10
Njoftimi i ministrisë nga autoriteti propozues;.....	12
Konsultimi me grupet e interesit për çështjet e trajtuara në raportin e VSM-së;	12
Hartimi i raportit paraprak të VSM-së dhe konsultimi me grupet e interesit	14
Hartimi i raportit përfundimtar të vlerësimit strategjik mjedisor	14
Qëllimi dhe objektivat kryesore të PDZRK-së dhe përputhja me plane/programe të tjera	15
Vizioni dhe Drejtimet e Zhvillimit	15
Ruajtja e Mjedisit (Zhvillimi i Qëndrueshëm)	17
Objektivat e zhvillimit të zones	19
Infrastruktura	19
Programet dhe projektet e zhvillimit	22
Parimet e PDZRK-së dhe ndërthurja me Strategjitë / planet e tjera	25
Alternativa të konsideruara gjatë hartimit të PDZRK-së.....	27
Metodika e hartimit të vlerësimit strategjik mjedisor	29
Objektivat strategjike mjedisore	30
Përshkrimi i Përbërësve të Mjedisit	32
Pozita gjeografike.....	32
Klima	33
Topografia	33
Gjeologjia	34
Përdorimi i tokës	35
Hidrografia	36
Ujërat sipërfaqësorë	36
Cilësia e ujërave sipërfaqësor.....	37

**VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT**

Ujërat nëntokësorë (Akuiferët).....	38
Cilësia e ujrave nëntokësorë.....	39
Cilësia e ajrit.....	39
Ndryshimet Klimatike	40
Zhurmat në mjedis.....	41
Natyra	41
Habitatet Kryesore.....	41
Flora	41
Fauna	43
Zonat e mbrojtura	44
Parimet e Menaxhimit të zonave të mbrojtura	45
Veprimtaritë e ndaluara në zonat Rezervat natyror i menaxhuar, Kat. IV.....	46
Peizazhi	46
Infrastruktura mjedisore	47
Menaxhimi i mbetjeve.....	47
Furnizimi me ujë dhe trajtimi i ujrave të përdorur	50
Furnizimi me ujë	50
Kanalizimet dhe ujrat e bardha.....	51
Rrjeti uitës dhe kullues.....	51
Potenciali i BRE në ZRK	52
Prania e Hot-spoteve në zonë	53
Popullsia dhe kushtet social-ekonomike	53
Problematikat Mjedisore	53
Gjuetia ilegale	54
Mbetjet e ngurta urbane.....	54
Ujërat e përdorura urbane.....	55
Përfundime dhe sygjerime për zhvillimin e mëtejshëm të zonës	56
Kërkesat mjedisore për efikasitet energjie.....	57
Kërkesat mjedisore për prodhim energjie diellore	59
Kërkesat mjedisore për efikasitet të përdorimit të ujërave	61

**VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT**

Mbrojtja e Mjedisit.....	62
Uji.....	62
Ajri	62
Natyra dhe biodiversiteti	63
Përcaktimi i rregullave të mbrojtjes së mjedisit dhe peisazhit	64
Vlerësimi i ndikimit në mjedis.....	65
Ndërveprimet e mundshme të PDZRK me mjedisin	65
Kufizimet ligjore në çështjet, zonat dhe/ose objektet e rëndësisë kombëtare	67
Ndikimet e mundshme negative	69
Ndikimet në mjedis të PDZRK.....	71
Metodika e Vlerësimit të ndikimit në mjedis të PDZRK	71
Përshkrimi i kriterëve të vlerësimit në mjedis të PDZRK	72
Vlerësimi i ndikimeve në mjedis të projekteve të PDZRK	73
Përputhshmeria e PDZRK me objektivat mjedisorë.....	76
Metodika e përputhshmërisë së projekteve të PDZRK me Objektivat Mjediore	76
Përputhshmëria e PDZRK me OM-të.....	76
Vlerësimi i pasojave të zbatimit të PDZRK në realizimin e objektivave mjedisorë	78
Masat zbutëse.....	83
Plani i monitorimit	85
Shtojca 01: PROCESI I KONSULTIMIT TË PLANIT ISHMI	89

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

Kuadri i hartimit të VSM-së për PDZRK-në Ishëm

Turizmi, sot, është një nga industritë më të mëdha në botë që gjeneron të ardhura dhe lidhet ngushtë me sektorët e tjerë të zhvillimit. Punësimi në sektorin e turizmit ofron një potencial të konsiderueshëm për zbutjen e varfërisë, sidomos për gjininë femërore. Përveç kësaj, industria e turizmit ndikon menjëherë edhe në sektorët e tjerë, të tilla si industria e prodhimit, bujqësia dhe sektori i shërbimeve. Këto lidhje kanë krijuar efekte shumëzuese të cilat stimulojnë ekonominë lokale dhe gjithashtu ofrojnë burime të ndryshme të të ardhurave për popullsinë vendase dhe jo vetëm. Përveç nxitjes ekonomike, turizmi mund të kontribuojë edhe në ruajtjen e biodiversitetit, duke qenë se me rritjen e numrit të vizitorëve, shumë parqe kombëtare dhe zona të mbrojtura do mund të krijojnë edhe përfitime financiare që do të ktheheshin në investime në shërbim të tyre.

Përmirësimi i industrisë së turizmit përfshin edhe cilësinë e produkteve dhe të shërbimeve (akomodimin, restorante, guidat turistike, operatorët turistik, etj), me qëllim rritjen e kërkesës kombëtare, rajonale dhe ndërkombëtare, promovimin e konkurrueshmërinë brenda kësaj industrie, dhe prodhimin e informacioneve të besueshme e të vlefshme mbi standardet e cilësisë.

Zona Bregdetare, me gjithë potencialet e saj për turizëm, ka nevojë për orientime konkrete zhvillimi, të cilat duhet të jenë të qarta dhe të bazuara në politikat kombëtare të zhvillimit të sektorit, të jenë të në harmoni me vizionin global të evolimit të turizmit, të kenë në fokus mbrojtjen e natyrës e peisazhit, të cilët janë edhe lënda e parë për sektorin. Këto orientime duhet të lidhen si me funksionet e shumëllojshme që përfshin sektori dhe shpërndarjen e tyre në territor, ashtu edhe me tiparet e zhvillimit të territorit dhe gjuhën e komunikimit arkitektonik të zhvillimeve në funksion të turizmit. Si përherë, shtrirja e aktivitetit turistik mbetet një sfidë, e cila mund të trajtohet gjithashtu nëpërmjet një planifikimi të mirë të territorit dhe orientimeve konkrete të zhvillimit, duke marrë në konsiderat të gjithë aspektet e mbrojtjes së mjedisit.

Hartimi i dokumenteve të *Vlerësimit Strategjik Mjedisor për Planin e Detajuar të Zonës së Rëndësisë Kombëtare (PDZRK) Ishëm*, rrjedh si detyrim nga ligji nr. 91/2013, datë 28.02.2013, “Për vlerësimin strategjik mjedisor”. Referuar nenit 2 pika 1/a të këtij ligji theksohet se, *procesit të Vlerësimit Strategjik Mjedisor i nënshtrohen të gjitha planet dhe programet për bujqësinë, pyjet, peshkimin, energjinë, industrinë, industrinë minerare, transportin, menaxhimin e mbetjeve, menaxhimin e ujërave, telekomunikacionin, turizmin, planet kombëtare e vendore të planifikimit të territorit urban e rural, përfshi dhe mbrojtjen e peizazhit, të përdorimit të tokës, të cilat vendosin kuadrin për miratimin, në të ardhmen, të projekteve të listuara në shtojcat 1 e 2 të ligjit nr. 10 440, datë 7.7.2011 “Për vlerësimin e ndikimit në mjedis”*¹.

¹ Ligji nr. 91/2013, datë 28.02.2013, “Për vlerësimin strategjik mjedisor”

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

Nisma për PDZRK Ishëm

Zona në studim ndodhet në brendësi të zonës së mbrojtur Rezervat Natyror Patok-Fushë kuqe - Ishëm, zonë ende e pa zhvilluar, por ka potencial të lartë turistik, për shkak të vlerave të tyre. Pjesa më e madhe e kësaj zone është e mbrojtur për peizazhin e veçantë dhe tiparet e lagunave e ligatinave. Kjo zonë është ruajtur e pazhvilluara deri tani, për shkak të mungesës së infrastrukturës, por edhe për shkak të statusit të mbrojtur mjedisor.

Ka pasur përpjekje për të ideuar zhvillimin e këtyre zonave si zonë pushimi kryesisht me shtëpi të dyta dhe më pak me hotele, por programet dhe projektet e propozuara, deri tani, kanë qenë të papërshtatshme.

Qeveria e Shqipërisë është në kërkim të ideve të zhvillimit për këto lloje zonash, të cilat të jenë të përshtatshme me natyrën dhe karakteristikat e tyre; *për koncepte projektimi që do t'i bënte këto zona të aksesueshme dhe të vlerësuara; për koncepte zhvillimi që janë në gjendje të ruajnë bukurinë e peizazhit dhe tiparet territoriale të tyre, ndërsa në të njëjtën kohë të hapë hapësira për aktivitetet njerëzore që mund të sigurojnë të ardhura dhe ekonomi; për koncepte projektimi që do të ishin të ndjeshme ndaj peizazhit dhe modeste.*

Ky ushtrim shërben gjithashtu si një studim fizibiliteti, për të vlerësuar nëse ideja për të zhvilluar dhe njëkohësisht për të ruajtur zona të tilla, funksionon me të vërtetë.

Qeveria shqiptare është në dijeni të faktit se tema e zhvillimeve në bregdet është shumë e ndjeshme dhe nuk mund të merret pozitivisht nga të gjithë. Kjo është arsyeja pse një ushtrim i tillë i zhvillimit nëpërmjet projektimit bëhet shumë i rëndësishëm për të vlerësuar me të vërtetë mundësitë për zhvillimin e këtyre zonave të veçanta të vijës bregdetare.

Nisma për hartimin e PDZRK Ishëm ndërmerret nga Ministria e Turizmit dhe Mjedisit, *i cili hartohen në përputhje me Planin e Përgjithshëm Kombëtar (PPK) "Shqipëria 2030", Planin e Integruar Ndërsektorial të Bregdetit dhe Strategjinë Kombëtare për Zhvillimin e Qëndrueshëm të Turizmit 2019 – 2023.*

Meqënëse PDZRK-ja Ishëm është një plan lokal (zonë relativisht 100-200ha), ai ka nevojë ti nënështruhet një Vlerësimi Strategjik Mjedisor sikurse përcaktohet në *Nenit 1 "Fusha e zbatimit të ligjit" të Ligjit Nr. 91/2013 "Për Vlerësimin Strategjik Mjedisor"* ku thuhet se procesit të Vlerësimit Strategjik Mjedisor i nënshtruhet:

- ***"hartimi i të gjitha planeve dhe programeve për*** bujqësinë, pyjet, peshkimin, energjinë, industrinë, industrinë minerare, transportin, menaxhimin e mbetjeve, menaxhimin e ujërave, telekomunikacionin, **turizmin**, planet kombëtare e vendore të planifikimit të territorit urban e rural, përfshi dhe mbrojtjen e peizazhit, të përdorimit të tokës, të cilat vendosin kuadrin për miratimin, në të ardhmen, të projekteve të listuara në shtojcat 1 e 2 të ligjit nr. 10 440, datë 7.7.2011 "Për vlerësimin e ndikimit në mjedis".

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

Mbështetur në këtë kuadër ligjor, po hartohet edhe ky Vlerësimi Strategjik Mjedisor (VSM) për PDZRK-në Ishëm.

Parimet dhe synimi i VSM

Vlerësimi Strategjik Mjedisor (VSM) është një proces sistematik për vlerësimin e pasojave në mjedis nga politika e propozuara, nismat për plane dhe programe, në mënyrë që pasojat të jenë tërësisht të përfshira dhe të adresuara sic duhet në fazat me të hershme të vendim-marrjes dhe që i jep të njëjten rëndësi në raport me çështjet ekonomike dhe sociale.

Kësisoj VSM-ja është një vendimarrje strategjike që integron konsideratat mjedisore dhe ato të qëndrueshmërisë. Si vendimarrje strategjike, ajo ka mundësinë ta bëjë botën më të gjelbër dhe më të qëndrueshme. Por, nëse nuk kryhet sic duhet, VSM-ja mund të kthehet edhe thjesht dhe vetëm në një procedurë që përlligj interesat të gabuara.

Në mënyrë që zhvillimi të jetë i qëndrueshëm, VSM-ja zbaton parimet e mëposhtëme:

- a. ***VSM duhet të përmirësojë Veprimin Strategjik.*** Për ta kryer këtë, VSM duhet të nisë para procesit të vendim-marrjes, duhet të integrohet në vendim-marrje, të fokusohet në përcaktimin e alternativave të mundshme dhe në modifikimin e veprimit strategjik. Vendim-marrësi duhet të përfshihet aktivisht në proces për të siguruar që gjetjet e VSM të jenë marrë parasysh.
- b. ***VSM duhet të promovojë pjesëmarrjen publike në vendimarrje.***
- c. ***VSM duhet të jetë e fokusuar në vështirësitë kyçe të mjedisit dhe të qëndrueshmërisë.***
- d. ***VSM duhet të ndihmojë në identifikimin dhe vlerësimin e opsioneve më të mira, të përmbushë nevojat dhe të minimizojë dëmet.***
- e. ***VSM aplikon parimin e parakujdesit. Në këtë kuptim, nëse vlera e zhvillimit dhe impakti janë të pasigurtë, atëherë duhet mbrojtje e asaj vlere mjedisore që kemi në gjendje.***
- a. ***VSM duhet të vlerësojë efektet negative, pozitive dhe kompensimin e mundshëm.*** Zbutja e ndikimeve në mjedis kryhet nëpërmjet ndryshimit të veprimeve strategjike për të shmangur impaktin negativ ose të vendosë ***kufizime në zhvillimin e projekteve të tjera.***
- b. ***VSM nuk duhet të lejojë që veprimet strategjike të kalojnë kufijtë përtej të cilave ndodhin dëme të pariparueshme.*** Kjo kërkon fillimisht identifikimin e këtyre kufijve, krahasim të situatës së mundshme pa ndërmarrjen e veprimit strategjik me atë të veprimit strategjik dhe kërkon gjithashtu gjykim nëse efektet janë të qënësishme dhe tejkalojnë kufijtë e vendosur mjedisor.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

Kuadri ligjor i VSM-së

Kuadri ligjor shqiptar për VSM-në është përmirësuar ndjeshëm në vitet e fundit dhe siguron tashmë përputhshmëri të plotë me (i) ***Direktivën 2001/42/EC të Komisionit Evropian*** mbi Vlerësimin e Efekteve në Mjedis prej Planeve apo Programeve të Caktuara dhe me (ii) ***Protokollin e VSM-së të Konventës ESPOO (UNECE)***.

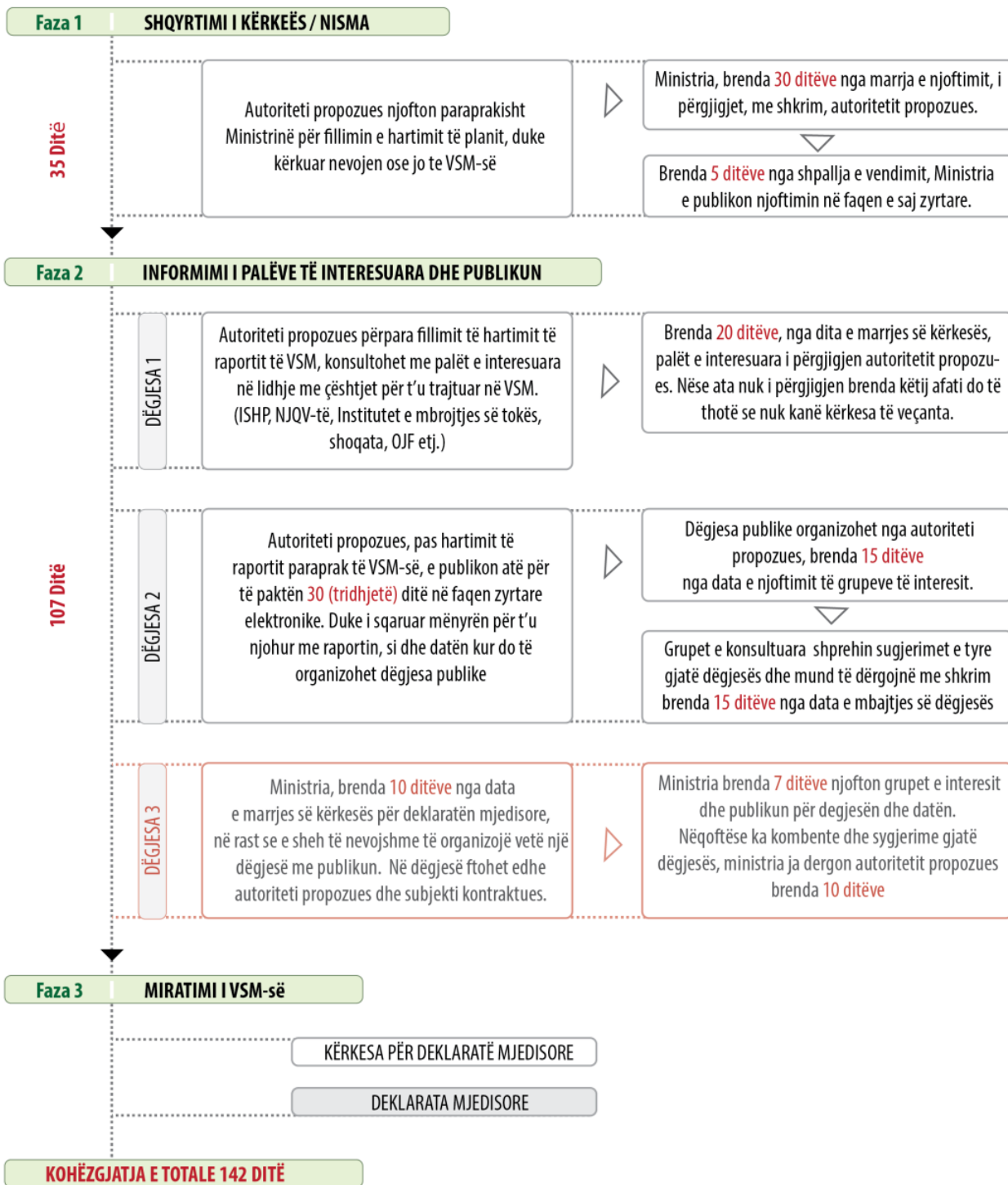
- ***Ligji nr. 91/2013 “Për Vlerësimin Strategjik Mjedisor”*** siguron tashmë plotësisht mbulimin e duhur të procesit të VSM-së. Ligji ka për qëllim të sigurojë mbrojtje të lartë të mjedisit dhe zhvillim të qëndrueshëm, përmes përfshirjes së çështjeve të mjedisit gjatë hartimit, miratimit, rishikimit, ndryshimit ose modifikimit të planeve a programeve me pasojë të mundshme negative në mjedis. Ligji përcakton institucionet dhe të drejtat e përgjegjësitë e tyre, si dhe procedurat, sipas të cilave kryhet Vlerësimi Strategjik Mjedisor.
- ***Direktiva e Komisionit Evropian 2001/42/EC*** për vlerësimin e ndikimit të disa planeve dhe programeve mbi mjedisin (Direktiva VSM).
- ***Protokolli VSM, i miratuar në Kiev (Ukrainë) në vitin 2003***, në një takim të jashtëzakonshëm të Palëve të Konventës Espoo gjatë konferencës ministrore të "Mjedisit për Evropën" dhe nënshkruar nga 36 shtete dhe Komuniteti Evropian.

Një çështje e rëndësishme e procesit të Vlerësimit Strategjik Mjedisor është ai i pjesëmarrjes publike dhe këshillimit të duhur të saj. Për këtë qëllim grupi i punës zbatoi kërkesat që rrjedhin prej Vendimit të Këshillit të Ministrave Nr. 219, datë 11.3.2015 “Për përcaktimin e rregullave e të procedurave për konsultimin me grupet e interesit dhe publikun, si dhe dëgjuesën publike gjatë procesit të vlerësimit strategjik mjedisor”

Fazat nëpër të cilat kalon procesi i VSM

Fazat e procesit të vlerësimit strategjik mjedisor sqarohen në Nenin 7 ku përcaktohet se procesi i vlerësimit strategjik mjedisor kalon detyrimisht në këto faza të njëpasnjëshme:

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

Njoftimi i ministrisë nga autoriteti propozues;

Gjatë kësaj faze, autoriteti planifikues njofton Ministrinë e Turizmit dhe Mjedisit për nismën e hartimit të PDZRK-sëIshëm duke i vënë asaj në dispozicion informacionin paraprak si dhe shtron kërkesën për nisjen e procesit të Vlerësimit Strategjik Mjedisor. Në vijim të këtij njoftimi, Ministria, në përputhje me Ligjin 91/2013 shprehet mbi mënyrën e zhvillimit dhe përputhjen me legjislacionin që duhet të ketë ky dokument.

Në njoftimin e ministrisë, autoriteti propozues dërgoi njëkohësisht dhe informacionin e mëposhtëm:

1. qëllimin e propozimit, shoqëruar me të dhëna të tjera të nevojshme, si: relacion shpjegues, hartat e të dhëna të tjera ndihmëse që disponon lidhur me propozimin;
2. arsyetimin për nevojën e hartimit të Planit;
3. autoritetin miratues të Planit;
4. procedurën që do të zbatohet për hartimin e Planit.

Konsultimi me grupet e interesit për çështjet e trajtuara në raportin e VSM-së;

Grupet e interesit me të cilat autoriteti propozues duhet të këshillohet paraprakisht për paraqitjen e sugjerimeve për çështjet që ato duan të trajtohen në raportin e VSM-së janë:

- Ministria e Turizmit dhe Mjedisit (MTM),
- Agjensia Kombëtare e Mjedisit (AKM),
- Agjensia Kombëtare për Zonat e Mbrojtura (AKZM),
- Agjensia Kombëtare e Planifikimit të Territorit (AKPT),
- Agjensia Kombëtare e Bregdetit (AKB),
- Agjensia Kombëtare e Turizmit (AKT),
- Agjensia Kombëtare e Territorit (AZHT),
- Agjensia Kombëtare e Burimeve Natyrore (AKBN),
- INSTAT,
- Agjensia Rajonale e Zonave të mbrojtura
- Bashkitë që preken nga zhvillimi i PDZRK-së
- OJF-të e ndryshme me profil mjedisor dhe zhvillimin e turizmit.
- institucionet e mbrojtjes së shëndetit publik;
- institucionet e mbrojtjes së tokës bujqësore;
- institucionet e tjera që identifikohen me përgjegjësi në propozim (ministritë etj.).
-

Autoriteti propozuesdo të organizoi për këtë qëllim dy takime këshëllimore.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

Takimi i parë këshëllimor u mbajt më 21/07/2020, ora 11:00 nga MTM në cilësinë e autoritetit propozues të PDZRK-së Ishëm. Në njoftimet për takim u shënuar:

- qëllimi i propozimit, relacioni shpjegues dhe të dhëna të tjera ndihmëse që disponon autoriteti lidhur me propozimin;
- arsyetimi për nevojën e PDZRK-së
- autoriteti miratues i Planit;
- procedura që do të zbatohet për hartimin e planit dhe afatet kohore të parashikuara dhe
- axhenda e takimit.

Në këtë takim të parë u prezantua:

- nisma për hartimin e PDZRK-së
- gjendja e sektorit dhe nevoja për zhvillimin e turizmit në vend,
- çështjet themelore të diskutuara në Planin kombëtar të planifikimit të Territorit dhe atë të bregdetit
- nevoja për VSM të PDZRK-së
- ndikimet kryesore të pritshme në mjedis nga zbatimi i PDZRK-së,
- objektivat mjedisore paraprakë të VSM-së për PDZRK-në dhe
- çështjet parësore që priteshin të trajtoheshin në Vlerësimin Strategjik Mjedisor për PDZRK-në.

Minutat e takimit për këshëllimin publik, si dhe komentet/sugjerimet e ardhura nga institucionet e ndryshme, MTM, MM, etj., janë paraqitur në Aneksin 1 të VSM-së.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

Hartimi i raportit paraprak të VSM-së dhe konsultimi me grupet e interesit

Raporti paraprak i VSM-së përmbledhi të gjitha gjetjet gjatë diskutimeve me palët e interesit si dhe ato të nxjerra në pah nga vetë ekspertët. Në raportin paraprak u paraqit i gjithë informacioni si dhe të dhënat të rëndësishme mbi ndikimet në mjedis të Planit

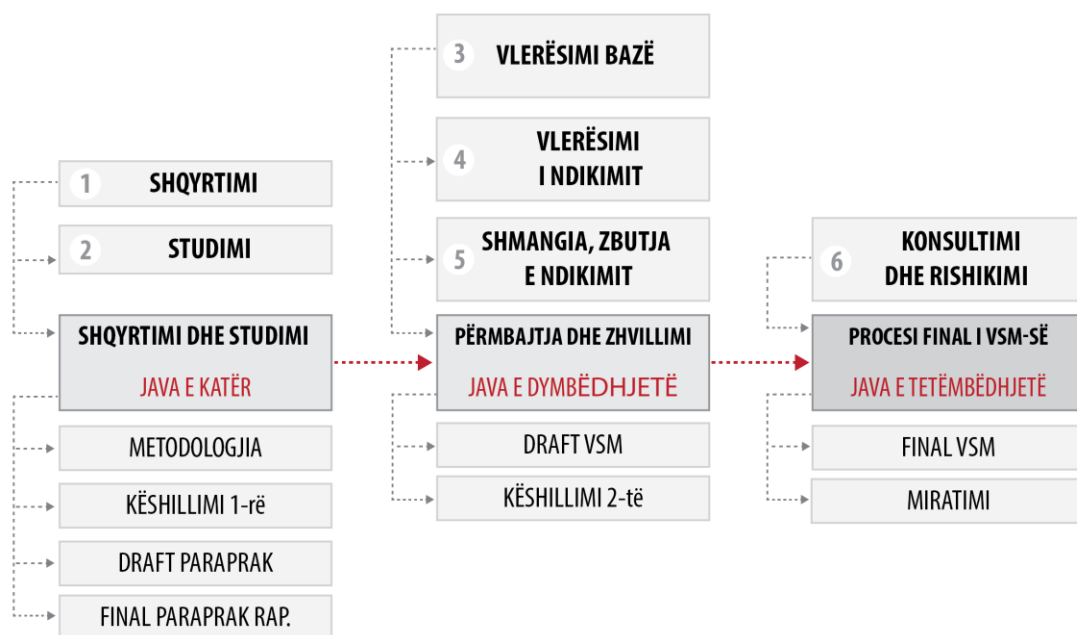
Hartimi i raportit përfundimtar të vlerësimit strategjik mjedisor

Pas hartimit të raportit paraprak, ekspertët vijuan me hartimin e raportit përfundimtar i cili është në përputhje me strukturën e kërkuar nga vetë ligji 91/2013 “Për Vlerësimin Strategjik Mjedisor”.

Ndërkaq struktura apo çështjet që duhet të mbulojë një raport VSM-je përcaktohen në pikën 3 të Nenit 10. Hartimi dhe konsultimi i raportit paraprak të VSM-së me publikun dhe grupet e interesit parashikohet në Kreun III. Raporti i VSM-së, konsultimi dhe deklarata e ministrit.

Në përputhje me këto nene ligjore, hartimi i VSM-së kalon në pesë faza përfshirë (Fig. 1):

1. Shqyrtimin e nevojës për VSM,
2. Përshkrimin e gjendjes së Mjedisit
3. Hartimin e raportit paraprak të VSM-së
4. Hapat ligjorë të ndjekur për miratim dhe
5. Zbatimin dhe monitorimin e VSM-së

Qëllimi dhe objektivat kryesore të PDZRK-së dhe përputhja me plane/programe të tjera

Kjo pjesë do të paraqesë qëllimin dhe do të zërthejë përmbushjen e tij në disa objektiva të domosdoshëm. Por qëllimi i këtij plani si dhe objektivat e tij duhet të marrin parasysh dhe të integrojnë përputhshmërinë me disa plane apo programe themelore sikurse Strategjia Kombëtare e Zhvillimit të Qëndrueshëm të turizmit 2019-2023, Planit Kombëtar e Vendor, Strategjia Kombëtare e Biodiversitetit etj.

Vizioni dhe Drejtimet e Zhvillimit

Zona bregdetare Grykëderdhja e Ishmit ka një pozicionim të përbashkët të favorshëm në rajon. Ky potencial i saj lidhet me vendosjen midis qendrave të rëndësishme, afërsia me kryeqytetin, qytetin e Laçit dhe qendrën dytësore Lezhën. Aksi kombëtar është një element tjetër përcaktues i cili ndihmon dhe flukset e lëvizjes së vizitorëve në drejtim të zonës. Distanca tepër e afërta me Aeroportin Kombëtar “Nënë Tereza”, portin e Durrësit dhe portin Shëngjinit janë vlerë e shtuar dhe porta alternative hyrëse të cilat orientojnë zhvillimin.

Vizioni i zhvillimit lidhet ngushtë me vlerat natyrore që zona ofron. Dinamika e relievit fillon nga kepi i Rodonit në drejtim të Malit të Rencit përfshin gjiret detare të Rodonit dhe Drinit, grykëderdhjet e lumenjve Ishëm, Mat dhe Drin si dhe zona të mbrojtura të rëndësishme kombëtare natyrore dhe ujore. Këto elementë formojnë një bashkësi vlerash unike për biodiversitetin dhe piezazhin gjithashtu. Turizmi është një sektor me ndikim shumë të madh dhe kërkon gjithnjë e më tepër hapësira të reja, ndaj zhvillimi i ardhshëm do të orientohej drejt një zhvillimi të qëndrueshëm në harmoni me natyrën. Vetë zona Grykëderdhja e Ishmit gjendet midis lumit Ishëm në jug dhe Lagunës së Patokut në veri. Lumi Ishëm përbën një potencial natyror për këtë hapësirë ndaj është i rëndësishëm rikthimi në gjendjen e tij të mëparshme. Ndërhryja kryesore lidhet me trajtimin e ujërave të ndotur dhe mbetjeve urbane në basenin e Ishmit për përmirësimin e gjendjes së rënduar ekologjike në të cilën ndodhet. Vite më parë ujërat e tij janë përdorur për vaditje, peshkim dhe ujë për bagëtinë. Laguna e Patokut shquhet për karakteristikat e saj morfologjike tejet të veçanta. Ajo shtrihet midis grykëderdhjes së Matit në veri dhe asaj të Ishmit në jug dhe këta dy lumenj janë tepër të rëndësishëm për lagunën. Fuqitë depozituese të këtyre lumenjve bashkëveprojnë në forcimin e kordonit litoral që mbathin pjesë të konsiderueshme të cekinës detare e ndërmjet tyre. Pjesa më e madhe e lagunës shtrihet mbi deltën e Ishmit dhe vlerave natyrore kjo lagunë ofron një vend çlodhës për vizitorët, peizazhe fantastike ujore dhe një shërbim relativisht të mirë. Karakteristikë e arkitekturës në ndërtimin e strukturave të shërbimit në këtë zonë është materiali i drurit dhe strukturat janë palafite si një element mjaft tërheqës dhe i veçantë.

Mënyra tradicionale në të cilën është zhvilluar turizmi deri më tani, ku mund t’i referohemi zonave turistike bregdetare në afërsi gjeografike në detin Adriatik nuk ofrojnë një shërbim cilësor. Plazhet e mbipopulluar nga pushuesit në Gjirin e Lalzit apo në plazhin e Shëngjinit nuk janë modeli në të cilin do të orientohej zhvillimi i turizmit në Grykëderdhjen e Ishmit. Zona në studim nuk mund të shikohet si një sipërfaqe e shkëputur nga territori përreth saj por si një tërësi

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

elementesh të cilët marrin dhe japin midis tyre. Këta elementë mund t'i grupojmë në tre fasha të rëndësishme të cilat janë:

- Fasha detare, element kryesor për zhvillimin e zonës, tepër i ndjeshëm dhe i rrezikuar ndaj fenomeneve natyrore. Hapësirë bregdetare me gjatësi 5 km dhe territori i cili ofron mundësi për zhvillimin e aktiviteteve rekreative që ndodhin në të si dhe potencial për zhvillimin e turizmit detar, transportit detar, zhvillim i industrisë së peshkimit etj.
- Fasha bujqësore – agro, është hapësira e tokës e cila vjen menjëherë pas fashës bregdetare. Fusha Lezhë
- Durrës është potencial tepër i rëndësishëm për mbështetjen dhe zhvillimin e turizmit dhe agroturizmit.
- Fasha ekonomike, në këtë korridor ndodhet edhe përqëndrimi më i madh sektorit industrial, i flukseve të lëvizjes dhe shpërndarja e tyre. Kjo fashë depërton më thellë në brendësi të territorit, duke përfshirë të gjitha potencialet me vlerë dhe me ndikim në zhvillimin e turizmit.

Turizmi në këtë zonë është i alternuar, ditor në plazhet me gjatësi të shkurtër edhe për të mbrojtur dhe ruajtur vlerat e zonës natyrore dhe mjedisve me vlerë, dhe sezonal, në plazhe me gjatësi disi më të madhe. Karakteri i zhvillimit të kësaj zone është ekoturizmi ku gjejnë hapësire strukturat akomoduese dhe zona rekreative sportive. Kjo nuk përjashton zhvillimin e tipologjive të tjera të turizmit, dhe aktiviteteve të tjera që janë të qëndrueshme dhe në respekt të mjedisit zonave lagunore. Resorti mendohet një i vetëm dhe të zhvillohet në dy tipologji. Tipologjia e parë është me struktura 1-2 kate ndërtime palafite dhe do të përqëndrohen në një distancë mbi 100m nga bregu. Tipologjia tjetër është me struktura 3 deri në 5 kate e pozicionuar në një distancë mbi 200m nga bregu. Këto tipologji qëndrojnë të distancuara dhe lidhja ndërmjet tyre bëhet nëpërmjet shëtitorës buzë detit. Zona mendohet të jetë e organizuar dhe të ofrohen të gjitha shërbimet e nevojshme për të garantuar një nivel të lartë të turizmit për një kapaciteti turistik që arrin vlerat 10,000 deri në 15,000 turistë. Tepër e rëndësishme shikohet hapësira ku do të vendoset parku sportiv në një sipërfaqe rreth 200ha. Do të zhvillohen aktivitetet rekreative dhe sportive si golf, hipizëm, GoKart, Aqua Park, hapësira për zhvillimin e organizimeve të ndryshme, stacione për kundrimin e shpendëve, vëzhgim i yjeve etj. Zhvillimi i këtyre aktiviteteve do të organizohet në mënyrë që zona natyrore në veri të mbetet e pasqyrtuar nga zhurmat. Gjithashtu lëvizja në zonë do të zhvillohet me mjete elektrike por edhe nga shtigje natyrore këmbësore, çiklistike. Të gjitha këto shërbime dhe aktivitete parashikojnë një numër vizitorësh të parkut në vlerat 50,000 deri në 100,000 vizitorë ditorë.

Zona Grykëderdhja e Ishmit ka potencial të jashtëzakonshëm për zhvillimin e turizmit që kombinon luksin dhe natyrën, rehatinë dhe respektin për mjedisin si dhe është një mënyrë unike e ofrimit të akomodimit. Një vend i cili ofron qëndrim të kënaqshëm, të rehatshëm dhe të mirë-projektuar në natyrë.

[illegible]

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

●-----●

mbrojtura” në nënzonën e përdorimit tradicional dhe të qëndrueshëm të një zone të mbrojtur mjedisore zbatohet shkalla e dytë e mbrojtjes, ku janë të ndaluara:

- a) ndryshimi i gjendjes natyrore të rezervave ujore, burimeve, liqeneve dhe sistemeve të zonave të lagura;
- b) depozitimi i kimikateve;
- c) lëvizja dhe parkimi i automjeteve jashtë rrugëve publike dhe vendeve të caktuara për parkim;
- d) mbledhja intensive e bimëve, mineraleve, gjetjeve paleontologjike dhe e gurëve;
- e) vendosja e stendave, tabelave të të dhënave, reklamave, shenjave dhe posterave, me përjashtim të atyre që japin të dhëna për objektivat e mbrojtjes së rezervatit;
- f) ngjitjet alpine, skitë, kampingjet dhe ndezja e zjarreve jashtë pikave e shtigjeve të caktuara.

Bazuar në analizën e mësipërme:

- 1. Zona e grykëderdhjes së lumit Ishëm është tërësisht me karakter natyror, e pa shqetësuar më parë, ndaj ndërhyrjet e propozuara duhet të ruajnë këto cilësi. Në këtë zonë sygjerohet të zhvillohen struktura të lehta akomoduese (shtëpi druri), të grupuara në zona të caktuara, me lartësi deri në dy kate. Gjithashtu të përcaktohen edhe hapësira për rulotë
- 2. Duhet të propozohen aktivitete të cilat përshtaten më së miri me zonën natyrore në fjalë, konkretisht zhvillimi i itinerareve natyror, vëzhgimi i shpendëve, ecje me bicikleta, peshkimi i kontrolluar sportiv dhe sportet e ujit.
- 3. Aktivitetet që shkarkojnë zhurma të larta e të vazhdueshme në mjedis duhet të shmangen sa të jetë e mundur, gjithashtu edhe për ndricimin e fortë gjat natës, i cili duhet të jetë në nivele sa më të ulta. Këto dy elementë duhet të merren parasysh që në fazën fillestare të planifikimit, pasi shqetësimi nga zhurmat dhe drita gjat natës përbën problem thelbësor në zhvillimin e jetës së egër të zonë.
- 4. Në përputhje me specifikimet ligjore të parashtruara në Nenin 49 “Nënzona e përdorimit tradicional dhe të qëndrueshëm” të Ligjit 81/2017 “Per zonat e mbrojtura” në këtë nënzonë ndalohet ndryshimi i gjendjes natyrore të rezervave ujore, burimeve, liqeneve dhe sistemeve të zonave të lagura;

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

Objektivat e zhvillimit të zones

▪ *Mobiliteti i propozuar*

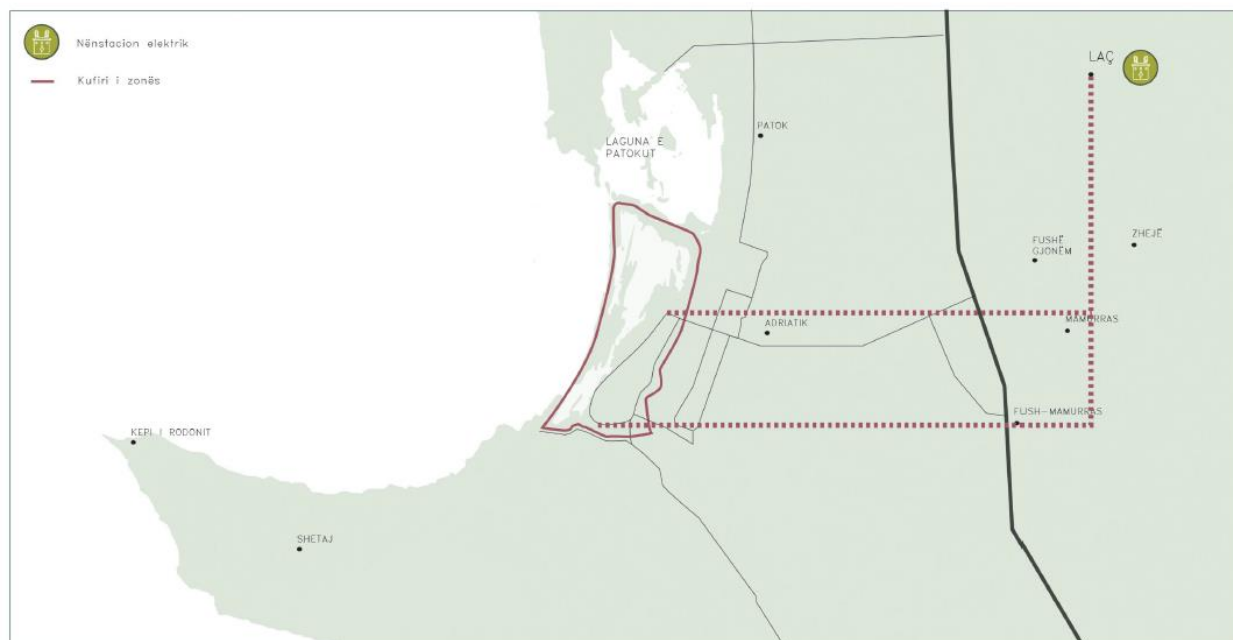
Për zhvillimin e zonës është kryesore të zgjidhet fillimisht problemi i aksesit për të përballuar edhe fluksin e pritshëm të lëvizjes së vizitorëve, duke respektuar njëkohësisht edhe zonën e mbrojtur. Brenda kufirit të zonës përcaktohen dy pika hyrëse. Në to do të ketë hapësirë për parkim të automjeteve dhe lidhje me mënyrat alternative të lëvizjes në zonë, makina elektrike dhe biçikleta me qera duke ndikuar sa më pak në mjedis. Përsa i përket aksesimit propozohet rikonstruktion i rrugës lidhëse me aksin Thumanë-Balldren për të përmirësuar gjendjen dhe kategorinë e saj. Mënyra të tjera aksesit në zonë është lidhja natyrore me Lagunën e Patokut dhe nga grykëderdhja e lumit Ishëm. Për të bërë të mundur arrijten në zonë edhe nëpërmjet rrugëve detare propozohet një mol, itineraret e të cilit mund të lidhen me portet kryesore në afërsi, lagunën e Patokut dhe pika të tjera. Itineraret këmbësore dhe itineraret e biçikletave janë një vlerë e shtuar në zonë dhe aksesit në atraksionet natyrore / kulturore që ndodhen në afërsi do të orientohet nëpërmjet këtyre shtigjeve.

Infrastruktura

Zona ka mungesë të rrjetit infrastrukturor kjo e ndikuar nga fakti që karakteri i saj natyror është mbizotërues dhe zhvillimet urbane nuk e kanë prekur këtë zonë bregdetare. Përsa i përket rrjetit elektrik propozohet lidhja me nënstacionin elektrik të Laçit. Gjithashtu propozohet të vihet në funksion Impianti i Pastrimit të Mbetjeve i cili ndodhet në jug të zonës në studim, në krahun e djathtë të rrjedhës së lumit Ishëm.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE GRYKËDERDHJA E ISHMIT

▪ Mjedisi

Grykëderdhja e Ishmit është një zonë natyrore e paurbanizuar, por që ndeshet me problematika të shumta mjedisore. Së pari e gjithë zona është nën rrezik përmblyjeje. Këneta është në gjendje jo të mirë, pasi nuk realizohet pastrimi natyror i saj. Lumi Ishëm është një tjetër shkaktar i ndotjes në zonë, inertet e sjella prej tij depozitohen në grykëderdhjen e tij në det dhe përgjatë gjithë vijës bregdetare mbetjet e ngurta urbane kanë mbuluar sipërfaqet ranore. Pika e ndërtuar që supozohet të realizojë kapjen e tyre nuk është funksionale.

Vizioni turistik i propozuar përfaqëson një gamë të gjerë aktivitete të cilat njëkohësisht synojnë të ndikojnë minimalisht në mjedis. Janë përcaktuar 3 zona kryesore për t'u zhvilluar: zona rekreative dhe sportive ose ndryshe Parku Sportiv, zona me struktura 1-2 kate dhe resort deri në 5 kate. Atraksioni kryesor është natyra, për këtë arsye propozohen aktivitete kryesisht sportive. Propozohen aktivitete si golfi, hipizmi, GoKart, kompleks lojërash ujore, të cilat mungojnë në nivel rajonal, duke patur avantazhin e hapësirave të mëdha natyrore ku mund të zhvillohen. Afërsia me Lagunën e Patokut është potencial dhe lidhja natyrore midis tyre është e rëndësishme. Lidhjet të cilat fillojnë që prej Kepit të Rodonit dhe deri në lagunë propozohen në formë shtigjesh këmbësore, ecje, itinerare bicikletash, nëpërmjet stacioneve ku do të mund të zhvillohet kundrimi shpendëve, vrojtim i yjeve etj. Shëtitorja përgjatë vijës bregdetare do të jetë elementi që do të lidhë strukturat e resorteve dhe do t'i ofrojë vizitorëve një hapësirë rekreative. Moli është një mënyrë alternative dhe mjaft e rëndësishme për pritjen e vizitorëve në zonë. Gjithashtu nëpërmjet itinerareve detare do të bëhet i mundur aksesimi i disa atraksioneve natyrore dhe kulturore që ndodhen në afërsi të zonës.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE GRYKËDERDHJA E ISHMIT

Programet dhe projektet e zhvillimit

Që vizioni dhe objektivat e zhvillimit të realizohen janë evidentuar projekte sipas tre drejtimeve kryesore

1. Përmirësimi i aspekteve mjedisore dhe ruajtja e vecorive natyrore më të theksuara të zonës së mbrojtur,
2. Sigurimi i infrastrukturës së nevojshme për zhvillimin e zonave dhe
3. Zhvillimi i turizmit

Këto projekte klasifikohen dhe në bazë të impaktit që kanë:

Projekte pa të cilat zona nuk mund të funksionojë si zonë turistike dhe

Projekte që lidhen me funksionimin e përditshëm të zonës.

Disa projekte janë madhore dhe lidhen me politikat kombëtare, të tjera janë projektet e vetë zhvillimit të zonës. Projekte të tjera do të shtohen në fazën e detajimit të planit, por këto projekte do të jenë të lidhuravetëm me funksionimin e zonës në brendësi të saj.

Përmirësimi i aspekteve mjedisore

- Trajtimi i ujrave të ndotur në Basenin e Ishmit
- Trajtimi mbetjeje urbane ne basenin e Ishmit
- Vendosja në punë e Pritës së mbetjeje në Ishëm
- Pastrimi i plazhit
- Sistemimi i kanaleve dhe trajtimi i Godullës
- Sistemi i grumbullimit diferencimit dhe largimit të mbetjeje urbane

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

- Sistemimi/Krijimi i brezave mbrojtës së lumenjve Ishëm e Drojë dhe Brezi mbrojtës i Lagunës së Patokut.
- Ruajtja e Godullës nga humbja dhe degradimi përfshirë kontrollin e ndotjes dhe shqetësimin me natyrë njerëzore.

Sigurimi i infrastrukturës së nevojshme për zhvillimin e zonave

- Rikonstruksioni i rrugës hyrëse Autostradë - Grykëderdhja e Ishmit kategori C1
- Ure automobilistike mbi Drojë
- Ure automobilistike mbi Ishëm
- Organizimi i Vendparkimeve_ vendparkime me 150 vende për automjete
-

Konsulenti propozon ndërtimin/përmirësimin e rrugës hyrëse cila lidhet me rrjetin kombëtar të rrugëve, konkretisht Autostradë - Grykëderdhja e Ishmit_kategori, në rrugë interurbane kryesore C1, me kapacitet 5000-12000 mjete/24 orë ose në varësi të kërkesave për shtimin e ambienteve akomoduese në rrugë interurbane kryesore.

Projekti synon rehabilitimin e rrugës ekzistuese 8.3 km me aksin kryesor..

- Ndërtimi i akseve të brendshme të zonës
- Ndërtimi i një moli për varka të vogla
- Ndërtimi i rrjetit të korsive çiklistike Laguna e Patokut -Ishem - Kepi i Rodonit
- Ndërtimi i stacioneve të autobuzave linje dhe stacion taksish
- Ndërtimi shëtitorës këmbësore buzë detit (5 km) dhe ure prej druri

Në zonën e Grykëderdhjes së Ishmit është menduar ndërtimi i një moli të vogël, ku mund të ankorohen mjete lundruese për qëllime turistike me kapacitet të vogël.

- Ndërtimi i rrjetit të furnizimit me ujë të pijshëm për kapacitetin turistik të propozuar
- Ndërtimi i rrjetit të kanalizimeve dhe ujrave të bardha dhe ITUN

Në parashikimin e infrastrukturës së ujit jemi bazuar në standardet e mëposhtme:

<i>Norma Bruto e FU (Hoteleri)</i>	<i>400 l/ban/d</i>
<i>Norma Bruto për terr. sportive</i>	<i>150 l/d/pers</i>
<i>Zjarri</i>	<i>3 ore/10 l/s (dy zjarre të njëkohshëm)</i>
<i>Vellimi rregullues në Rezervuar</i>	<i>36% e vellimit ditor mesatar</i>
<i>Avaria e Ujesjellesit</i>	<i>8 orë</i>

- Furnizimi me energji elektrike për kapacitetin turistik të propozuar
- Ndërtimi i rrjetit të fibrës optike dhe telekomunikacionit
- Ndërtimi i kabinave të reja dhe rikonstruksion i atyre ekzistuese

Zhvillimi i turizmit

- Ndërtimi i nje resort të vetëm me 2 tipologji: struktura deri në 5 kate (40 ha) dhe struktura deri në 2 kate (30 ha) me 4-5 yje sipas standardeve kombëtare dhe ndërkombëtare

- Ndërtimi i një zone me pishina, lojra uji, hipodrom, go-cart, golf etj (200 ha)
- Ndrëtimi i një zone shërbimesh tregtare dhe publike: ambulancë, postë, bankë, etj (1 ha)

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

Parimet e PDZRK-së dhe ndërthurja me Strategjitë / planet e tjera

Nisma për hartimin e PDZRK Grykëdedhja e Ishmit ndërmerret nga Ministria e Turizmit dhe Mjedisit, i cili hartohen në përputhje me Planin e Përgjithshëm Kombëtar (PPK) "Shqipëria 2030", Planin e Integruar Ndërsektorial të Bregdetit dhe DRAFT-Strategjinë Kombëtare për Zhvillimin e Qëndrueshëm të Turizmit 2018 – 2022. Ky plan zhvillohet në përputhje me strategjitë, programet dhe planet kombëtare të zhvillimit ekonomik, procesin e integrimit në BE dhe në përputhje me marrveshjet ndërkombëtare, duke marrë në konsideratë zhvillimin e sektorit të turizmit, minimizimin e ndikimeve negative në mjedis me kosto sa më të ulët dhe të përballueshme. PDZRK-ja është përpjekur të zhillohet në bazë të parimeve të minimizimit të ndikimeve në mjedis, konform ligjeve kombëtare të mbrojtjes së komponentëve mjedisorë, Direktivave Europiane, Draft Strategjisë Ndërsektoriale të Mjedisit 2015 - 2020 dhe dokumentat strategjikë dhe politikë të mbrojtjes së biodiversitetit e komponentëve të veçantë të mjedisit, si mbrojtja e cilësisë së ajrit, ujit dhe zhurmave.

Në mënyrë specifike mbi qëllimet, objektivat dhe parimet e disa dokumentave strategjike dhe planifikuese në nivel kombëtar që merr parasyshë dhe përpiket të integrojë në vetvete PDZRK-ja, listohen në tabelën në vijim.

Nr.	Strategjitë Kombëtare, Ndërsektoriale dhe Sektoriale	Fusha/synimi	Ndërthurja me planin
1	Strategjia Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim 2015 - 2020 (VKM nr. 348, datë 11.5.2016)	Përcakton prioritetet dhe vizionin kombëtar për zhvillimin e vendit.	Fuqizimi i sektorit të turizmit që nxit zhvillimin ekonomik dhe cilësinë e jetesës së qytetarit.
2	Strategjia Ndërsektoriale për Zhvillimin Rural dhe Bujqësor (VKM nr.709, datë 29.10.2014)	Përcakton prioritetet dhe objektivat e zhvillimit rural	Zhvillimi i turizmit në zonat rurale dhe agro-turizmit
3	Strategjia Kombëtare për Cilësinë e Ajrit të Mjedisit, (VKM nr. 594, datë 10.9.2014)	Përcakton objektivat dhe normat e cilësisë së ajrit në mjedis	Politika ose zhvillime specifike, për turizmin duhet të marrin në konsideratë ndikimin e shkarkimeve në cilësinë e ajrit dhe ndryshimeve klimatike nga pikëpamja e konsumit të energjisë dhe përmirësimit të teknologjisë
4	Strategjia e Zhvillimit të Biznesit dhe Investimeve	Synon rritjen e investimeve nëpërmjet	Rritja e nivelit të konkurrueshmërisë në sektorin

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

	2014 - 2020 (VKM Nr. 635, datë 1.10.2014)	përmirësimeve të vazhdueshme në kuadrin ligjor dhe institucional, stabilitetit dhe rritjes ekonomike të qëndrueshme, përmirësimit të mëtejshëm dhe modernizimit të infrastrukturës.	e turizmit me mevendet e rajonit
5	Dokumenti i Politikave Strategjike për Mbrojtjen e Biodiversitetit 2015 - 2020 (VKM nr.31 datë 20.01.2016)	Përcakton prioritetet dhe objektivat e ruajtjes së natyres	Integrimi i parimeve të mbrojtjes së biodiversitetit në zhvillimin e turizmit në vend
6	Draft Strategjia e Përdorimit të Burimeve Ujore	Përcakton objektivat për ruajtjen e burimeve ujore nëpërmjet kriterëve të përdorimit të qëndrueshëm të tyre	Kufizimi i efekteve negative në sistemin ujor përfshirë burimet sipërfaqësore, nëntokësore, ujëra të kripur, të embël, ujë i pijshëm.
7	Strategjia Kombëtare për Zhvillimin e Qëndrueshëm të Turizmit 2018 – 2022 (draft)	Përcakton objektivat dhe drejtimit kryesore të zhvillimit të turizmit të qëndrueshëm në vend.	Zhvillimi i turizmit në zonën bregdetare.
8	Dokumenti i Angazhimeve Kombëtare për Ndryshimet Klimatike (INDC, Paris 2015)	Përcakton angazhimet e Shqipërisë në reduktimin e gazeve serë.	Adoptimi i infrastrukturës së turizmit dhe transportit dhe zbatimi i kriterëve në ndërtimin e tyre në përgjigje të ndryshimeve klimatike me qëllim reduktimin e sasive vjetore të emetimeve të gazeve serë.
9	Plani kombëtar i veprimit Për Menaxhimin e zhurmave në mjedis (VKM nr.123. datë 17.02.2011)	Përcakton objektivat dhe masat për menaxhimin e zhurmës në mjedis.	Integrimi i qëllimit të minimizimit të zhurmës në zhvillimin e turizmit në zonën bregdetare
10	Plani i Përgjithshëm Kombëtar (VKM Nr. 881, datë 14.12.2016)	Koordinimin dhe bashkërendimin e politikave dhe planeve	Zhvillimi i turizmit dhe rritja e konkureshmerisë së sektorit në nivel rajonal.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

		sektoriale kombëtare për territorin	
--	--	-------------------------------------	--

Alternativa të konsideruara gjatë hartimit të PDZRK-së

Hartimi i PDZRK-së kaloi në një proces të gjatë diskutimi midis ekspertëve, institucioneve dhe grupeve lokale të interesit. Përgjatë procesit të hartimit të këtij dokumenti, VSM-se dhe PDZRK-se, u diskutuan 2 alternativa zhvillimi të zonës, duke ballafaquar aspektet mjedisore dhe ato zhvillimore, për të arritur një balancë dhe zhvillim sa më të qëndrueshëm të turizmit dhe mbrojtjen e aspekteve mjedisore të zonës.

Gjatë procesit të hartimit të PDZRK-së janë bërë ndryshime të shumta, hap pas hapi, të cilat janë reflektuar direkt në dokumentin e planit, duke synuar mbrojtje maksimale të burimeve natyrore dhe sigurimin e një zhvillimi sa më të qëndrueshëm të turizmit.

Alternativat e diskutuara dhe të marra në konsideratë nga PDZRK-ja janë si më poshtë:

1. Alternativa 0 - Vazhdimi i situatës dhe gjendjes aktuale të zonës, duke pasur zhvillim të orientuar nga nevojat individuale dhe të pa strukturuar me një plan zhvillimor.

2. Alternativa 1 - Zhvillimi i zonës duke u bazuar në resurset natyrore në territorin e PDZRK-së.

Duke marrë parasyr, ndryshimet që ka pësuar plani gjatë diskutimeve të ngushta midis ekspertëve mjedisor dhe ekspertëve të fushave të tjera, mendohet se krahasimi i dy alternativave është i mjaftueshëm dhe siguron zhvillimin e zonës me ndikime sa më minimale të mundshme.

Alternativa 1: Alternativa 0 - Vazhdimi i situatës dhe gjendjes aktuale të zonës, duke pasur zhvillim të orientuar nga nevojat individuale dhe të pa strukturuar me një plan zhvillimor.

Kjo alternativë nënkupton zhvillimin e zonës të vecuar nga konteksti më i gjerë, rajonal apo shkallë bashkie, duke u zhvilluar në bazë të nevojave vetiake, të pa koordinuara mirë dhe pa një vision të mirëfilltë zhvillimi.

Ky model zhvillimi, do të sjellë një përkeqësim të aspekteve mjedisore, kryesisht në rritjen e mbetjeve urbane të pa menaxhuara mirë, ndotjen e ujrave mbi/nën tokësor, dhe rrit riskun e përkeqësimit të situatës social ekonomike të zonës. Nga ana tjetër, ku lloj zhvillimi mund të ketë përparësi në aspektin e mbrojtjes së biodiversitetit, duke shpresuar që sy lloj zhvillimi është I ngadaltë dhe duke besuar në zbatimin korrekt të ligjit mbi zhvillimin e territorit.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

Alternativa 2 - Alternativa 1 - Zhvillimi i zonës duke u bazuar në resurset natyrore në territorin e PDZRK-së.

Turizmi në këtë zonë është i alternuar, ditor në plazhet me gjatësi të shkurtër edhe për të mbrojtur dhe ruajtur vlerat e zonës natyrore dhe mjedisëve me vlerë, dhe sezonal, në plazhe me gjatësi disi më të madhe. Karakteri i zhvillimit të kësaj zone është ekoturizmi ku gjejnë hapësire strukturat akomoduese dhe zona rekreative sportive. Kjo nuk përjashton zhvillimin e tipologjive të tjera të turizmit, dhe aktiviteteve të tjera që janë të qëndrueshme dhe në respekt të mjedisit zonave lagunore. Resorti mendohet një i vetëm dhe të zhvillohet në dy tipologji. Tipologjia e parë është me struktura 1-2 kate ndërtime palafite dhe do të përqëndrohen në një distancë mbi 100m nga bregu. Tipologjia tjetër është me struktura 3 deri në 5 kate e pozicionuar në një distance mbi 200m nga bregu. Këto tipologji qëndrojnë të distancuara dhe lidhja ndërmjet tyre bëhet nëpërmjet shëtitorës buzë detit. Zona mendohet të jetë e organizuar dhe të ofrohen të gjitha shërbimet e nevojshme për të garantuar një nivel të lartë të turizmit për një kapaciteti turistik që arrin vlerat 10,000 deri në 15,000 turistë. Tepër e rëndësishme shikohet hapësira ku do të vendoset parku sportiv në një sipërfaqe rreth 200ha. Do të zhvillohen aktivitetet rekreative dhe sportive si golf, hipizëm, GoKart, Aqua Park, hapësira për zhvillimin e organizimeve të ndryshme, stacione për kundrimin e shpendëve, vëzhgim i yjeve etj. Zhvillimi i këtyre aktiviteteve do të organizohet në mënyrë që zona natyrore në veri të mbetet e pashqetësuar nga zhurmat. Gjithashtu lëvizja në zonë do të zhvillohet me mjete elektrike por edhe nga shtigje natyrore këmbësore, çiklistike. Të gjitha këto shërbime dhe aktivitete parashikojnë një numër vizitorësh të parkut në vlerat 50,000 deri në 100,000 vizitorë ditorë.

Zona Grykëderdhja e Ishmit ka potencial të jashtëzakonshëm për zhvillimin e turizmit që kombinon luksin dhe natyrën, rehatinë dhe respektin për mjedisin si dhe është një mënyrë unike e ofrimit të akomodimit. Një vend i cili ofron qëndrim të kënaqshëm, të rehatshëm dhe të mirë-projektuar në natyrë.

Tabela x. Krahasimi dhe avantazhet e secilës alternative

Nr.	Çështjet mjedisore	Alternativa 0	Alternativa 1
	Degradimi i tokës bujqësore	-	-
	Humbje e tokës bujqësore	-	-
	Rritje e erozionit të tokës	+	+++
	Rënia e pjellorisë së tokës	++	++
	Rritja e prerjeve të paligjshme në pyje	++	+++
	Rritja e rasteve të brakonazhit	+	+++
	Mbikullotje	++	++
	Mbi-shfrytëzimi i bimëve medicinale etero-vajore	+++	+++
	Rënia e larmisë biologjike	+++	++
	Mungesa e menaxhimit të mbetjeve urbane	+	+++
	Sistemimi i ujësjellës kanalizimeve dhe	+	+++

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

	trajtimi i ujrave të përdorur urban		
	Rritja e ndotjes së ajrit	++	++
	Total	18	25

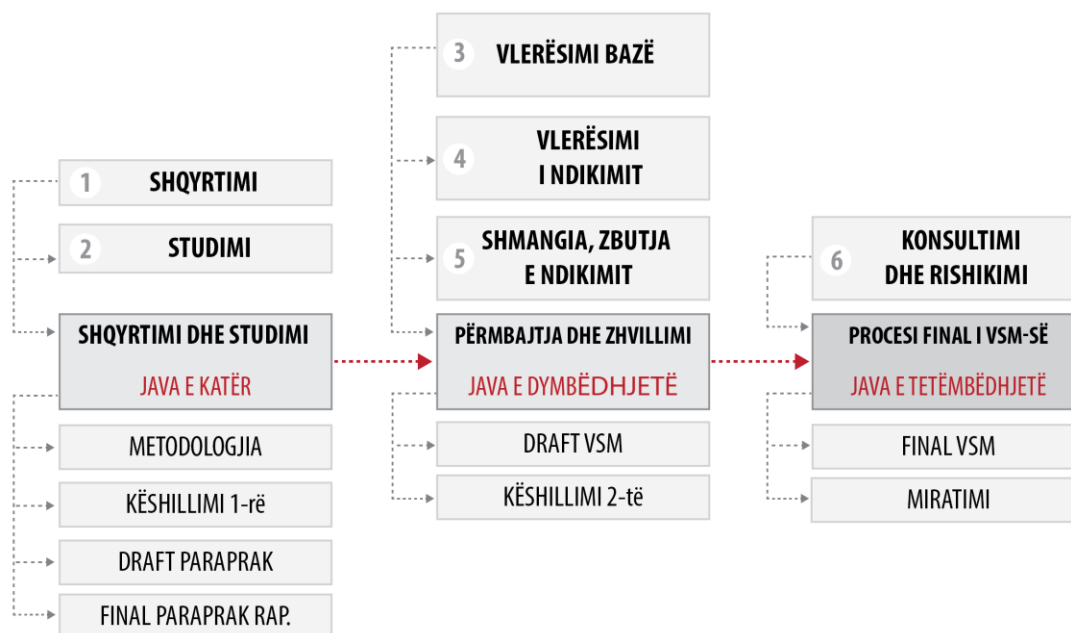
Nisur nga vlerësimi i dy tabelave, theksojmë që alternativa 1, ka përparësi, në mbrojtjen e disa prej elementëve mjedisor, kryesisht të përmirësimit të situatës nga ndotja. Gjithashtu kjo alternativë siguron zhvillim të qëndrueshëm të aspekteve social – ekonomike të zonës.

Metodika e hartimit të vlerësimit strategjik mjedisor

Përshkrimi i metodikës së zbatuar për hartimin e raportit të VSM-së, Vështirësitë e hasura gjatë përgatitjes së tij, Burimet e informacionit

Metodologjia për VSM-në e PDZRK-së parasheh gjashtë hapa proceduralë ku secili hap përfshin disa detyra. Për secilën detyrë do të ndiqet një qasje e veçantë në mënyrë që të japë rezultatin e dëshiruar.

Figura x. Proceset e hartimit të VSM-së

Në përputhje me skemën e mësipërme, hartimi i këtij raporti kërkoj dhe zbatimin e një metodike të vecantë përfshirë:

Mbledhjen e informacionit për aspekte të ndryshme mjedisore përfshirë klimën lokale, të dhënat gjeologjike dhe hidrogjeologjike, sasinë dhe cilësinë e ujërave

**VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT**

sipërfaqësore dhe nëntokësore, cilësinë e ajrit, ujërave, tokës, gjendjen e biodiversitetit dhe të natyrës për hapësirën në studim, sistemit të menaxhimit të mbetjeve, sistemit të grumbullimit dhe përpunimit të ujërave të zeza.

Shqyrtimin e dokumenteve strategjike dhe planifikues me rëndësi për hartimin e Planit të Përgjithshëm Vendor. Këtu mund të përmendim disa plane si:

Plani për Menaxhimin e Integruar të mbetjeve të Ngurta

Planet për Zonat e Mbrojtura Ekzistuese

Plani i Përgjithshëm Vendor

Studimi dhe analiza e dokumenteve të mësipërm dhe gjetjet në terren, kanë ndihmuar për të kuptuar gjendjen e mjedisit si dhe identifikimin e probleme mjedisore që lindin dhe që duhet të trajtohen nga ky plan.

Megjithë burimet e mësipërme, hartuesit e raportit janë përballur njëkohësisht me vështirësi përse i përket disa të dhënave për të cilat mungojnë studimet e detajuara për komponentë të ndryshëm mjedisorë. Të dhënat për cilësinë e ajrit, zhurmat, cilësinë e ujërave etj janë të fokusuara vetëm në qendrat urbane kryesore duke lënë jashtë monitorimit qendrat urbane më periferike. Mungesa e të dhënave vërehet edhe për elementë të tjerë sikurse larmia biologjike, nivelet e erozionit të tokës etj.

Objektivat strategjikë mjedisorë

Raporti Mjedisor përcakton fushat dhe objektivat mjedisore të rëndësishme si më poshtë:

▪ Toka dhe burimet minerale

Objektivi mjedisor 1: Sigurimi i menaxhimit të qëndrueshëm dhe mbrojtjes së tokës.

Objektivi mjedisor 2: Parandalimi i shfrytëzimit të burimeve natyrore duke rritur nivelin e përdorimit të materialeve të ricikluara në ndërtimin dhe rindërtimin e infrastrukturës së turizmit.

Ajri

Objektivi mjedisor 3: Ruajtja e cilësisë së ajrit në qendrat e banuara dhe sigurimi i arritjes së objektivave afatgjata kombëtare për sasitë vjetore të emetimeve të ndotësve atmosferikë.

Faktorët klimatikë

Objektivi mjedisor 4: Përshtatja ndaj efekteve të ndryshimit të klimës globale dhe reduktimi i sasive të emetimeve të gazeve serë.

Uji

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

Objektivi mjedisor 5: Kufizimi i ndikimeve të presionit të infrastrukturës së turizmit mbi ujërat e sipërfaqes dhe nën-tokës, ujërat e lumenjëve, ujërat bregdetarë, lagunorë dhe burimet e ujit të pijshëm.

Natyra

Objektivi mjedisor 6: Sigurimi i kohezionit të popullatave dhe mbrojtjes së biodiversitetit në territor.

Objektivi mjedisor 7: Ruajtja e larmisë biologjike të zonave me status natyror të mbrojtur përkundrejt aktiviteteve me ndikime të konsiderueshme. Në veçanti objektivi kupton ruajtjen e Godullës nga humbja dhe degradimi përfshirë kontrollin e ndotjes dhe shqetësimin me natyrë njerëzore.

Ndotja nga zhurma

Objektivi mjedisor 8: Parandalimi/Reduktimi i ndotjes së mjedisit nga zhurma dhe përafrimi me nivelet e rekomanduara nga BE

Popullsia dhe asetet materiale

Objektivi mjedisor 9: Përmirësimi i cilësisë së jetës së banorëve në brendësi/afërsi të zonës së PDZRK

Trashëgimia kulturore

Objektivi mjedisor 10: Ruajtja e fushëveprimit dhe karakteristikave të objekteve dhe zonave të trashëgimisë kulturore.

Peizazhi

Objektivi mjedisor 11: Sigurimi i ruajtjes së peizazheve të jashtëzakonshme dhe zonave me peizazhe me karakteristika të veçanta në nivel lokal dhe kombëtar dhe një imazh peizazhi me cilësi.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

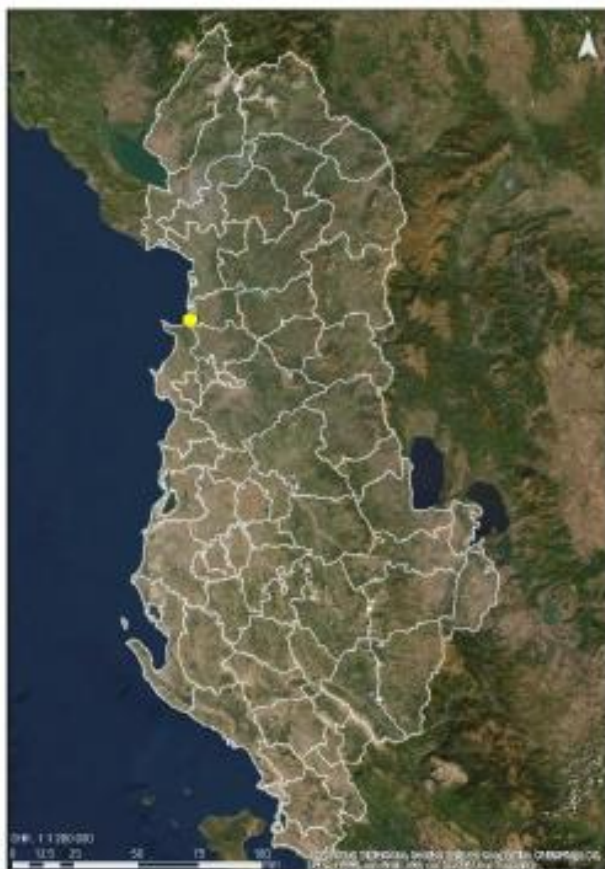
Përshkrimi i Përbërësve të Mjedisit

Pozita gjeografike

Grykëderdhja e Ishmit ndodhet në pjesën veri-perëndimore të Shqipërisë dhe bën pjesë në territorin administrativ të Bashkisë Kurbin. Zona është pjesë e Rezervatit Natyror të Menaxhuar Patok-Fushëkuqe- Ishëm dhe shtrihet në zonën midis grykëderdhjes së lumenjve Mat në veri dhe Ishmi në jug. Bashkitë me të cilat kufizohet Bashkia Kurbin janë Lezha, Mirdita, Mati, Kruja dhe Durrësi.

Zona ndodhet 45 km larg kryeqytetit, 55 km nga Porti i Durrësit, 40 km nga porti i Shëngjinit dhe 30 km larg aeroportit Kombëtar Nënë Tereza. Rruga automobilistike me karakter lokal për të aksesuar zonën është e mirë. Kjo rrugë shkon deri në afërsi të zonës së mbrojtur, në vendbanimin e quajtur Adriatik, ndërsa pak kohë më parë është njohur si Shllinzë.

Fshati Adriatik është nën administrimin e Njësisë Administrative Fushë – Kuqe. Ndërtesat janë kryesisht të grupuara dhe bëjnë një përqëndrim të vendbanimit por gjithashtu ndërtimet gjenden edhe përgjatë aksit kryesor rrugor si dhe të shpërndara në tokë bujqësore. Funkzioni kryesor i objekteve është banim, gjenden dhe objekte shërbimi, bar-restorante. I ndihmuar nga terreni fushor, ky fshat ka një akses të mirë edhe në tokat bujqësore nëpërmjet rrugëve bujqësore krah kanaleve vaditëse të cilat bëjnë edhe një ndarje të rregullt të parcelave. Tokat bujqësore mbillen kryesisht me kultura sezonale por vitet e fundit vihet re një trend për mbjelljen me dru Pauloënia.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

Klima

Në territorin e Bashkisë Kurbin mbizotëron klima mesdhetare, me bregdet, fusha pjellore, kodrina të ulëta, vargmale me lartësi mbi 700 m mbi nivelin e detit dhe pyje të dendur.

Klima mesdhetare me verë të nxehtë e të thatë e dimër të butë e të freskët, është tipike për zonën fushore e kodrinore, ndërsa në zonën malore bie dëborë në dimër.

Karakteristike për çdo stinë të vitit janë erërat e forta që fryjnë nga verilindja dhe lindja e drejtohen nga korridoret natyrore, shpatet e maleve, që si rezultat i ngritjes së nivelit të shtratit të lumit Mat nga ndërtimi i baseneve të hidrocentraleve ku shpejtësia e tyre arrin deri në 100 km/h sidomos në periudhën e dimrit.

Nga pikëpamja e temperaturave vërehen amplituda të mëdha midis dimrit dhe verës. Temperatura mesatare vjetore është 15.6 gradë celcius, kurse amplituda mesatare është 18 gradë celcius.

Reshjet në territorin e bashkisë kanë një shpërndarje të pabarabartë. Sasia mesatare e reshjeve është 1350mm në vit. Në zonën malore sasia e reshjeve është me e madhe dhe e pranishme në gjithë stinët e vitit, ndërsa në zonën fushore dhe bregdetare, aty ku është edhe zona në studim vera është e thatë.

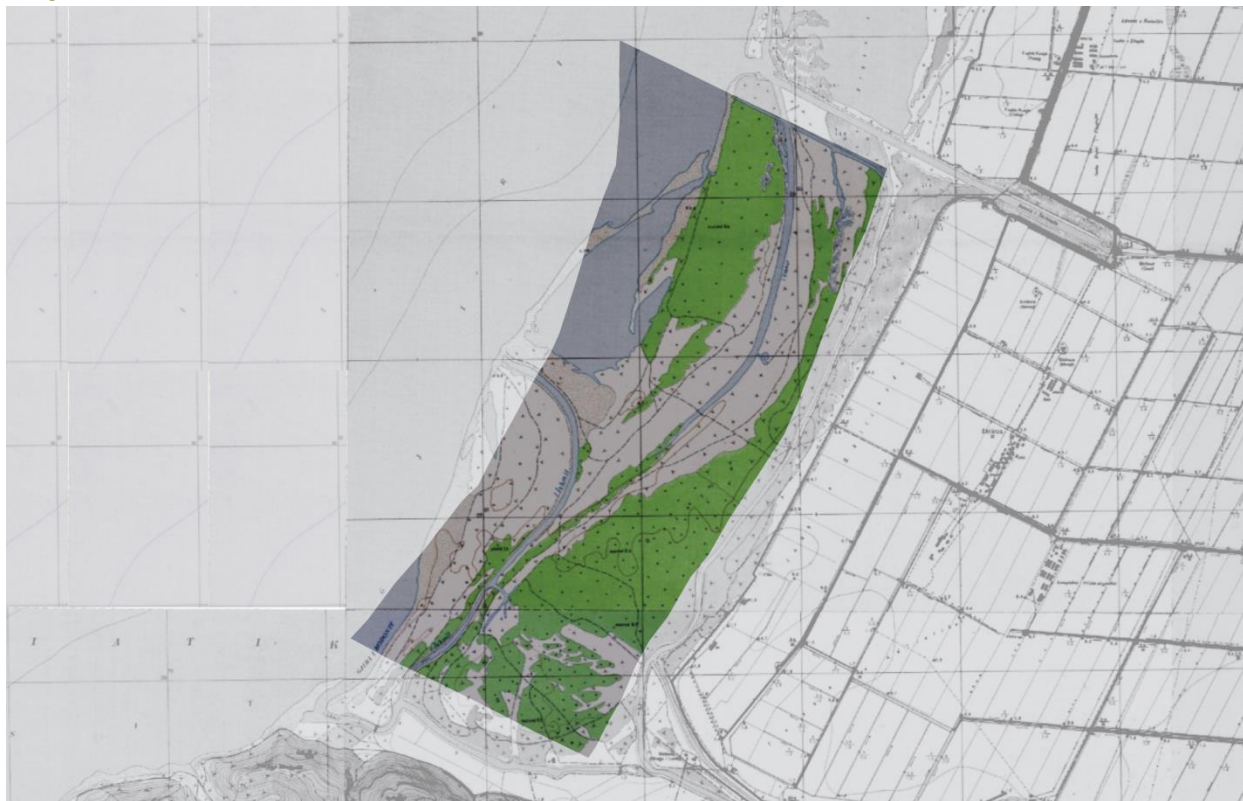
Topografia

Zona e Rëndësisë Kombëtare Ishëm ndodhet në vijën bregdetare të Adriatikut, në terren krejtësisht të rrafshët në nivelin e detit, në grykëderdhjen e lumit Ishëm. Kjo zonë është një sistem ligatinor bregdetar, shtrirë në veri të grykëderdhjes së lumit Ishëm dhe në jug të Lagunës së Patokut. Zona kompozohet nga duna ranore, pjesë plazhi dhe grykëderdhja e lumit e cila formon një habitat shumë të rëndësishëm ligatinor.

Zona e Ishmit ka një vijë bregdetare mjaft të gjerë dhe me rërë të bollshëm në formë kokrrizore të imët. Zona e rërës ka një ngritje të vogël nga bregu i detit, 1-2 m, duke e bërë që në pjesën pas të krijohet një sistem ligatinor, i cili arrin në disa raste nën nivelin e detit. Ky sistem ligatinor me kallamishte dhe bimë ujore është një habitat shumë i rëndësishëm për shpendet e ujit, të cilët janë të shumtë në numër.

Hartë topografike, ZRK Ishëm

**VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT**

Burimi: Geoportal.asig.gov.al, 2019

Gjeologjia

Në zonën në studim dhe rrethinat shikohet prania e depozitimeve të formacioneve kuaternare. Depozitimet e Kuaternarit kanë përhapje nga Bajza - Kopliku deri në Lezhë. Fragmente vërehen në të gjithë zonën në studim, duke përfaqësuar disa tipe gjenetike nga ato detare, kryesisht rëra dhe depozitime lagunore argjila, alevrite, rëra, mbetje organike².

Depozitimet e Kuaternarit përfaqësohen nga depozitimet e përziera të Pleitocen-Holocenit (*Qp-h*), nga depozitimet kenetoro-liqenore të Holocenit (*Qh*), nga depozitimet lagunore të Holocenit (*Qh*) dhe nga depozitimet detare të Holocenit (*Qh*). Depozitimet kënetore-liqenore të Holocenit (*Qh*). Kanë një përhapje të konsiderueshme në zonën tonë. Ndërtojnë pjesën më të madhe të fushës së Zadrimës, gjithë fushën e Torovicës dhe pjesët kryesore të fushave të Bregut të Matës dhe Fushë Kuqes. Depozitime lagunore të Holocenit (*Qh*). Përhapen në perëndim të fushës së Bregut të Matës, pranë lagunës së Vainit dhe në formë pullash në perëndim-jugperëndim të Laçit. Depozitime detare të Holocenit (*Qh*). Këto depozitime ndërtojnë plazhin nga Rana e Hedhur në perëndim të Shëngjinit deri në Patok. Përfaqësohen nga rëra dhe surera bregdetare të përbera nga kokrriza kuarci, karbonati, felshpate dhe minerale të tjera të rënda.³

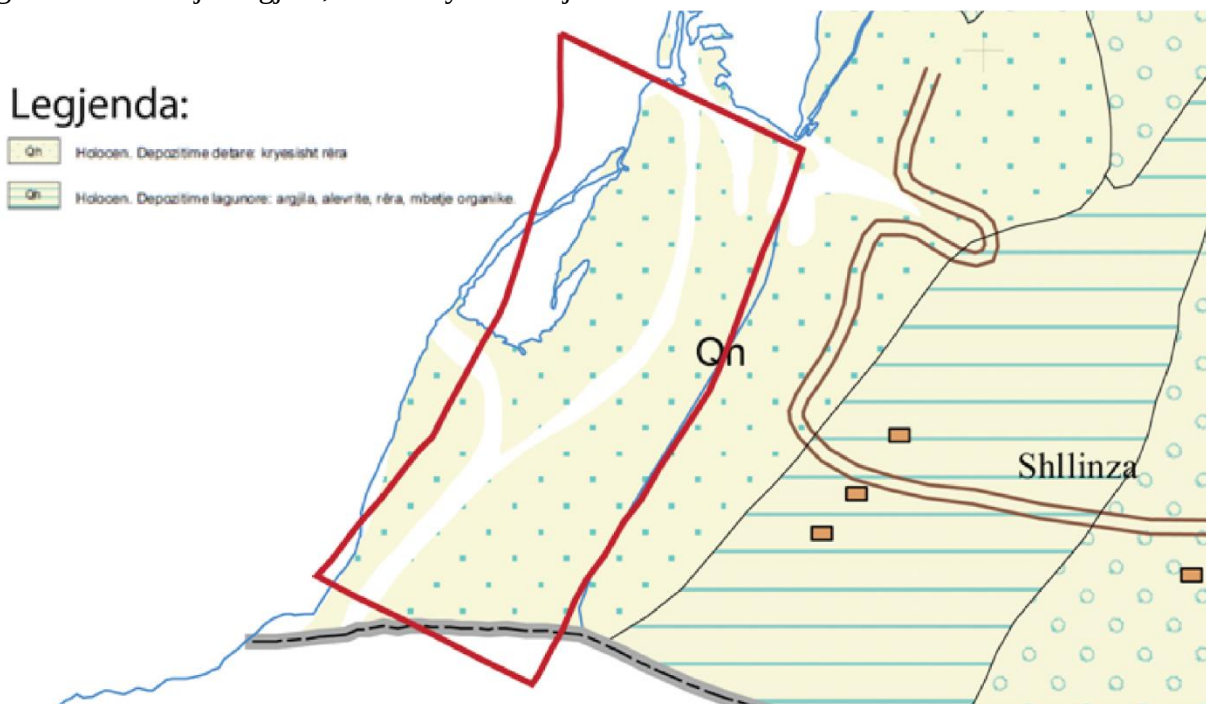
²SHGJSH, Gjeoresurset dhe Gjeorreziket në Qarqet e Shqipërisë, Qarku Shkodër, Tiranë, 2014

³SHGJSH, Gjeoresurset dhe Gjeorreziket në Qarqet e Shqipërisë, Qarku Shkodër, Tiranë, 2014

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

Rërat kanë përhapje në formë rripash dhe në vetvete nënkuptojnë depozitime aluviale me granulometri të ndryshueshme të depozitimeve detare të quajtura rëra të plazheve në Grykëderdhjes së Ishmit. Mund të jenë rëra nga kokrriz madh deri kokrriz imët, të cilat arrijnë trashësi nga 2m deri në 20m⁴.

Figura x. Harta Gjeologjike, ZRK Grykëderdhja e Ishmit

Burimi: SHGJSH, 2014

Përdorimi i tokës

Njësitë e qeverisjes vendore, për qëllime planifikimi, ndahen në sisteme territoriale. Në territorin e Spillesë gjenden të 5 sistemet territoriale si në tabelën në vijim.

Sistemi urban

Ky sistem nuk bën pjesë në zonën në studim.

Sistemi natyror

Sistemi natyror zë një sipërfaqe prej 550.78 ha dhe është sistemi mbizotërues në zonë. Fasha ranore me një sipërfaqe prej 38.04 ha që shtrihet përgjatë vijës bregdetare është një potencial që ofrohet për zhvillimin e turizmit dhe aktiviteteve të ndryshme në natyrë. Potencial përbën edhe brezi i pishave si një vlerë e shtuar në zonë.

⁴SHGJSH, Gjeoresurset dhe Gjeorreziket në Qarqet e Shqipërisë, Qarku Shkodër, Tiranë, 2014

Sistemi bujqësor

Sistemi bujqësor zë një sipërfaqe prej 9.93 ha dhe aktualisht nuk përbën një sektor me ndikim në zonën në studim. Është një sipërfaqe shumë e vogël në raport me zonën dhe është e mbjellë me kultura sezonale për përdorim familjar. Ky sistem është kushtëzuar edhe si pasojë e përmytjeve të vazhdueshme që karakterizon zonën.

Sistemi ujqor

Sistemi ujqor zë 251.52 ha ose ndryshe 31% të sipërfaqes së zonës. Pjesa më e madhe është tokë kënetore (Gotulla) dhe është kanali i Shllinzës ai që i ndan këto trupa ujqorë nga Laguna e Patokut. Gjithashtu lumi i Drojës, lumi i Vdekur dhe lumi i Ishmit janë pjesë e këtij sistemi. Zona laget nga ujërat e detit Adriatik në pjesën perëndimore të saj.

Sistemi infrastrukturor

Ky sistem nuk bën pjesë në zonën në studim. Në këtë sistem përfshihet edhe rrjeti rrugor por ky territor është i aksesuar nga rrugë në trajtë shtigjesh, gjurmë të krijuara nga vetë përdoruesit e zonës.

Hidrografia

Ujërat sipërfaqësorë

Zona e Rëndësisë Kombëtare Ishëm shtrihet në Grykëterdhjen e lumit me po të njëjtin emër dhe bën pjesë në sistemin ligatinor Laguna e Patokut - Grykëderdhja e Ishmit. Laguna e Patokut ushqehet me ujë kryesisht nga deti dhe lumi i Matit, ndërsa ligatinat më në afërsi të Grykëderdhjes së Ishmit ushqehen nga lumi i Drojes dhe Ujërat e detit.

Ujërat sipërfaqësor në zonë përfaqësohen nga lumi i Ishmit i cili rrjedh përmes Shqipërisë Qëndrore rreth 74 km i gjatë, me sipërfaqe pellgu rreth 673 km² dhe lartësia mesatare mbi nivelin e detit 357m. Ai formohet nga bashkimi i Lumit të Tiranës, përrenjve Tërkuza dhe Zeza. Prurja vjetore mesatare e Ishmit është 20,9 m³/s, me modul mesatar të rrjedhjes prej 31,0 l/s/km². Prurja maksimale është 1,980 m³/sek. Sasia kryesore e lëndëve të ngurta që transportohen në det është 2 milionë ton/vit. Ishmi ushqehet kryesisht nga ujëra sipërfaqësorë me mineralizim relativisht të lartë prej 461 mg/l. Temperatura e ujit luhatet nga 6,12 °C në janar deri në 24,7 °C në gusht.

Kanalet e shumtë kullues të zonës së Fushë-Kuqes dhe Adriatikut shërbejnë së tepërmi për furnizimin e zonës ligatinore në afërsi të bregdetit. Zona ligatinore dhe vetë kanalet kullues ofrojnë një habitat shumë të rëndësishëm për shpendët. Kanalet kryesorë në zonë është ai i Shllinzës në pjesën veriore të zonës dhe lumi i Drojës, i cili mbledh shumë prej kanaleve dhe luan rol edhe si kanal kullues.

Ujërat Sipërfaqësor, ZRK Grykëderdhja e Ishmit

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

Burimi: Geoportal.asig.gov.al, 2019

Cilësia e ujërave sipërfaqësor

Përsa i përket cilësisë së Ujërave sipërfaqësor në zonën në studim vlen të theksohet që janë nën presion të vazhdueshëm nga ndotja, pasi ndodhen në një zonë tërësisht me zhvillim bujqësorëpërreth dhe lumenjtë që derdhen në afërsi të kësaj zonë vijnë nga zona të banuara, të cilat nuk i trajtojnë Ujërat e ndotura urbane, por i shkarkojnë në këto trupa ujorë.

Cilësia e Ujërave bregdetar në këtë zonë nuk njihet, pasi në zonën e Grykëderdhjes së Ishmit nuk rezulton të jenë kryer monitorime nga institucionet përgjegjëse. Duke marrë parasysh që në zonë derdhet Lumi i ishëm, ndër lumenjtë më të ndotur të Shqipërisë mund të themi që edhe Ujërat bregdetar të jenë të ndikuar negativisht në cilësinë e tyre.

Sipas AKM⁵, Ujërat e lumit Ishëm vlerësohen të jenë cilësisë shumë të keqe. Të gjithë elementët e monitoruar (O_2 i tretur, NBO_5 , NH_4 , NO_2 , NO_3 dhe P-Total) janë jasht normave të lejuara. Ujërat në stacionin e Urës së Salmerit klasifikohen me cilësitë shumë të keqe, Cilësia V-të.

Elementët me përqendrim të lartë në Ujërat e këtij lumi mendohet të vijnë si pasojë e shkarkimit të Ujërave të ndotura urbane të pa trajtuar dhe shëplarja e Ujërave nga fermat dhe tokat bujqësore. Në tabelën në viji paraqite të dhënat për lumin e Ishmit, të monitoruara nga AKM-ja për vitin 2017.

⁵AKM, Monitorimi i Ujërave të lumenjëve, ëeb: ëëë.akm.gov.al,

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHËM

Tabela 1. Të dhënat e monitorimit për cilësinë e Ujërave Ishëm

Stacioni Ura Sallmone			
Treguesi	Klasifikimi	Vlera	Norma
O ₂ i tretur	III	7.2	>7
NBO ₅	IV	6	<7
NH ₄	V	0.25	<0.3
NO ₂	III	0.05	<0.06
NO ₃	I	0.6	<0.8
P-total	III	0.09	<0.1
Klasifikimi i stacionit		V	

Burimi: AKM, 2017

Ujërat nëntokësorë (Akuiferët)

Zona në studim ndodhet në akuiferët me porozitet ndërkokrrizor (të shkrifët) me ujëpërcjellshmëri shumë të lartë-të lartë, lidhen me depozitimet Kuaternare aluviale të formuara në grykëderdhjen e Lumit Mat dhe Ishëm. Këto depozitime janë kryesisht një shtresorë nga të dy krahët e lumit. Kështu djathtas rrjedhës së Matit (Akuiferi I Lezhës) deri në afërsi të fshatit Rrilë, depozitimet kuaternare janë një shtresore, ndërsa duke vazhduar më në veri të akuiferit të Lezhës këto depozitime bëhen dy dhe tri shtresore. Po kështu nga rrjedha e majtë e Lumit Mat deri tek fshati Gurrëz në jug, depozitimet kuaternare janë një shtresore, ndërsa duke vazhduar më në jug të fshatit Gurrëz këto depozitime janë dy dhe tre shtresore. Drejtimi i lëvizjes së Ujërave nëntokësore nga të dy krahët e Lumit të Matit është ai perëndimor dhe jug-perëndimor. Në afërsi të Lumit Mat (pranë zonës së ushqimit në dy krahët e saj), akuiferët janë me sipërfaqe të lirë ndërsa më në thellësi (si në Rrilë etj), janë me presion⁶.

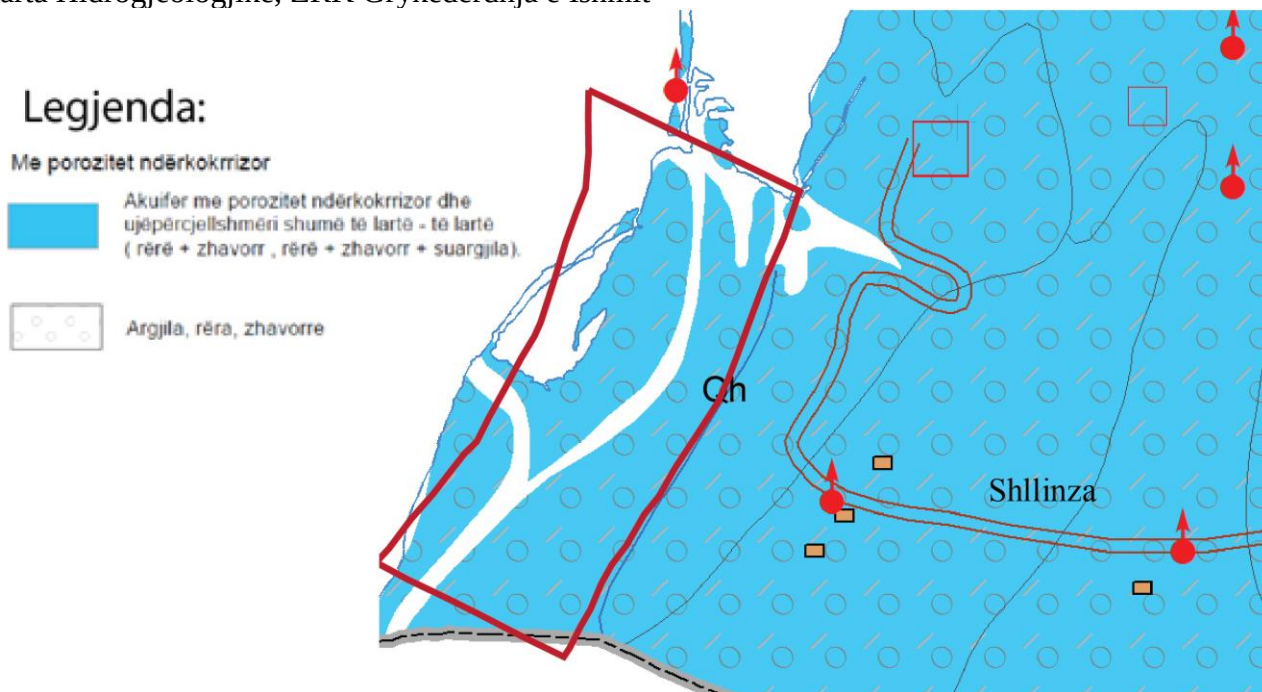
Të dy akuiferët janë të pasur me resurse ujore nëntokësore, shfrytëzohen me shpime dhe shërbejnë për furnizimin me ujë të pijshëm të Bashkisë Durrës (stacioni i pompimit Fushë-Kuqe me prurje rreth 800 l/s.), Bashkisë Laç (st.pomp. i shpimit Nr. 509 me prurje 250 l/s.) dhe të Bashkisë Lezhë (stacioni i pompimit Barbullojë me prurje 400 l/s.) dhe stacioni i pompimit për

⁶SHGJSH, Gjeoresurset dhe Gjeorrezizet në Qarqet e Shqipërisë, Qarku Lezhë, Tiranë, 2014

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

Shëngjinin. Vetitë fiziko-kimike të këtyre Ujërave në përgjithësi janë të mira. Gjithashtu në akuiferin e Lezhës si në Rrilë, Grykë Lumi etj. ka edhe stacione pompimi që përdoren për ujitje⁷.

Harta Hidrogeologjike, ZRK Grykëderdhja e Ishmit

Burimi: SHGJSH, 2014

Cilësia e ujrave nëntokësore

Intruzioni i ujit të detit në akuiferë është prezent në të gjithë zonën bregdetare të Lezhës për shkak të kushteve natyrale hidrodinamike dhe të mbishfrytëzimit në disa pjesë të akuiferëve. Shkaqet natyrale hidrodinamike janë të lidhur kryesisht me lartësinë e zonës së ushqimit. Në rastet kur ajo nuk është e madhe, si në akuiferin e Lezhës ku presioni i rrjedhës natyrale të ujit të ëmbël është i pamjaftueshëm të përballojë intruzionin e ujit të detit drejt akuiferit. Kështu zonat që ndodhen larg bazës së ushqimit, në rastin konkret Lumit Mat janë më të prekura nga intruzioni i ujit të detit. Linja ku uji i detit përziehet me ujin e pishëm fillon nga Shëngjini, Hoteli i Gjuetisë, Rrilë e deri afër Shënkollit, duke zënë rreth 30% të sipërfaqes së akuiferit⁸.

Cilësia e ajrit

Verifikimi i kryer në të gjitha burimet e certifikuara të informacionit mbi cilësinë e ajrit, përfshirë këtu Raportet e Gjendjes në Mjedis për vitet 2011-2018 apo raportime të tjera të

⁷SHGJSH, Gjeoresurset dhe Gjeorreziket në Qarqet e Shqipërisë, Qarku Lezhë, Tiranë, 2014

⁸SHGJSH, Gjeoresurset dhe Gjeorreziket në Qarqet e Shqipërisë, Qarku Lezhë, Tiranë, 2014

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

Instituti të Shëndetit Publik dhe Instituti të Fizikës Bërthamore, tregojnë se nuk ka monitorime të kryera nga Institucionet publike në zonën në studim. Po kështu nuk ka as të dhëna të raporteve të vetëmonitorimit duke qenë se në këtë zonë nuk ka subjekte të licensuara industriale që të kenë detyrimin ligjor të hartimit të raporteve të vetëmonitorimit.

Megjithë mungesën e të dhënave, ka argumente të mjaftueshëm për të arritur në përfundimin se cilësia e ajrit është brenda normave të vendit për sa i takon niveleve të lejuara të ndotjes nga pluhurat PM₁₀ dhe PM_{2.5}, dioksidin e squfurit (SO₂), oksidet e azotit (NO_x), ozonin troposferik (O₃), Monoksidin e karbonit (CO), komponimet organike të avullueshme (Benzeni C₆H₆).

Ndryshimet Klimatike

Aktualisht, Shqipëria po përjeton ndikim të ndryshimeve klimatike, kryeshit në zgjatjen e periudhes se thate, intensifikimin e rasteve ekstreme të motit, përmbytje dhe çrregullime në sektorin e bujqësisë. Shqipëria ka bërë parashikim të gjithë këtyre ndikimeve për të ardhmen për periudhat 2030 - 2100. Efektet që pritet të kenë këto ndryshime përfshijnë rritjen e temperaturave, reduktimin e reshjeve dhe shtimin e thatësirave, çrregullimet e motit dhe ngritjen e nivelit të detit dhe përmbytjet.

Në skenarët e rritjes së temperaturës, deri në vitin 2050, parashikohet rritje mesatare e temperaturës prej 1.7°C dhe rritja maksimale në rastin e skenarit më negativ parashikohet të jetë prej 2.2°C. Deri në 2080, temperatura parashikohet të rritet me 2.8°C, ndërkohë që vlera maksimale e parashikuar e rritjes është 3.5°C. Deri në vitin 2100, temperatura mesatare vjetore parashikohet të rritet me 2.4°C ose 4.1°C në rastin e skenarit më negativ. Gjithashtu pritet që të ketë një rritje të theksuara të zgjatjes së numrit të ditëve me kushte ekstreme të temperaturave mbi 35°C ose më të ulta se 0°C. Sipas parashikimeve, në vitet e ardhshme sasia e reshjeve pritet të ulet deri në 14.37% në vitin 2080, dhe deri në më shumë se 18% në vitin 2100. Periudhat e thatësirës pritet që rriten duke bërë që sezonet e verës do të jenë 50% më të thata. Me mungesën e reshjeve Vendi to të hasë në një problem serioz në zhvillimin e sektorëve të energjisë, bujqësisë dhe në aspektet natyrore në përgjithësi. Gjithashtu është parashikuar rritje e nivelit të detit me 5-14 cm deri në vitin 2030 dhe me 49 cm deri në vitin 2100. Deri më tani, Deti Adriatik është ndikuar nga ndryshimet klimatike globale, duke rritur nivelin e Ujërave më një centimetër në vit dhe është ngrohur me 0.5°C krahasuar me vitin 1970⁹.

Rritja e Nivelit të Ujërave të detit, do të shkaktojë probleme të mëdha në zonën bregdetare, kryesisht në përmbytje, kripëzim të tokave bujqësore dhe të Ujërave nëntokësor dhe erozion. Këto ndikime priten të nxiten edhe si pasojë e një sërë problematikazh zinxhirë si prishja e sitemeve ligatinore në vijën bregdetare, prishja e dunave ranore, mungesa e sedimentimit në

⁹Ministry of Tourism and Environment, Third National Communication of the Republic of Albania under the United. Communication Report, Tiranë 2016

**VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT**

grykëderdhjet e lumenjëve për shkak të ndërtimeve të HEC-eve në pellgjet ujbledhëse të lumenjëve dhe dëmtimi i brezit mbjotës me pisha në zonën bregdetare¹⁰.

Zhurmat në mjedis

Verifikimi i kryer në të gjitha burimet e certifikuara të informacionit mbi zhurmat në mjedis, përfshirë këtu Raportet e Gjendjes në Mjedis për vitet 2011-2018 apo raportime të tjera të Institutit të Shëndetit Publik dhe Institutit, tregon se nuk ka monitorime të kryera nga Institucionet publike në zonën në studim. Po kështu nuk ka as thë dhëna të raporteve të vetëmonitorimit duke qenë se në këtë zonë nuk ka subjekte të licensuara industriale që të kenë detyrimin ligjor të hartimit të raporteve të vetëmonitorimit.

Megjithë mungesën e të dhënave, ka argumente të mjaftueshëm për të arritur në përfundimin se niveli i zhurmave në mjedis është brenda normave të vendit. Mbetet problematike dhe I pa vlerësuar niveli I zhurmave gjatë stinës së verës.

Natyra

Habitatet Kryesore

Zona në studim bën pjesë në Rezervatin Natyror të Menaxhuar Patok-Fushë kuqe - Ishëm. Kjo zonë përmbledh në kufijtë e saj natyrorë një larmi habitatesh ujore dhe tokësore. Si një zonë tranzitore e shtrirë midis tokës dhe detit, në të takohet një kombinim habitatesh të Ujërave detarë, të Ujërave të njelmët dhe të ëmbël, të cilat sa më shume i largohemi bregut të detit, ia lenë vendin habitateve tokësore, duke filluar me llojet tipike kënetore me *Salicornia*, *Juncus*, *Tamarix* dhe *Phragmites* dhe duke kulmuar me llojet e pyllit tipik aluvional të përbërë nga *Fraxinus angustifolia*, *Ulmus minor*, *Alnus glutinosa*, *Populus alba*, *Salix alba*, *Quercus cerris*, *Q. robur*, *Cornus sanguinea*, etj¹¹.

Flora

Në zonën e Patok - Fshuë Kuqe - Ishëm verëhet prania e shumë specieve floristike, në zonë takohet bimësi ujore, bimësi hidro-higrofile, bimësia halofile, pyje dhe shkurre. Lojet floristike më të përhapura në zonë janë¹²:

¹⁰R. Gjoka, Xh. Hoxha, K. Bashmili "Qeverisja për zgjidhjen e problematikave që lidhen me ndryshimet klimatike", 2018

¹¹ Plani i menaxhimit RNM Patok-Fushekuqe-Ishem, 2008

¹² Plani i menaxhimit RNM Patok-Fushekuqe-Ishem, 2008

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

Bimësi ujore: Speciet kryesore që marrin pjesë në formimin e mbulesës bimore të fundeve të lagunës, si kudo në lagunat e kripura bregdetare të vendit tonë, janë: *Ruppia cirrhosa*, *Zostera noltii* dhe më rrallë nga *Cymodocea nodosa*.

Bimësi hidro-higrofile: Speciet kryesore hidro-higrofile përbëhen nga shoqërimet me mbizotërim *Phragmites australis*, shoqërimet me mbizotërim të specieve të gjinisë *Typha angustifolia* dhe shoqërimet me mbizotërim të gjinisë *Scirpus*.

Bimësia Halofile: Speciet kryesore *halofile* përbëhen nga shoqërimet me mbizotërim të specieve të gjinisë *Arthrocnemum*, shoqërimet me mbizotërim të specieve të gjinisë *Juncus* dhe shoqërimet me mbizotërim të specieve *Erianthus ravennae*, *Schoenus nigricans*.

Pyje dhe Shkurre: Sipërfaqja pyjore me e rëndësishme i përket pyllit të Fushe-Kuqes, në pjesën lindore të lagunës. Aktualisht ka mbetur vetëm gjysma e sipërfaqjes së pyllit dikur të famshëm, ku mbizotërojnë verri (*Alnus glutinosa*), frasheri (*Fraxinus angustifolia*) dhe me pak vidhi (*Ulmus campestris*), rrenja (*Quercus robur*), plepi i bardhe (*Populus alba*), pisha e bute (*Pinus pinea*) dhe pisha e egër (*Pinus halepensis*). Sipërfaqe të vogla me plep dhe akacie janë pyllëzuar artificialisht prej disa dhjetëra vitesh. Bimësia e dunave gjendet kryesisht në pjesën perëndimore, me një numër të lartë llojesh. Shkurret në brigjet e lagunës dominohen nga marina (*Tamarix*), konopica (*Vitex*) dhe manaferra (*Rubus*).

Dunat Ranore: Shoqërimet bimore të dunave ranore përbëjnë një element karakteristik nga grykëderdhja e Ishmit dhe gjatë gjithë bregdetit gjer në grykëderdhjen e Matit. Ato shtrihen në trajtën e një brezi të ngushtë me gjatësi deri 8 km dhe gjerësi që në raste të veçanta shkon deri në 40 metra. Lartësia e dunave mbi të cilat shtrihen këto shoqërimi nuk i kalon 1-2 metra lartësi. Shoqërimet bimore të dunave ranore përgjithësisht janë me një mbulesë vegjetative të vogël që gradualisht bëhet gjithmonë e më e madhe sa më shumë që largohen nga bregu i detit.

Speciet pionere që fillojnë të krijojnë fizionominë e tyre pas brezit ranor të zhveshur *Cakile maritima*, *Xanthium strumarium*, *Salsola kali* bëhen gjithmonë e më të shpeshta sa më shumë largohesh nga bregu i detit. Edhe përbërja floristike e shoqërimeve bimore të dunave ranore fillon e pasurohet me largimin nga bregu i detit. Gradualisht rol të dukshëm në këto shoqërimi luajnë edhe speciet *Agropyrum junceum*, *Cyperus capitatus*, *Sporobolus pungens*, *Echinophora spinosa*, *Eryngium maritimum*, *Medicago marina* dhe rrallëherë edhe *Ammophila arenaria*, etj.

**VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT**

Siapas planit të menaxhimit të RNM-së rezulton se në ekosistemin e zonës rriten: 358 specie bimësh të larta, që i përkasin 235 gjinive e 81 familjeve. Më të përhapura janë speciet e familjeve: *Gramineae* (46 specie); *Compositae* (28 specie); *Cyperaceae* (25 specie); *Leguminosae* (23 specie) dhe gjinitë me numrin më të madh të specieve: *Carex* 13 specie; *Juncus* 11 specie; *Plantago* 8 specie.

Fauna

Pjesa në fokus të projektit dominohet nga duna ranore, pjesë plazhi dhe grykëderdhja e lumit. Këtu takohen rreth 203 lloje shpendësh, 9 lloje amfibësh, 25 lloje reptilësh dhe rreth 34 (50 mendohet që gjenden në zonë) lloje gjitarësh¹³.

Peshqit: Peshqit përbëjnë një nga vlerat me të çmuara të lagunës dhe rrethinave, me shumë lloje peshqish me interes ekonomik, siç janë qefujt (*Mugil cephalus*, *Liza ramada*, *Liza saliens*), ngjala (*Anguilla anguilla*), barbuni (*Mulus barbatus*), gjuheza (*Solea vulgaris*), koca (*Sparus auratus*), levreku (*Dicentrarcus labrax*) etj. Në zonë dhe rrethina takohen 10 lloje të përhershëm peshqish, 7 lloje të përkohshëm dhe 8 lloje detar të rastësishëm.

Amfibët dhe reptilët: Amfibet dhe zvarraniket (*Herpetofauna*) gjenden me shumë në pyje, kënetat dhe kanalet rreth lagunës. Është interesant të theksohet sasia e madhe e breshkave të ujit (*Caretta caretta*) në brigjet e detit afër lagunës dhe prania e breshkave të gjelbra (*Chelonia mydas*).

Shpendet: Si shpend me karakteristik të kësaj zone do të përmendnim Karabullakun e vogël *Phalacrocorax pygmeus*, Gakthin e vogël *Ixobrychus minutus*, Kryekuqen *Ana penelope*, Marsatoren *Anas querquedula*, Shqipen e kenetes *Circus aeruginosus*, Vraponjesin gushebardhe *Charadrius alexandrinus*, Larasken e detit *Haematopus ostralegus*, Kojlikun e madh *Numenius arquata*, Pulbardhen e zakonshme *Larus ridibundus*, Bilbilin e ujit *Alcedo atthis* etj. Shpendet me të zakonshme në shkurretat dhe pyjet e RNM Patok janë ata Harabelore (*Passeriformes*) me përfaqësues Bilbilthas (*Sylviidae*) e Trishtilat (*Paridae*) të ndjekur nga Pellumbat (*Columbidae*), Qukapiket (*Picidae*) etj. Në tokat bujqësore hasen me shpesh Skifteri kthetrazi *Falco tinnunculus*, Gicvilja *Vanellus vanellus*, Laureshat (*Alaudidae*), Bishtlekundesat (*Motacillidae*), Avdosat (*Fringillidae*) etj.

Gjitarët: Me rëndësi për Ujërat detare të zones në studim janë delfinet. të cilët janë vrojtuar dy lloje, delfini turishkurter (*Tursiops truncatus*) dhe delfini i zakonshëm (*Delphinus delphis*). Në zonë takohet një faunë e pasur mishgrenesish (rendi Carnivora), si çakalli (*Canis aureus*), dhelpra (*Vulpes vulpes*), Nuselalja (*Mustela nivalis*), qelbesi (*Mustela putorius*), baldosa (*Meles meles*), kunadhja gushebardhe ose shqarhi (*Martes foina*) dhe lunderza (*Lutra lutra*). Gjithashtu takohet lepuri i eger (*Lepus europaeus*) dhe gjitare të vegjel (rendi Rodentia dhe Insectivora), prej të cilëve janë takuar 5 lloje insectivoresh dhe 8 lloje brejtësish.

¹³ Plani i menaxhimit RNM Patok-Fushekuqe-Ishem, 2008

Zonat e mbrojtura

Grykëderdhja e Ishmit është pjesë e kompleksit ligatinor Patok-Fushkuqe-Ishëm, zonë e mbrojtur kombëtare dhe ndërkombëtare për shkak të vlerave të larta të biodiversitetit. Kjo sipërfaqe gëzon të paktën katër vlerësime të rëndësishme:

1. Rezervatit Natyror të Menaxhuar / Park Natyror, Kategoria IV-t IUCN, miratuar me VKM 995 dt. 03.11.2010 “Për shpalljen “Rezervat Natyror i Menaxhuar” të ekosistemit natyror ligatinor të Patok-Fushë Kuqe-Ishëm”.
2. Zonë me rëndësi për shpendët (IBA) që shërben si habitate për shpendët migratore, miratuar me urdhër të ministrit të Mjedisit nr. 283, datë 10.04.2013
3. Njihet si Zonë kandidate Emerald nga konventa e Bernës dhe
4. Është propozuar si zonë pilot Natura 2000 (Zonë e Mbrojtur e Vecantë (SPA), Zona me Interes per Komunitetin (SCI), Zonë të Vecanta për Ruajtje (SAC)) ose Zonë me interes të vecantë mbrojtje nga Komuniteti European.

Vetë Lumi Ishëm e ka zanafillën nga lumi i Tiranës dhe i Tërkuzëz, Zezës dhe Drojës. Më pas pasi bashkohet dhe me degët e përrenjëve të Prezës e Budullës, Lumi i Gjoles, njihet si lumi i Ishmit, ku degë e tij është edhe lumi Zezës, që zbret nga malësia e Qafë Shtamës. Ky lum së bashku me lumin e Drojës ka krijuar disa shtretër të rinj dhe të vjetër si dhe një lagunë të vogël të quajtur “Godulla e Neglës”. Është një lagunë e vogël e formuar nga vërshimet e lumit të Ishmit dhe Drojës. Ndodhet midis kanalit ujëmbledhës të Shllinzës-Fushë Kuqes dhe grykëderdhjes së lumit Ishëm.

Figura x.Foto nga zona e mbrojtur Patok-Fushkuqe-Ishëm

**VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT**

Statusi i zonës së mbrojtur, grykëderdhja e Ishmit rrezikohen nga ndotja sipërfaqësore prej mbetjeve plastike, ndotja e rëndë e ujërave të lumit nga shkarkimet urbane dhe industriale, demtimi i pyjeve bregdetare dhe rënia e larmisë biologjike, erozioni bregdetar, turizmi i paplanifikuar, mbipeshkimi, brakonazhi apo gjuetia e paligjshme etj.

Parimet e Menaxhimit të zonave të mbrojtura

Bazuar në nenin 4 të ligjit 81/2017 "për zonat e mbrojtura", menaxhimi, planifikimin dhe ruajtja e zonave të mbrojtura mjedisore në Shqipëri realizohet nëpërmjet zbatimit të katër parimeve thelbësore, të cilët garantojnë mbrojtje dhe menaxhim të qëndrueshëm të tyre. Këto parime të rëndësishme konsistojnë në: a) Parimi i zhvillimit të qëndrueshëm, b) Parimi i integritetit, c) Parimi ndotësi paguan dhe ç) Parimi i parandalimit dhe i marrjes së masave paraprake. Shkurtimisht në paragrafët vijues spjegohet secili prej këtyre parimeve.

- a) *Parimi i zhvillimit të qëndrueshëm.* Nëpërmjet planifikimit dhe menaxhimit të kujdesshëm, burimet e tokës, përfshirë ajrin, ujin, florën dhe faunën, ruhen për të mirën e brezave të sotëm dhe të ardhshëm nëpërmjet zhvillimit që plotëson nevojat e tanishme pa kërcënuar nevojat e brezave të ardhshëm.
- b) *Parimi i integritetit.* Integrimi i politikave të mbrojtjes së mjedisit në ato të zhvillimit ekonomik, pasi zhvillimi i mjedisit është i lidhur ngushtë me zhvillimin ekonomik të vendit.
- c) *Parimi "ndotësi paguan".* Subjektet, që me veprimet apo mosveprimet e tyre ndotin dhe/apo dëmtojnë mjedisin brenda e jashtë zonës së mbrojtur, paguajnë për rehabilitimin e tij.
- d) *Parimi i parandalimit dhe i marrjes së masave paraprake.* Me anë të politikave dhe bazës ligjore përkatëse shteti merr masa paraprake për parandalimin e ardhjes së pasojave negative në mjedis nga aktiviteti njerëzor dhe faktorët natyrorë.

Sa më lartë duket qartë që planifikimi në zonat e mbrojtura duhet të jetë tepër i kujdesshëm, duke marrë parasysh parimet e mësipërme të cilat rrjedhin nga ligji për zonat e mbrojtura dhe duke patur një ndjeshmëri të lartë mbi aspektet mjedisore, të tilla si mbrojtja e diversitetit biologjik, mbrojtja dhe përmirësimi i habitateve, mbrojtja e cilësisë së ujit, ajrit, tokës, etj.

Veprimtaritë e ndaluara në zonat Rezervat natyror i menaxhuar, Kat. IV

Në “Parkun natyror” nuk lejohet të zhvillohen aktivitetet si: a) ndryshimet e gjendjes natyrore të rezervave ujore, burimeve, liqeneve **dhe sistemeve ligatinore**; b) shfrytëzimi dhe zënia e zonës me aktivitete që bien ndesh me qëllimet për të cilat ajo është marrë në mbrojtje.

Peizazhi

Vija bregdetare e grykëderdhjes së Ishmit karakterizohet nga tipologji peizazhi dominuese natyrore. Në zonë dominojnë tre elementë kryesore peizazh formuese, Vija bregdetare, Sistemi ligatinor dhe brezi i pyjeve aluvionalë.

Vija bregdetare: Vija bregdetare në zonën e grykëderdhjes së Ishmit krijon një thyerje të valëzuar përgjatë gjithë gjatësisë së zonës. Përgjatë bregdetit formohet një brez rëre i bollshëm në formë kokrrizore të imët. Brezi i rërës arrin gjerësinë deri në 100-200m, nga ku më pas fillojnë ligatinat e shumta që formojnë një ndërthurje harmonike të peizazhit tipik ligatinor.

Elementi peizazhistik ligatinat: Siç është përmendur edhe më sipër, zona e grykëderdhjes së Ishmit është një sistem ligatinor i formuar nga Grykëderdhja e lumit Ishëm dhe deri në kanalën e hidrovorit, në kufi me lagunën e Patokut. Pjesa e ligatinës është e mbuluar me bimë të ndryshme, duke formuar një tapet shumë ngjyrësh nga llojet ujëdashëse si, *Salicornia*, *Juncus*, *Tamarix* dhe *Phragmites*.

Elementi peizazhistik Pyjet Aluvionalë: Pyjet aluvionalë shtrihen pothuajse përgjatë gjithë vijës së bregdetit në zonën e ishmit, duke formuar një koridor të gjelbërt dhe një habitat shumë të rëndësishëm për shpendet dhe kafshët në zonë. Pyjet aluvionalë përbëhen kryesisht nga *Fraxinus angustifolia*, *Ulmus minor*, *Alnus glutinosa*, *Populus alba*, *Salix alba*, *Quercus cerris*, *Q. robur*, *Cornus sanguinea*, *Pinus pinea*, *Pinus halepensis* etj. Ky brez pyjor, krahas aspektit shumë të rëndësishëm peizazhistik, ka vlerë të lartë në mbrojtjen e tokave nga kripëzimi dhe shpërndarja e rërës.

Figura x. Foto nga zona e grykëderdhjes së Ishmit

**VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT**

Infrastruktura mjedisore

Menaxhimi i mbetjeve

Zona ku shtrihet PDZRK Grykëderdhja e Ishmit konsiderohet krejtësisht me karakter natyror. Kjo zonë dhe rrethinat shquhet për karakteristika të mira mjedisore dhe peizazhistike, duke filluar nga grykëderdhja e Ishmit deri në lagunën e Patokut.

Situata e mbetjeve urbane në zonën e projektit paraqitet në gjendje tepër të keqë. Pothuajse në të gjithë vijën bregdetare shikohet prania e mbetjeve të ngurta urbane të shpërndara dhe në disa vende të depozituara prej kohësh. Në këtë zonë mendohet të ndodhen me dhjetra ton mbetje të pa menaxhuara, të cilat kanë shkatërruar të gjithë vijën bregdetare të zonës. Mbetjet e shpërndara në territorin e zonës vijnë si rrjedhojë e transportimit nga lumi i Ishmit.

Në të ardhmen, pas zhvillimit të projekteve të propozuara në PDZRK, në zonën e Ishmit pritet të ketë një rritje të fluksit të truristëve prej 10,000 turistë/ditë, të cilët arrijnë një normë gjenerimi mbetjesh rreth 1.18 kg/ditë/person¹⁴, ose thënë ndryshe gjenerimi i mbetjeve do të arrijë vlerën maksimale rreth 11.8 ton/ditë ose rreth 4,307 ton/vit. Duke qënë zonë turistike, kjo sasi mbetjesh duhet menaxhuar me kujdes të veçantë, duke përdorur skema të integruara të menaxhimit të tyre dhe implementimin e parimeve të 3R¹⁵.

Mbetjet e ngurta, të prodhura në zonën e projektit, do të menaxhohen në përputhje me hierarkinë e mbetjeve të përcaktuar në *Direktivën e BE-së 2008/98/EC* dhe *draft-Strategjinë Kombëtare të Menaxhimit të Integruar të Mbetjeve, në vitin 2018*. Në këto dokumente përcaktohen qartë parimet dhe hierarkia e menaxhimit të mbetjeve urbane, që jep rëndësi parandalimit të mbetjeve, ripërdorimit të tyre, riciklimit, djegies me qëllim përfitim energjie dhe depozitimit në landfill.

¹⁴ Banka Botërore, Norma e gjenerimit të mbetjeve për Europën dhe Azinë Qendrore, 2018

¹⁵ Reduktim, Ripërdorim dhe Riciklim

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

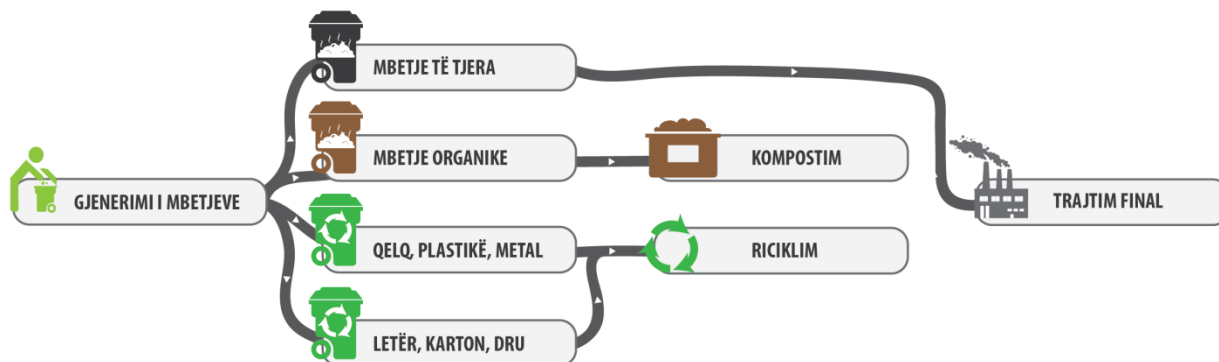
Përdorimi i depozitimit në landfill është gjithësesi opsioni i fundit dhe vetëm kur janë ezauruar katër shkallët e para të hirearkisë së menaxhimit të integruar të mbetjeve. Theksojmë qësynimi mbetet që mbetjet e destinuara për depozitim final në landfill duhet të shkojnë drejt "0" zeros.

Autoriteti kryesor për menaxhimin e mbetjeve në zonën e projektit do të vazhdojë të jetë Bashkia e Kurbin, e cila do të bëjë të mundur largimin e mbetjeve për në zonën e përcaktuar prej saj. Ndërsa në plotësimin e infrastrukturës së grumbullimit të mbetjeve në zonë do të jetë përgjegjës investitori i caktuar nga bashkia.

Është shumë e rëndësishme që në këtë zonë të ndërtohet një skemë tepër efikase, e cila garanton menaxhimin e integruar të mbetjeve të ngurta urbane dhe integrohet gjithashtu mirë në aspektet e dizajnit dhe akitekturës së përzazhit.

Në zonën e projektit do të realizohet mbledhja e mbeturinave në sistem të diferencuar me 4 kosha. Në secilin prej koshave, të paisur me ngjyrë dhe pershkrimet përkatëse do të grumbullohen: 1) Qelq, plastikë dhe metal, 2) Letër, karton dhe dru, 3) Orgganike dhe 4) mbetje të tjera. Në këtë mënyrë, mbetjet janë gati për tu futur në procesin e riciklimit dhe kompostimit.

Figura x. Skema e menaxhimit të mbetjeve të ngurta urbane

Për grumbullimin e mbetjeve do të përdoren dy lloje kontenierësh (koshash), në madhësi dhe dizajn të ndryshëm. Kontenierët do të garantojnë një dizajn të përshtatshëm dhe do të plotësojnë kushtet higjenike të nevojshme. Të dy modelet do të jenë të mbyllur, pasi në sezonin e nxehtë mbetjet mund të krijojnë aroma të pa këndshme dhe të afrojnë insekte që mund të shkaktojnë shqetësim në të turizmit dhe mjedisit.

Kontenierët e mbeturinave në zonën e plazhit dhe në afërsi të pedonaleve do të jenë të kapacitetit relativisht të vogël, rreth 50 - 200 litra, secili prej tyre do të mbulojë një sipërfaqe me rreze 50-100 m. Në zonën e plazhit kontenierët do të jenë të lëvizshëm, ndërsa përgjatë shëtitoreve ato do të jenë të pa lëvizshëm. Disa prej modeleve të rekomanduara paraqiten në figurat ilustruese në vijim, duhet theksuara se këto modele mund të ndryshohen varësisht dizajnit apo mënyrës së vendosjes sipas rastit.

**VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT**

Figura x. Modele të kontenierëve të mbeturinave në zonën e plazhit dhe shëtitorë

Burimi: trashcanreviees.com

Kontenierët e grumbullimit të mbeturinave në zonën e bizneseve dhe resorteve propozohet të jenë nëntokësorë, për të siguruar higjienë dhe kapacitet relativisht të lartë dhe të mbrojtur nga kushtet atmosferike. Gjithashtu këto lloje kontenierësh do të sigurojnë një dizajn të përshtatshëm dhe nuk do të zënë hapësirë, pasi pjesa e sipërme, mbi tokë, është shumë e vogël.

Ky model përbëhet nga pjesa e sipërme, e cila shërben për të hedhur mbeturinat, kontenieri i cili ndodhet nëntokë dhe mekanizmi ngritës, që mund të jetë vetjak për çdo kontenier, ose për të gjithë pikën e grumbullimit bashkë (Për të katër kontenierët).

Figura x. Model kontenieri mbeturinash për zonën e biznesit dhe resortet.

Burimi: correiodominho.pt

Grumbullimi i mbetjeve do të mundësohet nga makineri teknologjike të përshtatshme për vetëngarkimin e kontenierëve. Makina duhet të jetë me kapacitet rreth 7.5ton dhe të sigurojë mbledhjen e diferencuar të mbetjeve.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

Për mbledhjen e kontenierëve do të instalohet një model SMART, i cili do të konsistojë në paisjen e çdo kontenieri me sensor¹⁶ i lidhur me ËiFi që tregon sasinë e mbushjes së tij. Kur kontenieri arrin mbushjen mbi 80% sensori lajmëron në mënyrë automatike qendrën e grumbullimit, duke përcaktuar edhe lokacionin e kontenierit. Në këtë mënyrë, do të zhvillohet një model i cili ofron efikasitet maksimal në mbledhjen e mbeturinave, rritjen e cilësisë së shërbimit dhe ul sasinë e ndotësve në atmosferë, kryesisht CO₂. Në skemën vijuese paraqitet në mënyrë të detajuar secila pjesë e këtij sistemi dhe mënyra e mbledhjes së mbetjeve.

Figura x. Skema e modelit SMART të grumbullimit të mbetjeve të ngurta urbane

Burimi: ecubelabs.com

Furnizimi me ujë dhe trajtimi i ujrave të përdorur

Furnizimi me ujë

Në këtë fazë të projektit janë bërë investime në terren të shoqëruar nga autoritetet lokale, kryesisht zyrat e urbanistikës dhe agjensitë e mjedisit. Është marrë kontakt edhe me ndërmarrjet e ujësjellsave ekzistues. Nga takimet me personelin inxhiniero-teknik të zonave përkatëse është konfirmuar se tre nga zonat e përfshira në projekt janë pjesë e komunitetit që banon atje të cilët kanë një rrjet ekzistues të furnizimit me ujë. Zona “Rana e Hedhun” dhe “Ishëm” rezultojnë pa ndonjë rrjet ekzistues për furnizimin me ujë të pijshëm. Praktikisht zona “Ishëm” është e pabanuar dhe si e tillë do të kërkojë një furnizim të mirëfilltë me ujë të pijshëm. Meqenëse kjo zonë pozicionohet në perëndim të Fushë Kuqe-s furnizimi me ujë i zonës mund të bëhet nëpërmjet puseve të reja, por do të shihet mundësia edhe e shfrytëzimit të ujësjellësit të vjetër Fushë Kuqe-Durrës i cili pas përfundimit të linjës së re funksionon vetëm për zonën. Nëse cilësia e ujërave e pusçpimeve në zonë rezulton jo e përshtatshme do të shihet mundësia e ndërtimit të pusçpimeve në Fushë Kuqe.

¹⁶<https://youtu.be/PpFSrKëTms4>

Kanalizimet dhe ujrat e bardha

Kanalizimet e ujërave të zeza në të gjitha zonat e përfshira në projekt janë pa ndonjë plan të mirëfilltë. Ujërat e zeza në përgjithësi grumbullohen në gropa septike të cilat pastrohen herë pas here. Formacioni i tokës ku ato janë ndërtuar në përgjithësi është ranor, gjë e cila ndihmon në filtrimin e lehtë të ujit.

Kanalizime të ujërave të Bardha në të gjitha zonat nuk egzistojnë. Ujërat e reshjeve evadohen me vetërrjedhje në drejtim të kanalit më të afërt kullues të zonës.

Për shkak të mungesës së infrastrukturës në zonat e projektit, për ujrat e zeza, pastrimin e tyre dhe ujrave të shiut, do të nevojitet të parashikohen sisteme të reja në bazë të zgjidhjeve urbane që do të jepen.

Për sistemet e lartpërmendura është e domosdoshme që të kemi një studim topografik në nivel masterplani si dhe një studim gjeologo-inxhinierik dhe hidrogeologjik.

Rrjeti ujitës dhe kullues

Në zonat ku parashikohet të shtrihet projekti nuk ka rrjet ujitës, pasi këto zona kanë qenë të para për zhvillim turistik.

Rrjeti i kanaleve kullues në zonat e projektit është i lidhur me sipërfaqen në tërësi, ku bën pjesë edhe sipërfaqja e studimit aktual. Theksojmë se të pesë zonat e projektit bejnë pjesë në zonën e ultësirës perëndimore e cila është e bonifikuar, nëpërmjet një rrjeti kanalesh kulluese që derdhen në det ose në lum me vetërrjedhje ose me ngritje mekanike (me Hidrovore), dhe mbrojtje me argjinatura, sistem i projektuar me një siguri një herë në 50 vjet. Pra për siguri më të lartë se një herë në 50 vjet këto zona janë të përmbytshme. Bazuar në dokumentet që disponon grupi i projektimit dhe nga diskutimet e bëra me specialistët e Bordeve përkatëse të kullimit, gjendja e rrjetit kullues paraqitet si në vijim.

Zona “Ishëm”, është e patrajtuar nga pikëpamja e kullimit të ujërave. Kjo sipërfaqe është pjesë e fushës së Thumanës e cila kullohet nëpërmjet dy stacioneve pompash, Hidrovori i Shllinzës (Adriatik) dhe hidrovori Drojes. Figura e mëposhtme paraqet një planimetri të sipërfaqes së projektit.

Specifikë e zonës së projektit është shtrati natyral i përroit të Drojës i cili e përshkon sipërfaqen nga jugu në veri, duke i derdhur ujërat në kanalën e largimit të Hidrovorit të Shllinzës.

Lumi Ishëm që kufizon sipërfaqen nga ana jugore nuk është i argjinuar në zonën e projektit, në një gjatësi rreth 1.5-2km.

Nga vëzhgimet në terren del e nevojshme që të ndërtohet një argjinaturë në krahun e majtë të lumit të Drojës për gjatë gjithë zonës së projektit, si dhe ndërtimi i argjinatures në bregun e djathtë të lumit të Ishmit përgjatë zonës së projektit.

**VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT**

Përkatësisht rreth 4 km dhe 1.5 km. Për këtë zonë është e domosdoshme që nga ana e topografisë të bëhet konturimi i zonave (Lagunë, pyll, zonë mocalore etj.), një studim gjeologjik dhe hidrogjeologjik për të konfirmuar mundësitë e ndërtimeve.

Potenciali i BRE në ZRK

Zona në studim edhe pse një hapësirë relativisht e vogël, mbart një potencial të lartë për shfrytëzimin e energjive të rinovueshme, kryesisht të energjisë së diellit (solare) dhe erës.

Megjithatë përparësi duhet ti jepet shfrytëzimit të energjisë diellore. Prodhimi i energjisë nga era, nëpërmjet turbinave të erës, nuk është i rekomandueshëm sepse investimet prekin korridoret apo zonat e rëndësishme të shtegtit masiv të shpendëve. Marrë parasysh, se zona e propozuar për zhvillim të PDZRK-ve, ndodhet në zonën bregdetare dhe njëkohësisht në rrugën e shtegtit të shpendëve që përdorin Adritikun Lindor, prodhimi i rekomandueshëm energjisë së rinovueshme, sikurse thënë dhe më lartë, mbetet ai i energjisë diellore.

Pozicioni gjeografik dhe kushtet klimatike i japin mundësi për të zhvilluar në përpudhje me parimet mjedisore të prodhimit të energjisë të rinovueshme dhe përdorimin e teknikave për kursimin të energjisë në ndërtesa.

Grykëderdhja e Ishmit dhe rrethinat karakterizohet nga klimë tipike mesdhetare me verë të nxehtë e të thatë dhe dimër relativisht të butë, me vjeshtë e pranverë të paqëndrueshme, si nga pikëpamja e reshjeve ashtu edhe e temperaturave. Temperatura mesatare shumëvjeçare në zonën e Durrësit arrinë rreth 14.8°C, rezatimi djellor arrinë rreth 1500-1550 kEh/m², me rreth 2500 - 2700 orë/vit/diell. Ndërsa reshjet luhaten ndërmjet 963.4 m/m/vit dhe era është e vazhdueshme me shpejtësi mesatare vjetore 2.6 - 3 m/s.

Karakteristikat klimaterike të paraqitura më lart, tregojnë qartë potencialin për shfrytëzimin e energjisë djellore në zonë, si në prodhim të energjisë elektrike, ashtu edhe përdorimin pasiv të kësaj energjie. Gjithashtu, zona mundëson një sasi të konsiderueshme të reshjeve vjetore, e cila mund të mblidhet për të plotësuar nevojat e aktiviteteve të ndryshme në zonë me ujë. Mund të themi që edhe zhvillimi i teknologjive për shfrytëzimin e energjisë së erës është i mundur, por për shkak të synimit të zhvillimit, ky potencial nuk shikohet i arsyeshëm të zhvillohet.

Në këtë pikëpamje, vetë PDZRK-ja propozon që ndërhyrjet në zonë të kryhen duke marrë në konsideratë mundësinë e mbledhjes dhe përdorimit të ujrave të shiut, përdorimin e materialeve ndertimore (mure, dyer, dritare, dysheme dhe çati) me performancë të lartë energjitike në ndërtesa dhe integrimin e paneleve diellore në arkitekturën e ndërtesave për të prodhuar energji dhe ngrohje të ujit, apo ambjenteve.

Prania e Hot-spoteve në zonë

Verifikimi i kryer në të gjitha burimet zyrtare të informacionit mbi vatrat e nxehta mjedisore, përfshirë këtu Raportet e Gjendjes në Mjedis për vitet 2011-2018 apo raportime të tjera të institucioneve të linjës dhe dokumentin e Strategjisë së Mjedisit 2013 - 2020 dhe Draft-Strategjinë e Menaxhimit të integruar të Mbetjeve 2018, tregon se nuk ka "hot-spote" në zonë dhe rrethinat e saj.

Popullsia dhe kushtet social-ekonomike

Pavarësisht zhvillimit socio-ekonomik të tre dekadave të fundit, Shqipëria përballlet me problematika të shumta socio-ekonomike si: migrimi, papunësia, niveli i ulët i të ardhurave, cilësisë e jetës, vështirësi e integritit në tregun e punës etj. Këto problematika bëhen dhe me domethënëse në zonat rurale, ku sektori i bujqësisë nuk arrin të gjenroj të ardhura dhe punësim të mjaftueshëm për popullsinë lokale. Në këtë kontekst vendoset dhe Njësia administrative Fushë-Kuqe, ku nga të dhënat Census 2011, vërehet : një rënie e lehtë e popullsisë prej 9.5% të popullsisë gjatë periudhës 1989-2011; një shkallë e lartë papunësie që përaftron vlerat e 43% dhe që shënon vlera prej 80.3%. për grupmoshës 18-25vjec. Nisur nga kjo situatë socio-ekonomike, ndërmarrja e veprimeve në përmirësimin e cilësisë së jetës, tregut të punës, aktivitetit ekonomik të zonës renditen si një domosdoshmëri për zhvillimin e qëndrueshëm të territorit.

Nëse i referohemi vlerësimeve të UNËTO dhe G20 për turizmit, zhvillimi i industrisë së turizmit përbën një hap konkret drejt zhvillimit socio-ekonomik rajonal, për shkak se gjeneron të ardhura të larta, kontribuon në zgjerimin e tregut të punës dhe në parandalimin e varfërisë dhe pabarazive etj. Në këtë kuadër zhvillimit i aktiviteteve turistike shfaqet si një mundësi për zhvillimin socio-ekonomik të zonave në vështirësi dhe me potencialistik. Për të lehtësuar implementimin e aktiviteteve turistike është e domosdoshme që pushteti qendror dhe lokal të ndërmarrin hapa konkret në formimin dhe kualifikimin e moshave të reja drejtë nevojave të këtij sektori. Paradoksalisht volumi i lartë i forcës së re punëtore të lirë përbën një avantazh territorial për shkak se janë pikërisht moshat e reja ato që shfaqin një fleksibilitet më të lartë drejt tregut të punës dhe specializimit.

Zona e Ishmit është relativisht e virgjër dhe nuk shfaq ofertë turistike.

Problematikat Mjedisore

Zona e plazhit të Grykëderdhja e Ishmit është kryesisht natyrore, me ndërhyrje të vogla nga aktivitetet humane. Krahas problematikave që lidhen me gjuetinë dhe shqetësimin e habitatit, të tjera vijnë si pasojëvijnë si pasojë e efekteve zinxhirë, kryesisht të problematikave me menaxhimin e mbetjeve të ngurta urbane dhe mos trajtimi i Ujërave të përdorura urbane. Në vijim sqarohen secila prej problematikave të evidentuara në zonë.

Gjuetia ilegale

Gjuetia e paligjshme është një problem i madh në të gjithë zonën në studim dhe rrethinat. Ndikimi i gjuetisë është shumë negativ, pasi dëmton përshtatshmërinë e pothuajse të gjitha ligatinave për mbarështim dhe qëndrim të zogjve migrues. Përveç kësaj, vlera e zonës përzhvillimin e turizmit dhe rekreacioni fillon të kufizohet, sepse speciet e shpendëve nuk janë të dukshme, dhe shumica prej tyre që ndodhen gjerësisht në zonat bregdetare janë shumë të trembur, si rrjedhojë qëndrojnë larg zonave të ekspozuara nga njerzit.

Për zonën në studim nuk ka të dhëna mbi numrin e gjuetarëve, llojet e gjuajtura apo numrin e tyre, ndaj informacioni vjen nga rrugë dytësore, jo-zyrtare. Nga vëzhgimet në terren është vënë re një trembje e shpendëve në zonë, fenomen ky që vjen si rrjedhojë e shqetësimit të tyre, kryesisht nga gjuetia. Gjithashtu, nga biseta me banorë të zonës dhe drejtorin e ADZM-së Lezhë, shprehen se shpesh herë takojnë gjuetarë në zonë, apo edhe degjojnë krisma, kryesisht gjatë natës. Aktualisht, krahas legjislacionit për zonën e mbrojtur, që e kufizon gjuetinë në këto zonë, duhet theksuar që Shqipëria ka miratuar moratoriumin për ndalimin e gjuetisë në të gjithë territorin e vendit deri në 2021.

Krahas dëmvë që sjell gjuetia në faunë, duhet theksuar se shikimi i zogjve në distancë të afërt është tërheqje për turistët në shumë zona bregdetare, brenda dhe jasht vendit, ndërsa në zonë është e mundur vetëm me paisje afruese (dylbi). Prandaj duhen marrë masa urgjente që përfshijnë zbatueshmërinë e ligjit dhe kontrollin e aktiviteteve të paligjshëm që ndodhin në zonën në studim dhe rrethina.

Mbetjet e ngurta urbane

Pothuajse i gjithë territori i vendit tonë përballet me sfidën e menaxhimit të mbetjeve të ngurta urbane. Pothuajse në të gjithë lumenjtë e vendit ushtrohet presion i lartë me depozitim të mbetjeve të ngurta urbane, ku një pjesë e tyre transportohet drejt pjesës fundore të këtyre lumenjëve deri në det¹⁷. Rrymat bregdetare bëjnë të mundur shpërndarjen e mbetjeve të ngurta urbane (mbetjet pluskuese) në të gjithë vijën bregdetare, kryesisht në afërsi të grykderdhjeve lumore. Në këtë zonë, trysni të lartë ushtrojnë edhe banorët në zonat përreth dhe grupet e peshkatarëve, të cilët kanë ngritur struktura të përkoshme në këtë zonë dhe kanë grumbulluar mbetje të ndryshme pranë tyre.

Pothuajse i gjithë plazhi i Ishmit është nën presionin e mbetjeve të ngurta urbane, të cilat gjenden të shpërndara gjithandej. Rrymat e mbetjeve që mbizotërojnë në këtë zonë janë ato të plastikës (bidona, qese, plastmas, etj), mbetje tekstil (kryesisht vesh mbathje), metalike (kanace alumini dhe hekuri) dhe shishe qelqi dhe mbetje organike nga ushqimet dhe peshkimi dhe më

¹⁷MTM, Draft-Strategjia Kombëtare e Menaxhimit të Integruar të Mbetjeve, 2018

**VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT**

problematiche është fakti që në zonë gjenden edhe shumë mbetje spitalore që transportohen nga lumi i Ishmit. Mbetjet e grumbulluara në këtë zonë, mendohet të arrijnë në disa 10-ra ton.

Zona e Grykëderdhjes së Ishmin konsiderohet një hot-spot nga pikpamja e ndotjes nga mbetjet e ngurta urbane. Me qëllim përmirësimit të situatës, në vitin 2016, Ministria e Turizmit dhe Mjedisit investoi në ndërtimin e impiantit të kapjes së mbeturinave urbane që transportohen në lumin Ishëm. Kjo vepër shumë shpejt doli jasht funksionit, si pasojë e mos menaxhimit nga ana e institucioneve përkatëse. Funksionimi i këtij impianti dhe menaxhimi në mënyrë të qëndrueshme i vend grumbullimit të mbetjeve që kapen në këtë zonë, do të conte në përmirësimin e ndjeshëm të situatës problematike që kanë shkaktuar mbetjet e ngurta urbane në zonën e plazhit të Grykëderdhjes së Ishmit.

Situata e krijuar në këtë vijë bregdetare kërkon ndërhyrje urgjente, fillimisht duke hartuar dhe implementuar një plan i mirëfilltë menaxhimi të mbetjeve të ngurta urbane në gjithë territorin e Bashkinë e Tiranë dhe Kamëz, Fushë-Krujë dhe në të gjitha bashkitë të tjera kalon lumi Ishëm dhe degëve e tij, me pas duhet ndërmarrë një fushatë e gjërë pastrimi, duke filluar nga lumi Ishëm e degëve të tij dhe pastrimi i gjithë vijës bregdetare të Grykëderdhjes së Ishmit. Vendosja e infrastrukturës për grumbullimin e mbetjeve urbane në zonë është një hap shumë i rëndësishëm drej përmirësimit të situatës së mjedisit në zonë.

Figura 7. Foto e shpërndarjes së MNU, ZRK Grykederdhja e Ishmit

Ujërat e përdorura urbane

Ujërat e përdorura urbane (Ujërat e zeza) nga zona e pellgut të Ishmit dëmtojnë më së tepërmi cilësinë e Ujërave në zonën në studim. Ujërat e zeza përcaktohen si çdo ujë që është ndikuar negativisht në cilësi nga aktiviteti njerëzor. Ujërat e përdorura urbane përbëhen nga mbetje të lëngshme dhe të ngurta që shkarkohen nga shtëpitë, ambjentet tregëtare, industria e lehtë në zonat urbane, dhe ferma ose toka të kultivuara pranë këtyre zonave. Sipas Bashkisë Kurbin, Tiranë, Kamëz dhe Fushë-Krujë, infrastruktura e sistemit të ujërave të zeza në zonat rurale mungon, në 80-90 % të territorit, shpesh përdoren trupat ujqorë, apo kanalet kulluese për derdhjen

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

●-----●

e tyre, duke ndotur këto Ujëra e duke shpërndarë këtë ndotje deri në vijën bregdetare të Adriatikut.

Ujërat e zeza përmbajnë një gamë të gjerë ndotësish në përqendrimet të ndryshme, kryesisht ndahen në ndotës me potencial toksik, siç janë metalet e rënda dhe ndotës organik. Ujërat e zeza përmbajnë kimikate të ndryshme në forma të ndryshme si, Kërkesa për oksigjen kimik (COD), Karboni total organik (TOC), Azoti, Fosfor, Klorur (Cl⁻), Sulfate (SO₄⁻²) dhe metalet e rënda si, Mërkuri (Hg), Arsenik (As), Plumbi (Pb), Zink (Zn), Kadmium (Cd), Bakri (Cu), Nikel (Ni), Kromi (Cr), Argjend (Ag)¹⁸.

Nga monitorimi i fundit i AKM-së për cilësinë e Ujërave të lumit Ishëm, në stacionin fundor të tij, rezulton se këto Ujëra janë të një cilësie shumë të keqe, sipas niveleve të cilësisë i përkasin kategorisë V-së (Shih seksionin e cilësisë së Ujërave).

Përfundime dhe sygjërime për zhvillimin e mëtejshëm të zonës

Grykëderdhja e lumit Ishëm ndodhet në skajin jugor të Rezervatit Natyror të Menaxhuar Patok - Fushë Kuqe, me shkallë mbrojtjeje të kategorisë IV. Zona e përcaktuar për PDZRK ndodhet midis grykëderdhjes së lumit ishëm dhe grykëderdhjes së lumit të Drojës. Zona në fjalë është pjesë e kompleksit ligatinor të lagunës së Patokut. Karakteristikë e zonës janë godullat dhe ligatinat e cekëta me variacione sezonale. Zona konsiderohet një habitat i rëndësishëm për shpendët dhe kafshët.

Pjesa më e rëndësishme e zonës ku shtrihet PDZRK-ja është Godulla në pjesën veriore të zonës dhe pjesa e rrejdhes së vjetër të lumit Ishëm. Duhet theksuar që kjo zonë është e pa shqetësuar, ka karakter krejtësisht natyror dhe konsiderohet një strehë e sigurt për speciet e egra. Në planifikimin e kësaj zonë duhen marrë parasysh këto sygjërime:

Zona e Godullës shtrihet në Nënzonën e Përdorimit Tradicional. Sipas VKM 995 dt. 03.11.2010 “Për shpalljen “Rezervat Natyror i Menaxhuar” të ekosistemit natyror ligatinor të Patok-Fushë Kuqe-Ishëm” në këtë nënzonë zbatohet shkalla e dytë e mbrojtjes. Në përputhje me Nenin 49 “**Nënzona e përdorimit tradicional dhe të qëndrueshëm**” të Ligjit 81/2017 “Per zonat e mbrojtura” në nënzonën e përdorimit tradicional dhe të qëndrueshëm të një zone të mbrojtur mjedisore zbatohet shkalla e dytë e mbrojtjes, ku janë të ndaluara:

- ndryshimi i gjendjes natyrore të rezervave ujore, burimeve, liqeneve dhe sistemeve të zonave të lagura;

¹⁸KE, "Potentially toxic elements: Sources, pathways, and fate through urban wastewater treatment systems", ëeb: eeä.ec.europa.eu, 2019.

**VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT**

- depozitimi i kimikateve;
- lëvizja dhe parkimi i automjeteve jashtë rrugëve publike dhe vendeve të caktuara për parkim;
- mbledhja intensive e bimëve, mineraleve, gjetjeve paleontologjike dhe e gurëve;
- vendosja e stendave, tabelave të të dhënave, reklamave, shenjave dhe posterave, me përjashtim të atyre që japin të dhëna për objektivat e mbrojtjes së rezervatit;
- ngjitjet alpine, skitë, kampingjet dhe ndezja e zjarreve jashtë pikave e shtigjeve të caktuara.

Bazuar në analizën e mësipërme:

- Zona e grykëderdhjes së lumit Ishëm është tërësisht me karakter natyror, e pa shqetësuar më parë, ndaj ndërhyrjet e propozuara duhet të ruajnë këto cilësi. Në këtë zonë sygjerohet të zhvillohen struktura të lehta akomoduese (shtëpi druri), të grupuara në zona të caktuara, me lartësi deri në dy kate. gjithashtu të përcaktohen edhe hapësira për rulotë
- Duhet të propozohen aktivitete të cilat përshtaten më së miri me zonën natyrore në fjalë, konkretisht zhvillimi i itinerareve natyror, vëzhgimi i shpendëve, ecje me bicikleta, peshkimi i kontrolluar sportiv dhe sportet e ujit.
- Aktivitetet që shkarkojnë zhurma të larta e të vazhdueshme në mjedis duhet të shmangen sa të jetë e mundur, gjithashtu edhe për ndricimin e fortë gjat natës, i cili duhet të jetë në nivele sa më të ulta. Këto dy elementë duhet të merren parasysh që në fazën fillestare të planifikimit, pasi shqetësimi nga zhurmat dhe drita gjat natës përbën problem thelbësor në zhvillimin e jetës së egër të zonë.
- Në përputhje me specifikimet ligjore të parashtruara në Nenin 49 “**Nënzona e përdorimit tradicional dhe të qëndrueshëm**” të Ligjit 81/2017 “Per zonat e mbrojtura” në këtë nënzonë ndalohet ndryshimi i gjendjes natyrore të rezervave ujore, burimeve, liqeneve dhe sistemeve të zonave të lagura;

Kërkesat mjedisore për efikasitet energjie

Efikasiteti energjisë së një ndërtese është shkalla në të cilën konsumi i energjisë për m² të sipërfaqes së dyshemesë së qëndron nën vlerat e përcaktuara të konsumit të energjisë për atë lloj të veçantë ndërtese në kushte të përcaktuara klimatike. Në zonën në studim, duke referuar edhe

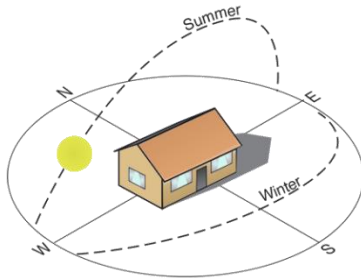
VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

zonës klimatike në të cilën shtrihet, duhet të arrihet një koeficient i konsumit të energjisë në rreth $<100 \text{ kWh/m}^2$ në vit.

Për të arritur rezultatin e kërkuar, për zhvillimin e zonës, do të aplikohen të gjitha materialet, teknologjitë dhe zbatohen praktikatat e mundshme për kursimin e energjisë dhe uljen e shkarkimeve të karbonit në atmosferë. Konkretisht në ndërtesat akomoduese dhe të shërbimeve, të cilat parashikohen të ndërtohen në zonën në studim, do të aplikohen këto parime dhe teknologji të mundshme:

Orientimi i ndërtesave: Fasadat kryesore të ndërtesave, kryesisht me sipërfaqe më të madhe xhami, do të orientohen në pozicionin jugor. Ky pozicion mundëson përthithjen e rrezatimit djellor gjatë stinës së ftohtë, ndërsa gjatë verës, kur dielli rreh pingul tokën, rrezatimi në fasadat prej xhami do të jetë i reduktuar. Ky element do të shërbejë së tepërmi për ngrohjen e ambjenteve gjatë periudhës së dimrit, duke kursyer energjinë e destinuar për këtë qëllim.

Në fasada e xhamit gjithashtu do të integrohen mbrojtëse të rrezeve të djellit, të cilat do të pengojnë futjen e tyre në godinë gjatë periudhës së nxehtë. Gjelbërim me bimë gjetherëna do të jetë prezent në të gjithë zonën, dhe do të përdoret me zjuarsi për të krijuar hijëzim gjatë periudhës së nxehtë.

Ventilimi natyral: Në të gjitha ndërtesat e propozuara do të integrohen parimet e ventilimit natyral. Në to do të projektohen çarje horizontale dhe vertikale, me qëllim ventilimin e tyre. Ndërtesat do të parashikohen me dritare që mund të hapen, ndërsa hollet kryesore do të orientohen drejt ventilimit vertikal, ku do të lejohet një hapsirë për futjen e ajrit në pjesën e poshtme dhe një tjetër për daljen e ajrit në taracë.

Termo-izolimi: Ndërtesat e propozuar për qëllime akomodimi dhe shërbimesh në zonë do të zhvillohen në përputhje me kërkesat dhe parimet ndërkombëtare të kursimit të energjisë. Vëmendje e vecantë do të tregohet në përzgjedhjen e materialeve të ndërtimit me koeficient sa më të ulët të transmetimit të nxehtësisë për muret, dyshemetë dhe mulesën. Gjithashtu, dyert dhe dritaret do të zbatohen standartet e kërkuara, duke përdorur teknikën me dy (ose tre) shtresa xhami të mbushur me gaz në mes, si dhe kasë plastike me material termoizolues në brendësi (qeramikë). Urat termike, kryesisht në anët e dritareve dhe të dyerve do të realizohen me tekniken

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

e mbyllur, p.sh. një pjesë e kasës së dritares do të jetë e futur disa centimetra në murë. Konkretisht do të zbatohen këto masa:

Emërtimi	Shtresat	Ilustrimi
Muri	Fasadë e fentiluar, grafiato+lلاç, tullë, polisterol, tullë, lلاç	Proces
Çatia / taraca	Lلاç, beton, material termo-izolues, membranë, drenazhues, dhe me pleh, vegjetacion	Proces
Dritare + Dyer	Kasë plastike me material termoizolues (qeramikë), dy shtresa xhami, kasa e dritares e futyr në mur	Proces

Sistemet e ngrohjes dhe ftohjes qëndrore: Të gjitha godinat e propozuar në zonë do të funksionojnë me sistem qëndrorë të ngrohjes dhe ftohjes. Ky sistem do të paiset me sensorë të zgjuar për të ruajtur temperaturën e kërkuar në efikasitet maksimal të përdorimit të energjisë.

Kërkesat mjedisore për prodhim energjie diellore

Ndryshimi i fundit i ligjit për energjinë (ligji nr. 43/2015) në Shqipëri hap rrugën e diversifikimit të prodhimit të energjisë dhe inkurajon prodhimin nga burime të rinovueshme. Në këtë aspekt, zona e propozuar për zhvillim, do të kontribuojë në këtë drejtim, duke prodhuar energji nga panelet diellore të instaluar kryesisht në taracat e godinave dhe jo vetëm.

Për maksimizimin e prodhimit të energjisë dhe solare, do të përdoren 3 (tre) mënyrë kryesore, panele diellor për ngrohjen e ujit, panele diellore në taraca për prodhim energjie dhe panele për ndricimi apo procese të veçuara. Në vijim trajtohen në mënyrë të veçantë secili prej teknologjive të përdorimit të energjisë diellore në zonë.

Panele diellor për ngrohje uji: Në thelb ka tre lloje kolektorësh djellor për ujin e ngrohjes: pllaka e rrafshët, tubi i vakumit dhe kolektor përqëndruar. Të tre llojet ngrohin ujin ose një lëng transferimi të nxehtësisë siç është një antifriz jo -oksidik nga kolektori tek rezervuarët e depozitimit të ujit. Kolektorët e bëjnë këtë në mënyrë pasive ose në mënyrë aktive.

Përdorin sisteme pasive diellore të ngrohjes së ujit, përbëhen kryesisht nga konvektion natyral, duke krijuar presion për të depozituar ujin në një depozitë. Këta lloje nuk kanë përbërës elektrikë, janë më të lehtë për tu mirëmbajtur dhe ndoshta më të jetë-gjatë se sistemet aktive.

Një sistem aktiv përdor një pompë elektrike për të qarkulloni ujin ose antifrizin jo-toksik përmes sistemit. Sistemet aktive janë zakonisht më të shtrenjtë se sistemet pasive, por ato janë gjithashtu më të efektshme. Sistemet aktive gjithashtu mund të jenë më të lehta për tu rikualifikuar sesa sistemet pasive sepse ruajtja e rezervuarëve të tyre nuk ka nevojë të instalohen sipër ose afër kolektoreve të rrezeve të djellit.

Në zonën në studim, duke qënë se është destinuar për zhvillimin e turizmit elitare, elementi i dizajnit është tepër i rëndësishëm, ndaj propozohet të përdoret sistemi aktiv i ngrohjes së ujit,

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

pasi bolierët/depozitat mund të fshihen duke ruajtur dizajnin arkitektonik të godinave. Ky sistem, edhe pse me kosto pak më të lartë, mendohet të jetë efektiv dhe të plotësojë nevojën për ujë të ngrohtë deri në masën 60-70%, duke kursyer një sasi të konsiderueshme energjie.

Panele për prodhim energjie elektrike: Energjia diellore ose teknologjia fotovoltaike (PV) konverton rrezet e diellit drejtpërdrejt në energji elektrike. Edhe pse shumë lloje të sistemeve elektrike diellore janë në dispozicion sot, të gjitha ato përbëhen në thelb nga tre instrumenta kryesore: module që shndërrojnë rrezet e diellit në energji elektrike; Inverters që e shndërrojnë atë në energji elektrike që mund të përdoret nga shumica pajisje shtëpiake; dhe ndonjëherë bateritë që ruajnë energjinë e tepërt të prodhuar nga sistemi. Pjesa tjetër e sistemit përfshin pajisje të tilla si instalime elektrike, ndërprerës dhe strukturat mbështetëse.

Në zonën në studim propozohet të instalohen panele diellore në taracat e ndërtesave dhe në fasadat e tyre. Duke parë zhvillimet teknologjike të paneleve fotovoltaike, është e përshtatshme që këto panele të integrohen si pjesë e dizajnit arkitektonik të ndërtesës. Ndaj, zhvillimet në zonë do ta shfrytëzojnë më së miri këtë risi.

Konkretisht në zonën në studim është menduar të instalohen panele fotovoltaike në masën 40 - 70% të sipërfaqës së taracave. Si dhe të gjenden hapsira gjatë projektimit arkitektonik për përfshirjen e paneleve në fasadat e ndërtesave, kryesisht në orjentimin jugor të tyre. Për maksimizimin e prodhimit të energjisë nga këto panele, rekomandohet të vendosen në kundrejtim jugor, në kënd rreth 180°.

Prodhimi i energjisë nga energjia solarë në zonë, kërkon të arrijë një plotësim rreth >50% të nevojave për energji elektrike të gjithë zonës. Ky është një qëllim ambicioz, i cili falë teknologjisë dhe projektimit të duhur është i prekshëm, duke bërë një shembull pozitiv të prodhimit të energjisë së rinovueshme në vendin tonë.

Skema e propozuar për prodhimin e energjisë në zonë do të jetë pa akumulator, pra do të hidhet direkt në rrjetin e energjisë elektrike. Kjo mënyrë redukton ndjeshëm kostot e investimit fillestar dhe minimizon kostot operative. Ky lloj sistemi, momentalisht është i pranuar nga legjislacioni shqiptar, por duhet dakortësimi paraprak me operatorin e shpërndarjes së energjisë elektrike në vend për të vendosur matës me dy krahë, që ben matjet hyrëse dhe dalës. Ky sistem është tepër efikas, pasi tepërcat hidhen direkt në rrjetin shpërndarës të energjisë elektrike, ndërsa kur nevojitet energji shtesë e rimerr atë.

Panele për prodhim energjie për përdorim specifik: Në zonën në studim parashikohet, krahas instalimit të paneleve për prodhim energjie elektrike në taraca dhe fasadat e ndërtesave, të instalohen pajisje të cilat kanë të integruar panele fotovoltaike. Ky sistem do të përdoret kryesisht në ndricimin e jashtëm, ku gjatë ditës do të furnizohet akumulatorët dhe gjatë natës do të mundësojnë ndricimin e rrugëve dhe zonave të parashikuara. Ky sistem është gjerësisht i

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

përdorshëm, tepër efikas dhe me cilësi të lartë. Për sigurinë e funksionimit të këtij sistemi, shikohet e arsyeshme që të integrohet edhe lidhja me sistemin e energjisë elektrike, ku ndëpërmjet sensorëve të zgjuar, në mungesë të energjisë diellore, të përdoret energji nga rrjeti.

Kërkesat mjedisore për efikasitet të përdorimit të ujërave

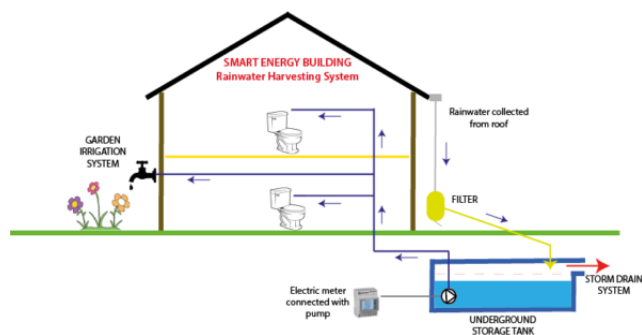
Mbledhja e ujërave të shiut është një furnizim alternative me ujë i cili mbledh dhe ruan ujërat e shiut për përdorim të mëvonshëm/kontrolluar. Uji i shiut i mbledhur përdoret kryesisht për përdorim sanitar, ujitje lulishtesh/pemësh, krijimi i peizazhit dhe qëllime të tjera jo të pijshme. Edhe pse uji i shiut është relativisht i pastër dhe cilësia është zakonisht e pranueshme për shumë qëllime, filtrimi dhe dezinfektimi është i nevojshëm të realizohet përpara përdorimit.

Në këtë kontekst në zonën e projektit propozohet të ndërhyhet në integrimin e teknologjive të mbledhjes dhe stokimit të ujërave të shiut. Instalimi i sistemit të grumbullimit të ujërave të shiut do të zhvillohet i ndarë në blloqe ndërtesash, ku secila "nën-njësi" do të mund të përdorë ujin e grumbulluar sipas nevojave.

Sistemi i grumbullimit të ujërave të shiut propozohet të realizohet vetëm për ujërat e çative/taracave të ndërtesave, ku do të dërgohet me vetë rrjedhje në depozitën e cila duhet të ndërtohet nën sipërfaqen e tokës. Kapaciteti mbajtës i këtij sistemi varrojnë nga më të vogla deri në disa qindra m³. Përcaktimin e madhësisë së sistemit të grumbullimit të ujërave të shiut mbetet detyrë e projektuesit në fazën e zbatimit të PDZRK-së. Instalimi i sistemit të mbledhjes së ujërave të shiut do të synojë ulje rreth 20 - 40% të të nevojës së përgjithshme për ujë.

Një sistem i mbledhjes së ujërave të shiut përbëhet nga tre elemente themelore: zona grumbullimit, sistemi transportimi të ujit (tubot), depozitëstokimi nëntokësore, pompë dhe sistemi i shpërndarjes. Zona e grumbullimit në shumicën e rasteve është çatia/taraca e një ndërtese. Duhet pasur parasysh që, zona efektive e çatisë dhe materiali i përdorur në ndërtimin e çatisë ndikojnë në efikasitetin e grumbullimit dhe cilësinë e ujit.

Figura x. Sistemi i mbledhjes dhe përdorimit të ujit të shiut Në proces finalizimi

Krahas përfitimit mbi sigurimin e ujit dhe ruajtjen e burimeve ujore, zbatimi i teknikave të mbledhjes së ujërave të shiut siguron përfitime të drejtpërdrejta duke zvogëluar kërkesën për

furnizimin me ujë, uljen e rriskut të përmytje dhe erozionit dhe uljen e ndotjes së ujërave sipërfaqësor.

Mbrojtja e Mjedisit

Uji

Cilësia e Ujërave bregdetar në këtë zonë nuk njihet, pasi në zonën e Grykëderdhjes së Ishmit nuk rezulton të jenë kryer monitorime nga instiducionet përgjegjëse. Duke marrë parasysh që në zonë derdhet Lumi i Ishmit, i cili është ndër lumenjtë më të ndotur të Shqipërisë, mund të themi që edhe ujërat bregdetar të jenë të ndikuar negativisht, duke përkeqësuar cilësinë e tyre.

Sipas AKM¹⁹, Ujërat e lumit Ishëm vlerësohen të jenë të cilësisë shumë të keqe. Të gjithë elementët e monitoruar (O_2 i tretur, NBO_5 , NH_4 , NO_2 , NO_3 dhe P-Total) janë jasht normave të lejuara. Ujërat në stacionin e Urës së Salmerit klasifikohen me cilësitë shumë të keqe, Cilësia V-të. Megjithatë për parandalimin e mëtejshëm të prishjes së cilësisë të ujërave bregdetare dhe lagunore që ndodhen në zonë është e rëndësishme marrja e masave të mëposhtme:

- Në shkallë të gjerë, nevojitet trajtimi i ujrave të përdorura në të gjithë zona e banuara në pellgun ujëmbledhës së Ishmit. Ndalimi i derdhjes së ujrave të ndotura në lumin ishëm dhe degët e tij do të përmirësonte ndjeshëm cilësinë e ujërave në zonë.
- Projektimi dhe zbatimi i impjantit të trajtimit të ujrave të ndotura dhe rrjetit të kanalizimit të ujërave të përdorura për zonën e Grykëderdhjes së Ishmit
- Trajtimi në vende të përshtatshme i plehrave organike në zonën përreth zonës së Ishmit do të ulte ndjeshëm presionin e ndotjes me lëndë organike të ujërave sipërfaqësore dhe nëntokësore në zonë.
- Grumbullimi dhe trajtimi i mbetjeve të ngurta urbane do të sjellë uljen e presionit të ndotjes së ujërave sipërfaqësore nga mbetjet e plastikës dhe materialeve të tjera pluskuese.

Ajri

Verifikimi i kryer në të gjitha burimet e certifikuara të informacionit mbi cilësinë e ajrit, përfshirë këtu Raportet e Gjendjes në Mjedis për vitet 2011-2017 apo raportime të tjera të Institutit të Shëndetit Publik dhe Institutit të Fizikës Bërthamore, tregon se nuk ka monitorime të

¹⁹AKM, Monitorimi i Ujërave të lumenjëve, ëeb: ëëë.akm.gov.al,

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

●-----●

kryera nga Institucionet publike në territorin e Velipojës dhe zonën në studim. Po kështu nuk ka as thë dhëna të raporteve të vetëmonitorimit duke qenë se në këtë zonë nuk ka subjekte të licensuara industriale që të kenë detyrimin ligjor të hartimit të raporteve të vetëmonitorimit.

Megjithë mungesën e të dhënave, ka argumente të mjaftueshëm për të arritur në përfundimin se cilësia e ajrit është brenda normave të vendit për sa i takon niveleve të lejuara të ndotjes nga pluhurat PM₁₀ dhe PM_{2.5}, dioksidin e squfurit (SO₂), oksidet e azotit (NO_x), ozonin troposferik (O₃), Monoksidin e karbonit (CO), komponimet organike të avullueshme (Benzeni C₆H₆).

Masat për parandalimin e ndotjes së ajrit janë të shumëllojshme dhe në varësi të burimit të ndotjes. Por në mënyrë përgjithësuese masat do të jenë:

- Përmirësimi i transportit publik,
- Mirëmenaxhimi i rrjetit rrugor dhe trafikut,
- Promovimi i përdorimit të bicikletave,
- Rritja e sipërfaqeve të gjelbërta, pastrimi dhe larja e rrugëve,
- Përmirësimi i infrastrukturës rrugore për një qarkullim më të mirë,
- Ngritja e kapaciteteve lokale për monitorim të cilësisë së ajri dhe mjedisit në tërësi.

Natyra dhe biodiversiteti

Zona në studim dhe rrethinat zotërojnë një larmi biologjike të konsiderueshme. Sipas planit të menaxhimit të RNM-së rezulton se në ekosistemin e zonës rriten: 358 specie bimësh të larta, që i përkasin 235 gjinive e 81 familjeve. Më të përhapura janë speciet e familjeve: *Gramineae* (46 specie); *Compositae* (28 specie); *Cyperaceae* (25 specie); *Leguminosae* (23 specie) dhe gjinitë me numrin më të madh të specieve: *Carex* 13 specie; *Juncus* 11 specie; *Plantago* 8 specie. Gjithashtu në zonë dhe rrethinat takohen rreth 203 lloje shpendësh, 9 lloje amfibësh, 25 lloje reptilësh dhe rreth 34 (50 mendohet që gjenden në zonë) lloje gjitarësh²⁰.

Problematika kryesore në këtë zonë mbetet dëmtimi i vazhdueshëm i habitatit, shqetësimi i specieve të egra dhe gjuetia e paligjshme. Në këtë kontekst është e nevojshme të ndërmerren masa të menjëhershme ku ndër më kryesoret janë:

- Mbrojtja dhe restaurimi i habitatit nëpërmjet përcaktimit të territorit sipas ndjeshmërisë, përmirësimit të tokave pyjore dhe konvertimit të tyre në habitate të përshtatshme për speciet e egra;
- Ndalimi i gjuetisë së paligjshme: Përpjekjet për të ulur gjuetinë e jashtëligjshme mund të intensifikohen duke forcuar vigjilencën ndaj ngjarjeve të tilla dhe përforcimet e mekanizmave ndëshkues;

²⁰ Plani i menaxhimit RNM Patok-Fushekuqe-Ishem, 2008

**VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT**

- Krijimi i korridoreve lidhës për habitatet, kryesisht përgjatë vijës bregdetare, nga Kunevain deri në Bregun e Matit;
- Përmirësimi i zonave të dëmtuara duke ndërhyrë me mbjellje fidanësh autoktonë, pemë dhe shkurre dhe kallamishtë;
- Pastrimi dhe largimi i mbetjeve të ngurta urbane nga zona në studim do të sillte përmirësim të konsiderueshëm në aspektin e përmirësimit të habitatit dhe mjedisit në tërësi.
-

Përcaktimi i rregullave të mbrojtjes së mjedisit dhe peisazhit

Zona subjekt i këtij studimi karakterizohet nga ndjeshmëri shumë e lartë mjedisore, në aspektin e larmisë biologjike dhe tipologjive të peizazhit natyror. Zona në fjalë gëzon status të mbrojtur ligjor, ku përcaktohen qartë veprimtaritë dhe aktivitetet e ndaluara në të. Gjithashtu zona menaxhohet në përputhje me parimet dhe kufizimet e vendosura në planin e menaxhimit. Si e tillë, zona kërkon një kujdes të veçantë në aspektin e planifikimit duke zbatuar një sërë rregullash për mbrojtjen e aspekteve mjedisore në të. Korniza rregullatore për mbrojtjen e mjedisit në tërësi në zonë paraqitet si më poshtë vijon:

- Planifikimi në zonë realizohet në përputhje me Planin e Menaxhimit të Zonës së Mbrojtur "Rezervat Natyror Patok-Fushë Kuqe-Ishëm".
- Gjatë planifikimit duhet të merren në konsideratë dhe të zbatohen pengesat ligjore që rrjedhin nga ligji 81/2017 "Për zonat e mbrojtura". Konkretisht duhet pasur parasysh parimet e menaxhimit dhe planifikimit të shprehura në nenin 4 dhe aktivitetet e ndaluara të shprehur në nenin 48 pika 1, 2 dhe 3.
- Ndërtimet në zonë të shoqërohen gjithmonë me krijimin e sipërfaqeve të gjelbra, duke i konceptuara të ndërthurura nga gjelbërim i ulet e deri tek pemët e larta, në mënyrë që të plotësohet gjelbërimi publik dhe përmirësimi i peizazhit.
- Brezat mbrojtës me pemë autoktone duhet të rrethojnë të gjithë bregun e trupit ujorë në zonë, Lumit ishëm dhe lagunës së Patokut, në një gjerësi prej 20m nga kuota maksimale.
- Ndalohet rreptësisht aktiviteti ndërtimor dhe bujqësor në pusshpimet e ujit të pishëm, në zonën A ndalohet çdo llojaktiviteti në distancën 20m ndërsa në zonën B aktivitetet qëmund tëshkarkojnë ndotjendalohen deri në distancën 100m.
- Përgjatë kanaleve kullues dhe vaditës duhet të ruhet një distance sigurie nga ndërtimet e mundshme, në kategorinë e parë të kanaleve 8m dhe në kanalet dytësor 4m.
- Mbjelljet e reja në zonë duhet të bëhen me bimësi autoktone, duke imituar katet e pyllit, që fillon nga shkurret e deri tek drurët e lartë.
- Zonat të cilat vlerësohen si të rëndësishme për larminë biologjike të lihen të pashqetësuar, duke krijuar zonë buferike (tampon) me bimësi të lartësive të ndryshme në gjerësi 20-100m.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

Vlerësimi i ndikimit në mjedis

Ndërveprimet e mundshme të PDZRK me mjedisin

Në PDZRK parashikohen tre programe strategjike dhe një sërë masash që do të kenë ndërveprim të fortë me mjedisin, si në aspektin pozitiv por edhe me ndikime negative përgjithësisht mbi mesatar.

Pothuajse të gjithë projektet e propozuara nga PDZRK kanë ndikim në mjedis, në nivele të ndryshme dhe specifik për secilin prej komponentëve të mjedisit. Projektet në PDZRK kryesisht janë në formën e ndërhyrjeve fizike në territor, pasi ndërtimi i infrastrukturës së turizmit janë të tilla.

Në tabelën në vijim listohen projektet e propozuara në PDZRK, ndërhyrjet që parashikohet të ndodhin për cdo projekt si dhe ndërveprimi që ka secili me mjedisin. Ndërsa në seksionet në vijim do të analizohen në mënyrë specifike të gjithë ndikimet e mundshme që kanë këto projekte në komponentët e mjedisit dhe shëndetin e njerzve.

Projektet e PDZRK Ishëm	NDËRHYRJA	NDËRVEPRIMI ME MJEDISIN
O.01 Aspektet Mjedisore		
Trajtimi i ujrave të ndotur në Basenin e Ishmit	-	
Trajtimi mbetjeve urbane ne basenin e Ishmit	-	
Vendosja në punë e Pritës së mbetjeve në Ishëm	-	
Pastrimi i plazhit	Kompostim	I ulët
Sistemimi i kanaleve dhe trajtimi i Godullës	Trazim dherash	I ulët
Sistemi i grumbullimit diferencimit dhe largimit të mbetjeve urbane	Kontenjer +	I ulët
Sistemimi/Krijimi i brezave mbrojtës së lumenjve Ishëm e Drojë dhe Brezi mbrojtës i Lagunës së Patokut.	-	
O.02 Përmirësimi dhe zhvillimi i infrastrukturës		
Rikonstruksioni I rrugës hyrëse Autostradë - Grykëderdhja e Ishmit_kategori C1 (5000-12000	Infrastrukturë rrugore	Mesatar

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

mjete/24 orë)_ vlera per km		
Ure automobilistike mbi Drojë__L=34m_(vlera per nje ure)	Infrastrukturë rrugore	Mesatar
Ure automobilistike mbi Ishëm__L=2x34m_(vlera per nje ure)	Infrastrukturë rrugore	Mesatar
Organizimi i Vendparkimeve_1 vendparkime me 150 vende per automjete (mbi kete baze vendosim sa parkime te mendoni ju)	Infrastrukturë rrugore	Lartë
Ndërtimi i akseve të brendshme të zonës me profil minimal _6.0 m asfalt me trotuar 2x1.5m (per 1 km)	Infrastrukturë rrugore	I lartë
Ndërtimi i një moli për varka te vogla	Mol	Mesatar
Ndërtimi i rrjetit të korsive çiklistike Laguna e Patokut - Ishem - Kepi i Rodonit_per km	Ndërtim korsi biciklete	Mesatar
Ndërtimi shëtitorës këmbësore buzë detit (5 km)_ure prej druri me gjeresi 2m	Shetitore	Mesatar
Ndërtimi i një stacioni autobuzi linje dhe taksish	Godinë	I ulët
Ndërtimi i rrjetit të furnizimit me ujë të pijshëm për kapacitetin turistik të propozuar (bazuar në standardet për turist) dhe depo uji e dedikuar.	Ndërtim kanalizimesh	I Ulët
Ndërtimi i rrjeti të largimit të ujrave të ndotur (shiu dhe te zeza) dhe ndërtimi i impiantit (?)	Ndërtim kanalizimesh	Mesatar
Ndërtim I KUB	Ndërtim kanalizimesh	Mesatar
Ndërtimi i argjinaturës së Drojes dhe të Ishmit	Gërmim	I Lartë
Kosto për Drenazhim	-	-
Furnizimi me energji elektrike për kapacitetin turistik të propozuar (bazuar në standardet për turist)	-	-
Ndërtimi i nënstacionit elektrik	Ndërtim linje	Mesatar
Ndërtimi i rrjetit të fibrës optike dhe telekomunikacionit	Ndërtim linje	Mesatar

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

O.03 Zhvillimi i turizmit

Ndërtimi i një resort të vetëm me 2 tipologji: struktura shumë katëshe(40 ha) dhe struktura 2 katëshe (30 ha) me 4	Ndërtesë	I Lartë
Ndërtimi i një zone me pishina, lojra uji, hipodrom, go-cart, golf etj (200 ha)	Ndërtesa dhe infrastrukture	I lartë
Ndrëtimi i një zone shërbimesh tregtare dhe publike: ambulancë, postë, bankë, etj (1 ha)	Ndërtim godinash	Mesatar

Kufizimet ligjore në çështjet, zonat dhe/ose objektet e rëndësisë kombëtare

Zhvillimi i infrastrukturës së turizmit shpesh shtrihen në sipërfaqe të gjera të territorit, në disa raste duke krijuar konflikt me çështje, zona apo objekte të rëndësisë kombëtare, ku shumica prej tyre kanë kufizime ligjore. Disa prej këtyre zonave të rëndësishme kombëtare janë (krahas të tjerave) zonat e mbrojtura mjedisore, burimet ujore, habitatet më rëndësi për zhvillimin e larmisë biologjike dhe burimet e ujërave për furnizimin më ujë të pishëm popullatën. Kufizimet më të qënësishme, dhe që mendohet të ketë konfliktualitet PDZRK janë paraqitur në tabelën në vijim.

Zonat dhe objektet me rëndësi kombëtare	Kufizimet ligjore
Zonat e Mbrojtura Mjedisore	Zonat e Mbrojtura sipas llojeve dhe kategorive në Ligjin 81/2017 " Për Zonat e Mbrojtura": a) zona të mbrojtura me interes kombëtar; i) “Rezervë strikte natyrore/rezervat shkencor (kategoria I)”; ii) “Park kombëtar (kategoria II)”; iii) “Monument natyror (kategoria III)”; iv) “Rezervat natyror i menaxhuar/park natyror (kategoria IV)”; v) “Peizazh i mbrojtur (kategoria V)”; vi) “Zonë e mbrojtur e burimeve të menaxhuara (kategoria VI)”. vi) “Park natyror bashkiak (kategoria IV)”; vii) “Kurorë e gjelbër (kategoria V) b) zona të mbrojtura me interes ndërkombëtar ku bëjnë pjesë: i) zonat “Ramsar”; ii) zonat me interes për Komunitetin European (SACs), ku bëjnë pjesë zonat e veçanta të ruajtjes të habitateve dhe të shpendëve (SCI dhe SPAs);

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

	iii) zonat me interes të veçantë ruajtjeje (zonat e rrjetit Emerald); iv) zonat “Rezervë të biosferës”; v) zonat e trashëgimisë natyrore Territori i zonës së mbrojtur mjedisore për zonat e mbrojtura të kategorive “Park kombëtar”, “Rezervë natyrore e menaxhuar” dhe “Peizazh i mbrojtur” ndahet në nënzona, sipas rëndësisë së habitateve dhe të ekosistemeve që bëjnë pjesë në to. planifikimi, zhvillimi dhe ndërhyrjet në këto zona bëhet komform ligjit për zonat e mbrojtura dhe në përputhje me planet e menaxhimit të këtyre zonave, varësisht llojit dhe zonimit përcaktohen dhe përdorimet e mundshme në to. Ndërsa për zonat e mbrojtura të kategorive “Rezervë strikte e mbrojtur” dhe “Monumentet e natyrës” nuk do të ketë nënzona, por zonë buferike. zona buferike nënkupton një zonë e cila nuk lejon tjetërsimin apo ndërhyrje më ndikim negativ të qënësishëm. Zona buferike është përcaktuar jo më pak se 200m.
Burimet ujore	Ligji 111/2012 "Për menaxhimin e Integruar të Burimeve Ujore" Përcakton kushtet dhe kriteret për mbrojtjen e burimeve ujore, të tilla si: i) Mbrojtjen e burimeve ujore nga ndaotja dhe keq menaxhimi; ii) mbrojtja e brigjeve nga ndërtimet e ndryshme; iii) Mbrojtjen e zonave "dritare hidrologjike" të cilat ushqejnë direkt ujërat nëntokësor iv) Ndalimin e devijimit të rrjedhave dhe dëmtimin e shtretërve të lumenjëve. v) Ndalimin e ndërtimeve rreth zonave të burimeve natyrore të ujërave kurative, minerale, termominerale dhe gjeotermale pa lejen e organeve të menaxhimit të burimeve ujore, etj.
Uji i pishëm për popullatën	Ligji 111/2012 "Për menaxhimin e Integruar të Burimeve Ujore" përcakton kriteret e mbrojtjes së ujit të pishëm për popullatën, ndër të tjera përmendim: Zonat e mbrojtjes higjieno-sanitare i) Zonat e mbrojtjes higjieno-sanitare

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

	<i>përcaktohen rrotull burimeve sipërfaqësore ose nëntokësore të ujit, që furnizojnë popullsinë urbane e rurale me ujë, me qëllim që të ruhet cilësia e ujit pranë burimit.</i> <i>ii) Kufijtë e këtyre zonave miratohen nga Këshilli i Ministrave, me propozimin e ministrit, ministrit përgjegjës për ekonominë, ministrit përgjegjës për shëndetësinë dhe ministrit përgjegjës për punët publike.</i> Zonat e mbrojtjes higjiëno-sanitare përbëhen nga: <i>i) zona e parë e mbrojtjes rrotull burimit, që kontrollohet nga operatori që nxjerr, prodhon dhe shpërndan ujë të pijshëm. Kjo zonë rrethohet;</i> <i>ii) zona e mbrojtjes së afërt, brenda së cilës ndalohen ndërtimet, zhvillimi i industrisë, kryerja e veprimtarive bujqësore e blegtorale, etj.</i> <i>iii) zona e mbrojtjes së largët, brenda së cilës veprimtaritë e parashikuara në shkronjën "b" të kësaj pike do të jenë objekt i autorizimeve të posaçme administrative.</i>
Biodiversiteti dhe habitatet	Nr. 9587, datë 20.7.2006 " Për mbrojtjen e biodiversitetit" (i ndryshuar), përcakton kriteret për mbrojtjen e biodiversitetit dhe habitateve me rëndësi për të. Ligji gjithashtu thekson se, Ekosistemet, habitatet dhe peizazhet ruhen edhe kur ndodhen jashtë rrjetit përfaqësues të zonave të mbrojtura, pronë publike apo private. <i>Veprimtaritë ose përdorimet e reja në ekosisteme, habitate dhe peizazhe të mbrojtura mund të ushtrohen vetëm pasi t'u jenë nënshtruar procedurave të vlerësimit të ndikimit në mjedis dhe të jenë pajisur me leje mjedisore.</i>

Ndikimet e mundshme negative

Ndikimet më të qënësishme në mjedis nga zbatimi i projektetve të propozuara në PDZRK pritet të ndodhin kryesisht në komponentët mjedisor të tokës, ajrit, ujit biodiversitetit dhe peizazhit.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

Duke qënë që shkarkimet në ajër pritet të rriten, niveli zhurmave gjithashtu, mendohet se do të ketë edhe ndikime negative zinxhir, si çlirimi i gazeve serë, shirat acide dhe ndikimi në shëndetin dhe mirëqënien e popullatës si pasojë e ndotjes së ajrit dhe rritjes së nivelit të zhurmave. Specifikisht ndikimet negative kryesore që mund të përkeqësojnë situatën mjedisore pas zbatimit të projekteve të propozuara në PDZRK janë:

- i) zënia e tokës dhe koracimi i saj;
- ii) ndotja e ajrit, vibrime dhe rritja e nivelit të zhurmave;
- iii) modifikimi i rrjedhave të rrjedhave lumore,
- iv) ndotja e ujërave dhe shirat acide;
- v) prishja e habitateve, fragmentimi dhe shqetësimi i specieve;
- vi) shtimi i gazeve serë në atmosferë dhe
- vii) ndikime të mundëshme në shëndetin e njerzve

RECEPTORI	O.01 Aspektet Mjedisore	O.02 Përmirësimi dhe zhvillimi i infrastrukturës	O.03 Zhvillimi i turizmit
Toka	Përsierje dherash	Zënia e tokës Betonizimi i tokës Prishja e strukturës së tokës	Zënia e tokës Betonizimi i tokës Prishja e strukturës së tokës
Ajri dhe Zhurmat	-	Ndotja e Ajrit Vibracione Zhurma	Ndotja e Ajrit Vibracione Zhurma
Uji	-	Modifikim i rrjedhave ujore Ndotja e ujërave me inerte deh hidrokarbure Shirat acide	Modifikim i rrjedhave ujore Ndotja e ujërave me inerte deh hidrokarbure Shirat acide
Biodiversiteti	Rritje te biodiversitetit	Humbja e habitateve Fragmentimi i habitateve Ndotja e	Humbja e habitateve Fragmentimi i habitateve Ndotja e

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

		ekosistemeve Shqetësimi i Habitatëve dhe specieve Shpyllëzim	ekosistemeve Shqetësimi i Habitatëve dhe specieve Shpyllëzim
Peizazhi	Permiresim peizazhi	Ndryshimi i tipologjisë së terenit Fragmentimi i peizazhit Dëmtime vizuale Shpyllëzim	Ndryshimi i tipologjisë së terenit Fragmentimi i peizazhit Dëmtime vizuale Shpyllëzim
Ndryshimet Klimatike	-	Çlirimi i gazeve me efekt serë	Çlirimi i gazeve me efekt serë
Kultura	-	-	-
Cilësia e jetës	-	Ndotja e Ajrit Ndotja e Ujërave Ndotja nga zhurmat Shirat acide bëmtojnë të mbjellat	Ndotja e Ajrit Ndotja e Ujërave Ndotja nga zhurmat Shirat acide bëmtojnë të mbjellat

Ndikimet në mjedis të PDZRK

Metodika e Vlerësimit të ndikimit në mjedis të PDZRK

Vlerësimi i ndikimit në mjedis, është përgatitur në përputhje me kërkesat e Ligjit 91/2013 “Për Vlerësimin Strategjik Mjedisor”. Ndikimet e rëndësishme të PDZRK në mjedis dhe objektivat mjedisore janë analizuar dhe vlerësuar sipas shkallëve të mëposhtme:

0 = S’ka ndikim/ndikim pozitiv

1= Ndikim i parëndësishëm / ulët

2= Ndikimi bëhet i parëndësishëm për shkak të zbatimit të masave zbutëse / mesatar

3= Ndikim i rëndësishëm / lartë

x= Vlerësimi i ndikimit nuk është i mundur

Vlerësimi i ndikimit në mjedis të PDZRK sipas shkallëve “0”, “1” dhe “2” tregon së ndikimet e projekteve të PDZRK, duke ndërmarrë masa zbutëse të ndikimit në mjedis, janë të pranueshme

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

dhe nuk kanë ndikime të pakthyeshme për objektivat mjedisorë të përmendur në seksionet e mësipërme.

Shkalla e Vlerësimit të Ndikimit në Mjedis “3” tregon se zbatimi i projekteve të PDZRK është i papranueshëm në aspektin mjedisor sepse ndikimi është tepër shkatërrues. Megjithë ndërmarrjen e masave zbutëse, ky ndikim nuk mund të mbahet nën kontroll.

Shkalla “x” e Vlerësimit të Ndikimit në Mjedis tregon parimisht se ndikimi i disa prej projekteve nuk njihet ende për arsye të karakteristikave apo për shkak të njohurive të kufizuara shkencore.

Përshkrimi i kriterëve të vlerësimit në mjedis të PDZRK

Vlerësimi i ndikimit në mjedis të projekteve të PDZRK ka marrë në konsideratë 6-të kriterë, bazuar edhe në Ligjin 91/2013 “Për Vlerësimin Strategjik Mjedisor”.

Kriteret e përdorura për një vlerësim sa më të saktë të ndikimit në mjedis të këtyre projekteve janë:

- i) mundësia e shfaqjes së ndikimit;
- ii) kohëzgjatja e ndikimit;
- iii) natyra e ndikimit;
- iv) riaftësimi i ndikimit;
- v) natyra komulative e ndikimit dhe
- vi) shtrirja e ndikimit.

Vlerësimi është bërë në sajë të vlerave numerike, ku ndikimi i papërfillshëm vlerësohet me 0 (zero) dhe ndikimi më shkatërrues është vlerësuar me numrin 3 (tre). Siç është përmendur edhe më lart, me shkronjën “x” janë vlerësuar projektet që nga pamundësia e njohjes së ndikimit nuk merren parasysh në vlerësimin e ndikimit në mjedis.

Mesatarja e secilit prej kriterëve nxjerr vlerësimin e ndikimit në mjedis të projektit të vlerësuar. Në tabelën në vijim janë paraqitur të listuar kriteret e vlerësimit si dhe shpërndarja e pikëve të vlerësimit për çdo kriter.

Kriteret e vlerësimit	Shpërndarja e pikëve të vlerësimit		
Mundësia e shfaqjes	JO	PO	E pasigurt
Pikët	0	3	1 dhe 2
Kohëzgjatja	E papërfillshme	E menjëhershme	Afatshkurtër ose afatgjatë

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

Pikët	0	3	1 dhe 2
Natyra e ndikimit	Neutrale	Shkatërruese	Dëmtime të pjesshme
Pikët	0	3	1 dhe 2
Riaftësimi i ndikimit	Nuk ka kthim të ndikimit	Kthim i plotë	E pjesshme
Pikët	0	3	1 dhe 2
Natyra kumulative	JO	PO	E pasigurt
Pikët	0	3	1 dhe 2
Shtrirja	Pikësore dhe pa popullsi	Sipërfaqe e madhe dhe popullsi e lartë	E ndërmjetme
Pikët	0	3	1 dhe 2

Vlerësimi i ndikimeve në mjedis të projekteve të PDZRK

Projektet e propozuara në PDZRK ndahen në 3 grupe, të cilat përfaqësojnë edhe 3 objektivat strategjike të sajë, Përmirësimi i aspektit mjedisor, përmirësimi i nfrastukturor dhe zhvillimi i turizmit.

Për të tre objektivat janë propozuar 29 projektie, ku pjesa më e madhe e tyre kosiston në ndërhyrje fizike në territor, të cilat shoqërohen me ndikime të konsiderueshme në mjedis dhe kërkojnë masa paraprake për zbutjen e ndikimit.

Për efekt të lehtësimit në vlerësimin e ndikimit në mjedis, objektivat e VSM-së (11 objektivat për mbrojtjen e mjedisit), janë grupuar sipas komponentëve mjedisorë, konkretisht Toka, Ajri dhe Zhurmat, Burimet ujore, Natyra dhe Biodiversiteti, Peizazhi, Klima, Kultura dhe Trashëgimia dhe Cilësia e jetës si dhe Shëndeti.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

PDZRK ISHËM: NDIKIMI (NE PROCES FINALIZIMI)										
Objektivat Mjedisore	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	
Objektivat e Programet e Planit	Ajri	Uji	Toka	Biodiversiteti	Pyjet	Peizazhi	Klima	Kultura	Shëndet Social-	
O.01 Aspektet Mjedisore										
<i>Trajtimi i ujrave të ndotur në Basenin e Ishmit</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Trajtimi mbetjeje urbane ne basenin e Ishmit</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Vendosja në punë e Pritës së mbetjeje në Ishëm</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Pastrimi i plazhit</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Sistemimi i kanaleve dhe trajtimi i Godullës</i>	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0
<i>Sistemi i grumbullimit diferencimit dhe largimit të mbetjeje urbane</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Sistemimi/Krijimi i brezave mbrojtës së lumenjve Ishëm e Drojë dhe Brezi mbrojtës i Lagunës së Patokut.</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
O.02 Përmirësimi dhe zhvillimi i infrastrukturës										
<i>Rikonstruksioni I rrugës hyrëse Autostradë - Grykëderdhja e Ishmit_kategori C1 (5000-12000 mjete/24 orë)_ vlera per km</i>	2	2	2	2	2	2	2	0	0	0
<i>Ure automobilistike mbi Drojë__L=34m_(vlera per nje ure)</i>	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0
<i>Ure automobilistike mbi Ishëm__L=2x34m_(vlera per nje ure)</i>	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0
<i>Organizimi i Vendparkimeve_1 vendparkime me 150 vende per automjete (mbi kete baze vendosim sa parkime te mendoni ju)</i>	1	2	2	1	1	1	1	0	0	0
<i>Ndërtimi i akseve të brendshme të zonës me profil minimal _6.0 m asfalt me trotuar 2x1.5m (per 1 km)</i>	1	2	1	1	1	1	1	0	0	0
<i>Ndërtimi i një moli për varka te vogla</i>	1	2	1	1	1	1	1	0	0	0

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

<i>Ndërtimi i rrjetit të korsive çiklistike Laguna e Patokut - Ishem - Kepi i Rodonit_per km</i>	1	1	2	2	2	1	1	0	0	0
<i>Ndërtimi shëtitorës këmbësore buzë detit (5 km)_ure prej druri me gjeresi 2m</i>	1	1	2	1	1	1	1	0	0	0
<i>Ndërtimi i një stacioni autobuzi linje dhe taksish</i>	1	2	2	2	1	2	1	0	0	0
<i>Ndërtimi i rrjetit të furnizimit me ujë të pijshëm për kapacitetin turistik të propozuar (bazuar në standardet për turist) dhe depo uji e dedikuar.</i>	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0
<i>Ndërtimi i rrjeti të largimit të ujrave të ndotur (shiu dhe te zeza) dhe ndërtimi i impiantit (?)</i>	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0
<i>Ndërtim I KUB</i>	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0
<i>Ndërtimi i argjinaturës së Drojes dhe të Ishmit</i>	1	2	2	1	1	1	1	0	0	0
<i>Kosto për Drenazhim</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Furnizimi me energji elektrike për kapacitetin turistik të propozuar (bazuar në standardet për turist)</i>	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0
<i>Ndërtimi i nënstacionit elektrik</i>	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0
<i>Ndërtimi i rrjetit të fibrës optike dhe telekomunikacionit</i>	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0
<i>Ndërtimi i kabinave të reja dhe rikonstruksion i atyre ekzistuese</i>	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0
O.03 Zhvillimi i turizmit										
<i>Ndërtimi i nje resort të vetëm me 2 tipologji: struktura shumekatëshe(40 ha) dhe struktura 2 katëshe (30 ha) me 4-5 yje sipas standardeve kombëtare dhe ndërkombëtare</i>	2	3	3	3	3	3	3	0	0	0
<i>Ndërtimi i një zone me pishina, lojra uji, hipodrom, go-cart, golf etj (200 ha)</i>	2	2	2	3	3	3	2	0	0	0
<i>Ndrëtimi i një zone shërbimesh tregtare dhe publike: ambulancë, postë, bankë, etj (1 ha)</i>	2	2	2	2	2	2	2	0	0	0

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

Përputhshmëria e PDZRK me objektivat mjedisorë

Metodika e përputhshmërisë së projekteve të PDZRK me Objektivat Mjediore

Përputhshmëria e objektivave të PDZRK me objektivat mjedisorë është kryer në mbështetje të plotë me ligjin nr. 91/2013, "Për vlerësimin Strategjik Mjedisor", konkretisht bazuar në shtojcën 1 të tij. Përputhshmëria e objektivave të PDZRK me OM-të është kryer me vlera numerike, duke e ndarë përputhshmërinë në 5 nivele. Konkretisht nivelet e vlerësimit numerik të përputhshmërisë së objektivave të PDZRK-së me OM-të, paraqiten në tabelën në vijim.

Vlerësimi numerik i përputhshmërisë së PDZRK me OM		
Nuk Përputhet	-1.00	-
Nuk lidhet	0.00	0.00
Përputhje e zbehtë	1.00	0.01-1.49
Përputhje e pjesshme	2.00	1.5-2.49
Përputhet plotësisht	3.00	2.51-3

Përputhshmëria e PDZRK me OM-të

Përputhshmëria e projekteve, programeve dhe objektivave strategjike të PDZRK me OM-të është realizuar në bazë të të shtojcës Nr. 1 të ligjit 91/2013 "Për Vlerësimin Strategjik Mjedisor".

Në tabelën në vijim paraqitet në mënyrë të detajuar vlerësimi numerik i përputhshmërisë së projekteve, dhe objektivave strategjike të PDZRK me OM-të. Gjithashtu në tabelë paraqiten dhe mesataret e përgjithshme të përputhshmërisë së objektivave të PDZRK me OM-të.

PDZRK ISHËM: PËRPUTHSHMËRIA (NE PROCES FINALIZIMI)									
Objektivat Mjedisore	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9
Objektivat e Programet e Planit	Ajri	Uji	Toka	Biodiversiteti	Pyjet	Peizazhi	Klima	Kultura	Shëndet Social-
O.01 Aspektet Mjedisore									
<i>Trajtimi i ujrave të ndotur në Basenin e Ishmit</i>	3	3	3	3	3	3	3	3	3
<i>Trajtimi mbetjeje urbane ne basenin e Ishmit</i>	3	3	3	3	3	3	3	3	3
<i>Vendosja në punë e Pritës së mbetjeje në Ishëm</i>	3	3	3	3	3	3	3	3	3

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

<i>Pastrimi i plazhit</i>	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
<i>Sistemimi i kanaleve dhe trajtimi i Godullës</i>	2	1	2	1	3	2	3	3	3	3
<i>Sistemi i grumbullimit diferencimit dhe largimit të mbetjeve urbane</i>	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
<i>Sistemimi/Krijimi i brezave mbrojtës së lumenjve Ishëm e Drojë dhe Brezi mbrojtës i Lagunës së Patokut.</i>	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
O.02 Përmirësimi dhe zhvillimi i infrastrukturës										
<i>Rikonstruksioni I rrugës hyrëse Autostradë - Grykëderdhja e Ishmit_kategori C1 (5000-12000 mjete/24 orë)_ vlera per km</i>	1	1	1	1	2	2	2	3	3	3
<i>Ure automobilistike mbi Drojë_L=34m_(vlera per nje ure)</i>	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3
<i>Ure automobilistike mbi Ishëm_L=2x34m_(vlera per nje ure)</i>	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3
<i>Organizimi i Vendparkimeve_1 vendparkime me 150 vende per automjete (mbi kete baze vendosim sa parkime te mendoni ju)</i>	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3
<i>Ndërtimi i akseve të brendshme të zonës me profil minimal _6.0 m asfalt me trotuar 2x1.5m (per 1 km)</i>	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3
<i>Ndërtimi i një moli për varka te vogla</i>	2	2	2	2	2	2	2	s	3	3
<i>Ndërtimi i rrjetit të korsive çiklistike Laguna e Patokut -Ishem - Kepi i Rodonit_per km</i>	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
<i>Ndërtimi shëtitores këmbësore buzë detit (5 km)_ure prej druri me gjeresi 2m</i>	1	2	1	1	1	2	1	3	3	3
<i>Ndërtimi i një stacioni autobuzi linje dhe taksish</i>	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3
<i>Ndërtimi i rrjetit të furnizimit me ujë të pijshëm për kapacitetin turistik të propozuar (bazuar në standardet për turist) dhe depo uji e dedikuar.</i>	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3
<i>Ndërtimi i rrjeti të largimit të ujrave të ndotur (shiu dhe te zeza) dhe ndërtimi i impiantit (?)</i>	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3
<i>Ndërtim I KUB</i>	1	2	1	1	1	2	1	3	3	3
<i>Ndërtimi i argjinaturës së Drojes dhe të Ishmit</i>	2	-1	1	1	2	1	2	3	3	3
<i>Kosto për Drenazhim</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Furnizimi me energji elektrike për kapacitetin turistik të propozuar (bazuar në standardet për turist)</i>	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3
<i>Ndërtimi i nënstacionit elektrik</i>	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3
<i>Ndërtimi i rrjetit të fibrës optike dhe telekomunikacionit</i>	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3
<i>Ndërtimi i kabinave të reja dhe rikonstruksion i atyre</i>	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

<i>ekzistuese</i>										
O.03 Zhvillimi i turizmit										
<i>Ndërtimi i nje resort të vetëm me 2 tipologji: struktura shumëkatëshe(40 ha) dhe struktura 2 katëshe (30 ha) me 4-5 yje sipas standardeve kombëtare dhe ndërkombëtare</i>	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	2	3	3
<i>Ndërtimi i një zone me pishina, lojra uji, hipodrom, go-cart, golf etj (200 ha)</i>	1	1	1	1	1	1	1	3	3	3
<i>Ndrëtimi i një zone shërbimesh tregtare dhe publike: ambulancë, postë, bankë, etj (1 ha)</i>	1	1	1	1	1	1	1	3	3	3

Vlerësimi i pasojave të zbatimit të PDZRK në realizimin e objektivave mjedisore

Ndërtimet infrastrukturore të turizmit shoqërohen me ndryshime të qënësishme në territor. Ndryshimet ndodhin në shkallë locale dhe kanë ndikime të ndryshme në komponentët mjedisorë si tokë, ajër, ujë, biodiversitet, ndryshimet klimatike dhe peizazh. Në tabelën në vijim paraqiten në mënyrë specifike për çdo komponent mjedisor, shoqëruar nga objektivi mjedisor, të gjitha ndikimet e mundëshme nga zhvillimi i projekteve të propozuara në PDZRK.

Komponenti mjedisor	Objektiva Mjedisore	Ndikimi i PDZRK në OM-të
Toka	OM 1: Sigurimi i menaxhimit të qëndrueshëm dhe mbrojtjes së tokës.	Ndikimet mendohet të shfaqen në formën e: i) trazimit të dherave, ku ekziston mundësia e dherave të ndotura, ii) ngjeshjes së tokës në përgjithësi dhe e tokës bujqësore/natyrore në afërsi të kantierëve të ndërtimit, iii) ndotjes së tokave, kryesisht nga trazimi i dherave dhe nga shkarkimet e hidrokarbureve, vajrave dhe lëndëve të tjera që përdoren nga makineritë dhe proceset e ndërtimit dhe iv) derdhjet aksidentale të lëndëve ndotëse nga makineritë që përdoren gjatë proceseve të ndërtimit.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

	OM 2: Parandalimi i shfrytëzimit të burimeve natyrore duke rritur nivelin e përdorimit të materialeve të ricikluara në ndërtimin dhe rindërtimin e infrastrukturës së turizmit.	Në fazën e ndërtimit kërkohen sasi të mëdha të materialeve inerte që përkthehet në tryzni të lartë mbi burimet natyrore. Gjithashtu gjatë kësaj faze pritet të ketë një sasi të lartë të gjenerimit të mbetjeve, kryesisht të mbetjeve inerte. Gjatë kësaj faze duhet patur parasysh që të ripërdoren mbetjet inerte që krijohen, gjithashtu të shikohet mundësia për ripërdorimin edhe të stokut të mbetjeve inerte që ndodhen në vendin tonë. Në ripërdorimin e mbetjeve inerte duhet pasur parasysh përmbajtja e tyre, ato duhet të jenë të pastra dhe pa elementë ndotës, të cilët mund të kthehen në kërcënim serioz për ndotjen e tokës dhe ujërave në zonën e përdorur.
Ajri	OM 3: Ruajtja e cilësisë së ajrit në qendrat e banuara dhe sigurimi i arritjes së objektivave afatgjata kombëtare për sasi të vjetore të emetimeve të ndotësve atmosferikë.	Elementët ndotës të ajrit që rëndom ë clirohen mendohet të jenë: PM, SO _x , NO _x , CO, VOC, GES, etj. Ndikimet kryesore të ndotjes së ajrit nga operimi i infrastrukturës së turizmit janë: i) Shkarkimi i ndotësve ii) sive në ajër (përmendur më sipër) në sasi të konsiderueshme. iii) rritjen e presionit të ndotjes së ajrit në zona të cilat më parë nuk kanë pasur problematika të tilla dhe iv) shtimin e gazeve me efekt serë në atmosferë,

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

Faktorët klimatikë	OM 4: Përshtatja ndaj efekteve të ndryshimit të klimës globale dhe reduktimi i sasive të emetimeve të gazeve serë.	Vlerësimi i saktë sasive të GES-ve që do të shkarkohen në atmosferë është i pa mundur të bëhet në këtë fazë, por duhet monitoruar gjatë fazës së operimit. Mbajtja nën kontroll e shkarkimeve të GES kërkon masa të integruara dhe bashkëpunim të vazhdueshëm ndërmjet institucioneve të ndryshme në vend. Ky bashkëpunim duhet të mbajë parasysh se SKZHI-II synon të arrijë reduktimin me 8% të GES dhe 40% të HCFC-të krahasuar me skenarët bazë.
Burimet ujore	OM 5: Kufizimi i ndikimeve të presionit të infrastrukturës së turizmit mbi ujërat e sipërfaqes dhe nëntokës, ujërat e lumenjëve, ujërat bregdetarë, lagunorë dhe burimet e ujit të pijshëm.	Ndikimet kryesore gjatë fazës së ndërtimit konsistojnë në: i) ndotjen e ujërave sipërfaqësorë dhe nëntokësorë si pasojë e përzierjes së dherave gjatë ndërtimit. ii) ndotjen e ujërave bregdetare me lëndë të ngurtë pezull gjatë punimeve për ndërtimin e në afërsi të zonës së bregdetit. iii) moskoracimin e sipërfaqeve poroze me asfalt gjë që do të ndikojë në infiltrimin në ujërat nëntokësor dhe iv) ndotjen e ujërave sipërfaqësore dhe nëntokësore në raste të ngjarjeve të jashtëzakongjme gjatë punimeve si p.sh. derdhjet aksidentale të hidrokarbureve nga makineritë teknologjike që përdoren në proceset e ndërtimit të infrastrukturës së Zonës. v) Konsumi i ujit për përdorim turizmi vi) Ujrat e ndotura urbane
Natyra	OM 6: Sigurimi i kohezionit të popullatave dhe mbrojtjes së	Ndikimet kryesore konsistojnë në: i) Shqetësim të specieve të faunës së egër, nga zhurmat teknologjike dhe industriale; ii) Shqetësim nga prania e shtuar e njerëzve dhe

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

	biodiversitetit në territor.	makinerive në zona të caktuara; iii) Humbje fizike e habitateve natyrorë. iv) Fragmentim/shkatërrim të përkohshmëm, apo i përhershëm i habitateve; v) Humbje, degradim ose shqetësim i korridoreve lidhës të popullatave shtazore; vi) Ndotje të habitateve dhe ekosistemeve të ndryshëm; vii) Zhvendosje specimesh gjatë zhvendosjes së dherave; viii) Humbje e specieve të faunës dhe florës. Këto ndikime janë vecanërisht të larta në zonat e njohura për vlerat e larta të biodiversitetit e sidomos në entitetet e njohura e të mbrojtura ligjërisht si: • Zonat e Mbrojtura • Zonat Ramsar • Zonat Emerald • Zonat e Rëndësishme për Shpendët dhe Biodiversitetin (IBAs) • Zonat pilot Natura 2000
--	------------------------------	---

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

	OM 7: Ruajtja e larmisë biologjike të zonave me status natyror të mbrojtur përkundrejt aktiviteteve me ndikime të konsiderueshme.	Duhet theksuar se, zhvillimi infrastrukturor dhe turistik në mjedisin natyror përfaqëson një humbje të përhershme të habitatit, gjë e cila ndikon negativisht përgjithnjë në shpërndarjen natyrore të llojeve të habitateve, bimëve dhe shpendëve, si dhe në cilësinë dhe integrimin e popullatave të habitateve. Këto ndikime janë vecanërisht të larta në zonat e njohura për vlerat e larta të biodiversitetit e sidomos ne entitetet e njohura e të mbrojtura ligjërisht si: • Zonat e Mbrojtura • Zonat Ramsar • Zonat Emerald • Zonat e Rëndësishme për Shpendët dhe Biodiversitetin (IBAs) • Zonat pilot Natura 2000
Zurmat në mjedis	OM 8: Parandalimi/Reduktimi i ndotjes së mjedisit nga zhurma dhe përafrimi me nivelet e rekomanduara nga BE	Rritja e nivelit të zhurmave pritet të rritet ndjeshëm në zonën e zbatimit të PDZR-së, si rrjedhojë e ndërtimit të godinave dhe infrastrukturës në fazën fillestare, por edhe si pasojë e operimit, ku dihet që aktivitetet e turizmit clirojnë zhurma të konsiderueshme në mjedis, kryesisht nga Clubet dhe aktivitetet në natyrë.
Popullsia dhe asetet materiale	OM 9: Përmirësimi i cilësisë së jetës së banorëve në afërsi të zonës së PDZRK	-
Trashëgimia kulturore	OM 10: Ruajtja e fushëveprimit dhe karakteristikave të objekteve dhe zonave të trashëgimisë kulturore.	Nuk ka ndikim

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

Peizazhi	OM 11: Sigurimi i ruajtjes së peizazheve të jashtëzakonshme dhe zonave me peizazhe me karakteristika të veçanta në nivel lokal dhe kombëtar dhe një imazh peizazhi me cilësi.	<u>Faza e Ndërtimit:</u> Përcaktimi i ndikimit mbi cilësinë e peizazhit rrjedh kryesisht nga karakteristikat e dukshme të hapësirës dhe elementët karakteristikë të peizazhit të pranishëm në hapësirë. Gjatë fazës së ndërtimit dhe operimit pritet të ndodhë një fragmentim i peizazhit. Gjithashtu do të ketë një prani të shtuar të mjeteve teknologjike, të cilët kanë një ndikim jo të vogël në pikpamjen peizazhistike. Shihet më se e rëndësishme zbatimi i masave përmirësuese peizazhistike që në fazat e hershme, duke minimizuar impaktin vizual.
----------	---	---

Masat zbutëse

Në vijim do të listohen në mënyrë specifike udhëzimet dhe masat zbutëse për çdo komponent mjedisor. Masta zbutëse dhe udhëzimet e përgjithshme për minimizimin e ndikimeve të mundshme në mjedis të shkaktuara nga implementimi i projekteve të propozuara në PDZRK janë:

Toka

- Planifikimi i infrastrukturës së turizmit duhet të integrojë atë me mjedisin, vecanërisht me aspektet e menaxhimit të qëndrueshëm të tokës.
- Aktivitetet në tokën bujqësore dhe pyjore duhet të reduktohen në nivelin më të ulët të mundshëm dhe i duhet dhënë përparësi e lartë planifikimit të aktiviteteve në tokat me potencial më të varfër prodhimi.
- Integrimi i zonave për ndërtim të resorteve apo infrastrukturës në brendësi të zonave ekzistuese.
- Ndërtimet dhe infrastruktura e transportit duhet të ndërtohet komform kushteve teknike, në mënyrë që të reduktojë mundësinë e rrëshkitjeve të tokës.
- Materialet që do të gërmohen gjatë ndërtimit duhet të ripërdoren plotësisht, kryesisht për të realizuar proceset e mbushjeve mekanike, aty ku është e mundur.

Ajri

- Monitorimi periodik dhe konform standarteve të shkarkimeve të elementëve ndotës në atmosferë.

**VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT**

- Gjatë fazës së ndërtimit të zbatohen rregullat për parandalimin e ndotjes së ajrit, kryesisht nga Puhurat.

Faktorët klimatikë

- Duhet të bëhet një analizë e ndjeshmërisë së infrastrukturës së turizmit ndaj ndryshimeve klimatike dhe fenomenteve që vijnë si rrjedhojë.
- Në bazë të rezultateve nga analiza e sipërpërmendur, të zbatohen masa teknike për përmirësimin e fleksibilitetit të infrastrukturës së turizmit ndaj kushteve të reja që sjellin ndryshimet klimatike.

Burimet ujore

- Gjatë planifikimit duhet të zhmanget konfliktualiteti më trupat ujorë mbi dhe nëntokësor, të cilët konsiderohen të rëndësishëm për ekosistemet dhe njerëzit.
- Gjithashtu, ndërtimit të objekteve në funksion të turizmit, të shmangen zonat të cilat kanë rrisht të lartë nga përmbajtjet, ose këto ndërhyrje të marrin masa paraprake për të parandaluar dëmet në to.
- Kur planifikohet të ndërtohet në zona me sipërfaqe ujore të rëndësishme, është e nevojshme të studiohen dhe planifikohen zgjidhjet e duhura teknike për të parandaluar ndikimet negative të ndërtimit dhe operimit, si dhe rastet e ngjarjeve të jashtëzakonshme, p.sh. rrjedhjet e substancave të rrezikshme.

Natyra

- Gjatë planifikimit duhet ti jepet përparësi rindërtimit të infrastrukturave ekzistuese para ndërtimeve të reja.
- Zonat natyrore të cilat nuk kanë qënë të shqetësuara më parë, duhet të mbeten të tilla, ndërtimi duhet ti shmangë këto zona.
- Gjatë Planifikimit dhe nërtimit duhet ti jepet përparsi varianteve të cilat ndikojnë më pak në rrugët e shtegëtimit të kafshëve dhe shpendëve, duhet të marrin përparësi projektet të cilat ndërpresin më pak këto koridore shtegëtimi.

Shëndeti i njerzve

- Duke marrë në konsideratë shëndetin e popullatës duhet të hartohen planet lokale të veprimt për ndotjen e ajrit në përgjithësi, apo për elementë të vecantë të substancave ndotëse.

Zhurmat në mjedis

- Masa për të zvogëluar nivelin e zhurmës në mjedis, nëpërmjet zëvendësimit të flotës së automjeteve, përmirësimit të rrjetit rrugor, ndalimi i përkoshëm ose i përhershëm në qëndrat e banimit ku nivelet janë ekstremisht të larta, masa logjistike të qarkullimit, etj.
- Në zonat ku nivelet e zhurmës janë mbi normat e lejuara duhet të merren masa në vendosjen e barrierave akustike përgjat rrugëve dhe krijimin e brezave të gjelbër me drurë të ndryshëm.
- Në zonat urbane të konsideruara të qeta të shmanget ndërhyrjet të cilat shkaktajnë rritjen

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

e nivelit të zhurmave.

- Duhet shmangur integrimi i ndërhyrjeve të infrastrukturës në zonat e mbrojtura natyrore, pasi shtimi i zhurmave në këto zona prish ciklin e jetës së specjeve të egra.

Popullsia dhe asetet materiale

- Të sigurohet rritja e aksesit të banorëve në tregjet dhe infrastrukturën ndihmëse që do të ndërtohet në zonë.
- Përshtatja e infrastrukturës me nevojat e personave me aftësi të kufizuar. zbatimi i kësaj mase të sillte ndikim pozitiv në lëvizshmërinë e personave me aftësi të kufizuar dhe do të mundësonte integrimin e tyre në shoqëri dhe aktivitete të ndryshme.
- Zbatimi i masave për parandalimin dhe minimizimin e ndikimeve negative në mjedis, të përmendura për çdo objektive mjedisore në nënseksionet e mëipërme janë jetike për zhvillimin e qëndrueshmë të bujqësisë, turizmit dhe resurseve natyrore, çka përkthehet në mirëqënien e popullatës.

Peizazhi

- Duhet të synohet shmangia e ndërhyrjeve në zonat me peizazh të rëndësishëm. Në rastet ku shmangia e zonave me rëndësi peizazhistike nuk është e mundur, duhet të ndërmerren masa të forta ën përmirësimin dhe përshtatjen e ndërhyrjeve ndaj tipareve peizazhistike të zonës.

Plani i monitorimit

Monitorimi i ndikimeve të mundshme në mjedis nga zbatimi i PDZRK është një mjet efikas dhe tepër i thjeshtë për t`u zbatuar, nëqoftëse aktorët përgjegjës punojnë në koordinim ndërmjet tyre.

Monitorimi i ndikimeve është mjet tepër i rëndësishëm për mbrojtjen dhe vlerësimin e ndikimeve të mundshme negative në mjedis gjatë zbatimit dhe opërimit të projekteve të propozuara në PDZRK. Plani i monitorimit është hartuar në përputhje të plotë me Ligjin 91/2013 “Për Vlerësimin Strategjik Mjedisor”- zbatimi i një programi duhet të monitorohet, me qëllim që të identifikohen efektet negative të paparashikuara, në mënyrë që të krijohet mundësia për një reagim të hershëm ndaj këtyre efekteve dhe të bëhen adaptimet e mundshme.

Aspekti mjedisor	Treguesi mjedisor	Autoriteti monitorues	Parametrat mjedisore	Frekuenca e monitorimit	Komente

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

Aspekti mjedisor	Treguesi mjedisor	Autoriteti monitorues	Parametrat mjedisorë	Frekuenca e monitorimit	Komente
Toka	- Përqindja e tokës së degraduar - Sasi e tokës bujqësore dhe pyjore ndryshuar përdorimin nga plani - Ndryshimi I përdorimit të tokës nga cdo projekt planifikuar e zbatuar - Sasia e mbetjeve të hedhura në landfille - Zhvillimi për kokë dhe prodhimi total i mbetjeve % e riciklimit (letër, qelq, MBB, alumin)	Autoritetet kompetent e të rajoneve DRM MTM Organet e menaxhimit të landfilleve	- Përqindja e tokës së degraduar - Sasia e mbetjeve të hedhura në landfille - Zhvillimi për kokë dhe prodhimi total i mbetjeve % e riciklimit (letër, qelq, mbetje të biodegradueshme të bashkisë, alumin)	Çdo vit Rastet kuur evidentohen ndikimet të mundshme	
Ajri	- Ditët kur kufiri i cilësisë së ajrit tejkalohet - Emetimet sipas burimit	Ministria e Mjedisit AKM DRM ISHP	SOx, NOx, PM10, gazrat serë, Pb, CO	Çdo vit	Rrjetet e Monitorimit të Cilësisë së ndotjes së ajrit
Faktorët	Emetimet nga	Ministria e	SOx, NOx,	Çdo vit	Rrjet e

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

Aspekti mjedisor	Treguesi mjedisor	Autoriteti monitorues	Parametrat mjedisorë	Frekuenca e monitorimit	Komente
klimaterikë	gazrat serë ✓ emetimet sipas burimit (%) ▪ Evoluimi i numrit të automjeteve të pasagjerëve ▪ Cilësia e lëndës djegëse	Turizmit dhe Mjedisit Drejtoria Rajonale e Mjedisit	PM10, gazrat serrë, Pb, CO Numri i automjeteve të pasagjerëve		ndotjes së ajrit Monitorimi i cilësisë
Ujërat	▪ Cilësia e ujërave sipërfaqësore ▪ Cilësia e ujërave nëntokësore ▪ Përdorimi i ujërave sipas sektorit ▪ Përqindja e riciklimit të ujit ▪ Përqindja e popullatës së lidhur te trajtimi i ujërave të zeza ▪ Uji i detit: Cilësia e ujit për larje	Drejtoria Rajonale e mjedisit Drejtoritë e Menaxhimit të Baseneve Ministria e Turizmit dhe Mjedisit Instituti i Shëndetit Publik	▪ Totali N, totali P, BODs, COD, SS, TDS, pH, përçueshmëria, etj. ▪ pH, përçueshmëria, fortësia, kloridet, sulfatet, COD, BOD, nitrati, nitriti, totali P, metalet, detergjentet, toksiket, mikrobiologjike, etj. ▪ Parametrat mikrobiologjike për ujërat e larjes	Çdo vit Në rastet kur vërehen ndikime negative aksidentale	Sipas Ligjit nr. 111/2012 “Menaxhimi i Integruar i Burimeve Ujore”. Sipas Ligjit nr. 9915, datë 12.05.2008 “Kudri rregullator i sektorëve të furnizimit me ujë dhe kanalizimit të trajtimit të ujërave të zeza”. Ujërat për larje:

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

Aspekti mjedisor	Treguesi mjedisor	Autoriteti monitorues	Parametrat mjedisorë	Frekuenca e monitorimit	Komente
					Direktiva 76/160/EEC
Natyra	- Sa habitate të rëndësishme janë në kushte të kënaqshme - Numri dhe/ose zonat e vendeve të mbrojtura - Madhësia e biodiversitetit, krahasuar me BE-në (numri i llojeve endemike dhe të rralla - Zona e mbuluar nga pyje - Numri dhe zona e zënë nga vendet natyrore	Organet e menaxhimit të zonave të mbrojtura Drejtoritë përgjegjëse në qarqe	- Habitatet - Numri dhe/ose zonat e vendeve të mbrojtura - Numri i llojeve endemike dhe të rralla - Zona e mbuluar nga pyje - Numri dhe zona e zënë nga vendet natyrore	Sipas Planit të Menaxhimit Çdo vit	
Popullata - shëndeti i njeriut	- Vitet e jetëgjatësisë së shëndetshme - Aksidentet profesionale - Përqindja e njerëzve që jetojnë nën minimumin jetik	Drejtoritë përgjegjëse në qarqe	- Vitet e jetëgjatësisë së shëndetshme - Aksidentet në punë - Përqindja e njerëzve që jetojnë nën minimumin jetik	Çdo vit	

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

Aspekti mjedisor	Treguesi mjedisor	Autoriteti monitorues	Parametrat mjedisore	Frekuenca e monitorimit	Komente
Trashëgimi kulturore	- Numri i godinave të ruajtura që restaurohen - Numri i vizitorëve - Gjelbërim urban për frymë	Drejtoritë përgjegjëse në qarqe	- Numri i godinave të ruajtura që restaurohen - Numri i vizitorëve - Gjelbërim urban për frymë	Çdo vit	

Shtojca 01: PROCESI I KONSULTIMIT TË PLANIT ISHMI

TEMA E TAKIMIT: Organizimi i dëgjësës publike, për të diskutuar mbi Planin dhe VSM-në e Planit të Detajuar të Zonave me Rëndësi Kombëtare

DATA DHE ORA: 21.07.2020; 11:00

PJESËMARRËSIT:

Në ambientet e Rezervatit të Patok - Fushë Kuqe, u organizua Dëgjesa e parë me banorët e zonës, nga Ministria e Turizmit dhe Mjedisit, mbi draft Planin dhe VSM-në e Planit të Detajuar të Zonave me Rëndësi Kombëtare për zonë Ishmit. Ky takim kishte qëllim t'i prezantonte të pranishmëve orientimet e para të planit të detajuar të zonës për zhvillimin e turizmit. Pjesëmarrës në këtë takim ishin, Përfaqësues të Ministrisë së Turizmit dhe Mjedisit, NënKryetari i Bashkisë Kurbin, Z. Gëzim Dika, NënPrefekti i Kurbin Z. Mhill Luli, si dhe përfaqësues nga Agjencia e

**VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT**

●-----●

Zonave të Mbrojtura, Agjencia Kombëtare e Planifikimit të Territorit, përfaqësues të Bashkisë Kurbin, Biznesmenë të zonës si dhe përfaqësues të tjerë të organeve përgjegjëse për të diskutuar mbi problematikat gjatë procesit të hartimit të planit. Gjithashtu në takim ishin prezentë dhe konsulentë të Atelier 4: Znj. Ariela Kushi, koordinatore projekti si dhe ekspertë të tjerë të Mjedisit dhe Ekonomisë.

SHËNIMET E TAKIMIT:

Dëgjesa u hap nga Z. Gëzim Dika, NënKryetar i Bashkisë Kurbin, i cili theksoi rëndësinë e bashkëpunimit të përfaqësuesve të organeve të fushave përkatëse dhe ekspertëve të bashkive përfaqësuese, me studion konsulente, për të arrirë një produkt përfundimtar sa më të suksesshëm. Më pas fjalën e mori Drejtori i Përgjithshëm i Mjedisit pranë Ministrisë së Turizmit dhe Mjedisit, Z. Athanas Karai i cili foli për qëllimin e organizimit të dëgjësës, dhe rolin e bashkisë dhe ministrisë në këtë projekt.

Më pas e mori fjalën Znj. Ariela Kushi ku paraqiti prezantimin e planit paraprak të zhvillimit të territorit.

Prezantimi nisi me dinamikat që këto zona ofrojnë dhe kanë në rajon, më pas me analizimin e potencialeve të tyre dhe ndërhyrjet e domosdoshme. Pas analizimit të zonës, u prezantua vizioni strategjik i tyre, duke u drejtuar në zhvillimin e turizmit të qëndrueshëm të zonës. U theksua rëndësia e pastrimit të Lumit të Ishmit. Qëllimi i projektit është, zgjerimi i ofertës turistike, kohëzgjatjes së sezonit dhe frekuentimit të tij, si dhe rritja e cilësisë së shërbimit për të arritur konkurrencën në tregun e turizmit me vendet fqinje.

Më pas fjalën e mori Z. Abdulla Diku, Ekspert i Mjedisit, i cili prezantoi Vlersimin Strategjik Mjedisor për zonën e studimit. Synimi i procesit të VSM është: Vlerësimi i pasojave në mjedis, adresimi i pasojave në fazë të hershme dhe vendosja e balancës Mjedis- Zhvillime të tjera.

Të pranishmit u shprehën pozitiv kundrejt strategjisë dhe orientimeve të zhvillimit të territorit. Nga auditori, u hodhën disa mendime dhe ide:

- Të merren parasysh masat e duhura për furnizimin e me energji elektrike për zonën.
- Duhet të ketë një menaxhim më të mirë të stacioneve të plazhit pasi ka mospërputhje në harta, dhe kjo çon në mosmarrëveshje me lejet e shfrytëzimit të rërës.
- Në zonën e Spillesë, është e rëndësishme mbrojtja e pishave
- Zhhvillimi turizmit mund të mbështetet dhe në sektorin e bujqësisë. Të ndërtohen tregje në secilën zonë ku te promovohet produkti vendas dhe agroturizmi

Hapat e mëtejshëm do të jenë:

- Ndërtimi i një plani zhvillimi dhe rregullores së planit
- Propozimet e kapacitetit turistik dhe raporti I tyre me hapësirat akomodueseme shifra konkrete
- Krijimi i një masterplani për zonën
- Hartimi i VSM-së.

**VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT**

**VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT**

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

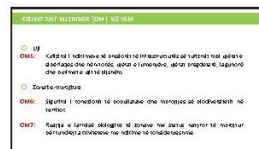
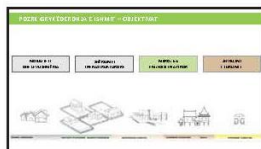
Lista e pjesëmarrësve në takimin në Bashkinë Kurbini, Fushë Kuqe, datë 21.07.2020 "Konsultim me grupet e interesit i Planit të Detajuar për Zonën e Rëndësishme Kombëtare, "Grykëderdhja e Ishmit" "Konsultim me grupet e interesit, për çështjet që do të trajtohen në raportin e VSM-së, për PDZRK "Grykëderdhja e Ishmit"					
Nr.	Emër Mbiemër	Institucioni/Shoqata/Agjencia	Nr. Telefoni	Email	Nënshkrimi
1	Armen Mehmeti	DEJTOR ZM.	0694755581	armen.mehmeti@kurbini.gov.al	[Signature]
2	Edmond Ismaili	Pensionist Viteku	0683189560	Viteku Ruzhica Ismaili, Pils	[Signature]
3	Gjoni Koci	Spec. Adm. Lezhë	0682387112		[Signature]
4	Himete Hidori	Vjeprleku F-Kuqe	0692142628		[Signature]
5	Shyqyri Doku	F.Kuqe	0692021086		[Signature]
6	Edi Koci	INP. PYVE	0682362557		[Signature]
7	Alban Kuci	Alban Kuci	0682018389		[Signature]
8	Edmond Ismaili	Bashkia Kurbini	0686454271		[Signature]
9	Edmond Ismaili	ADM. ADM. RREAS	0682000660	ILKASIAKURBINI@HOTMAIL.COM	[Signature]
10	Taulant Selca	ISP Em civile	0685977820		[Signature]
11	Gjoni Duci	Problemi i mësimit			[Signature]
12	Armen Kuci	Bashkia Kurbini	0682801695		[Signature]
13	Edmond Ismaili	Pe Shkollave	0682372112		[Signature]
14	Edmond Ismaili	Bashkia Kurbini	069288959		[Signature]
15	Edmond Ismaili	Bashkia Kurbini	0682400033		[Signature]
16	Edmond Ismaili	Spec. Kadastro m/lot	0685521692		[Signature]
17	Edmond Ismaili	Bashkia Kurbini	0692142506		[Signature]
18	Edmond Ismaili	ADM. ADM. Lezhë	06843203662		[Signature]
19	Edmond Ismaili	ADM. ADM. Lezhë	0682387112	edmond.ismaili@kurbini.gov.al	[Signature]
20	Edmond Ismaili	Spec. Kadastro m/lot	0685521692		[Signature]
21	Edmond Ismaili	Bashkia Kurbini	0692142506		[Signature]
22	Edmond Ismaili	Bashkia Kurbini	0692142506		[Signature]
23	Edmond Ismaili	Bashkia Kurbini	0682387112		[Signature]
24	Edmond Ismaili	Bashkia Kurbini	0682387112		[Signature]

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

Lista e pjesëmarrësve në takimin në Bashkinë Kurbini, Fushë Kuge, datë 21.07.2020
 "Konsultim me grupet e interesit i Planit të Detajuar për Zonën e Rëndësisë Kombëtare, "Grykëderdhja e Ishmit"
 "Konsultim me grupet e interesit, për çështjet që do të trajtohen në raportin e VSM-së, për PDZRK "Grykëderdhja e Ishmit"

Nr.	Emër Mbiemër	Institucioni/Shoqata/Agjencia	Nr. Telefoni	Email	Nënshkrimi
1	Armen Nishani	DEJTOR ZM.	068475581	Armen.Nishani@kurbini.gov.al	[Signature]
2	Edmond Lami	Pensionist Viteku	068389760	Viteku.Rajmond@kurbini.gov.al	[Signature]
3	Edmond Lami	Pensionist Viteku	068389760	Viteku.Rajmond@kurbini.gov.al	[Signature]
4	Hamet Hidi	Spec. Ad. ZM. Lezë	068238712		[Signature]
5	Hygjen Arifaj	Shpërndarje F.Kuge	0692142628		[Signature]
6	Edmond Lami	F.Kuge	06821088		[Signature]
7	Blendi Nishani	INP. PYVE	0682362557		[Signature]
8	Edmond Lami	F.Kuge	06821088		[Signature]
9	Edmond Lami	F.Kuge	06821088		[Signature]
10	Edmond Lami	AD. N. BASHKINË KURBIN	068200660	IKLOASJANSHIMI@HOTMAIL.COM	[Signature]
11	Edmond Lami	ISP. E. CIVILE	068517782		[Signature]
12	Gjergj Guli	Probleme mjedisore			[Signature]
13	Edmond Lami	Barot F.Kuge	0682801685		[Signature]
14	Edmond Lami	Pe Shkollave	0682372112		[Signature]
15	Edmond Lami	Bashkia Kurbini	068238939		[Signature]
16	Edmond Lami	Bashkia Kurbini	068240003		[Signature]
17	Edmond Lami	Spec. Kadastro M. L. O	0685521692		[Signature]
18	Edmond Lami	Biznesmen Kurbini	0692142506		[Signature]
19	Edmond Lami	AD. Z. M. Lezë	06843203603		[Signature]
20	Edmond Lami	H. A. Z. M. Lezë	068238939	ndosha.pedro@23puol.com	[Signature]
21	Edmond Lami	Rumoniës Land-F. L.	068346583		[Signature]
22	Edmond Lami	Kurbini, P. L. O	0692328542		[Signature]
23	Edmond Lami	Kurbini, P. L. O	068223800		[Signature]
24	Edmond Lami	Dunelot i Ishmit	0685660309		[Signature]

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE GRYKËDERDHJA E ISHMIT

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

PERFUNDIME

Sfidat kryesore për të ardhmen në zonë janë:

- Pastrimi i zonës bregdetare nga MNU
- Menaxhimi i Integruar i MNU (3R)
- Mbrojtja e biodiversitetit, ndalimi i brakonazhit
- Mbrojtja e burimeve ujore nga ndotja

DISKUTIMI

Cilat komponente të mjedisit duhen trajtuar më me përparësi?
Cfare informacioni duhet shtuar?
Tjetër?

**VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT**

Figura x. Komentet shkresore nga Ministria e Mbrojtjes

**REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E MBROJTJES
SEKRETARI I PËRGJITHSHËM**

MINISTRIA E MBROJTJES
Nr. 4978/1
Data 31.08.2020

Nr. 3760 prot. Tiranë, më 28.08.2020

Lënda: Kthim përgjigje Ministrisë së Turizmit dhe Mjedisit.

Z. ADRIAN KAMENICA
SEKRETAR I PËRGJITHSHËM I MINISTRISË SË TURIZMIT DHE MJEDISIT

Tiranë

I nderuar Koleg,

Me anë të shkresës Tuaj, nr. 4978 prot., datë 13.07.2020, të dërguar në rrugë shkresore në Ministrinë e Mbrojtjes, nëpërmjet së cilës keni njoftuar mbi konsultimin me grupet e interesit për çështjet që do të trajtohen në raportin e VSM-së, vlerësojmë se hartimi i planeve të detajuara dhe zhvillimi i mëtejshëm i 5 zonave të rëndësisë kombëtare në bregdet, do të ketë një ndikim pozitiv në zhvillimin e turizmit, si një nga industritë më potenciale të mëdha në zhvillimin e vendit. Për më tepër, në hartimin e planeve të detajuara të zonave të rëndësisë kombëtare në bregdet, sugjerojmë që duhet të meren në konsideratë çështjet e mëposhtme:

- Vendosja e instalimeve ushtarake në këto rajone, si Vendbazimi i Shëngjinit;
- Rrugëkalimet detare për hyrje-daljet në port, si dhe vendqëndrimet në spirancë;
- Sinjalistikën detare të vendosur në këto zona, si fenerë, bova etj.;
- Zonat e mbrojtura dhe sigurimin e ruajtjes së florës, faunës, si dhe arkeologjisë nënujore në këto zona;
- Zonat me rrezikshmëri nga pikëpamja lundrimore;
- Sigurimin e kushteve për mbrojtjen e jetës së njerëzve dhe mundësimin e zhvillimit të operacioneve të dhënies së ndihmës në këto zona;
- Nisur nga situata të cilat kanë ndodhur në të kaluarën, ku disa nga këto zona bregdetare janë përmbytur, duhet të sigurohet që në masterplan të parashikohen masa që ndikojnë në parandalimin e këtij fenomeni, si mirëmbatja dhe funksionimi i hidrovorëve, ndërhyrjet për themelimin e grykëderdhjes së lumenjve, si dhe kanaleve kulluese;
- Rrespektimin e rregullave të parashikuara në Kodin Detar për aktivitete detare dhe lundrimi (neni 8), ndërtimet detare (neni 25), si dhe të respektojë të gjitha detyrimet e tjera në Kod, si ligji kryesor në harmonizimin e aktiviteteve në det.

Ministria e Mbrojtjes, Rruga e Dibrës, Tiranë
<http://www.mbrojtja.gov.al>

Tel: + 355 4 222 66 01
Faks: + 355 4 2228325

**VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT**

Mbetemi të gatshëm për shkëmbimin e mendimeve për hartimin e VSM-së për zonat e mbrojtura, si dhe do japim kontributin tonë sa herë të kërkohet, me qëllim zhvillimin e një plani gjithëpërfshirës sa më të mirë.

Duke Ju falënderuar për bashkëpunimin.

SEKRETARI I PËRGJITHSHËM

NË MUNGESË

DREJTORI I PËRGJITHSHËM I POLITIKAVE TË MBROJTJES

Florian Kalli

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT

Figura x. Komentet shkresore nga Ministria e Turizmit dhe Mjedisit

REPUBLIKA E SHQIPËRISË

MINISTRIA E TURIZMIT DHE MJEDISIT
AGJENCIA KOMBËTARE E TURIZMIT
DREJTORIA E MARKETINGUT DHE PROMOCIONIT

MINISTRIA E TURIZMIT
DHE MJEDISIT
Nr. 4978 Prot.
Data 10.08.2020

Nr. 306/prot.
Tiranë, më 17.08.2020

Lënda: Kthim përgjigje.

MINISTRISËSË SË TURIZMIT DHE MJEDISIT

Tiranë

Në përgjigje të shkresës tuaj, nr. 4978, datë 13.07.2020, "Njoftim mbi konsultimin me grupet e interesit për çështjet që do të trajtohen në raportin e VSM-së", kërkohet mendimi i Agjencisë Kombëtare të Turizmit, në lidhje me çështjet që do të trajtohen në raportin e VSM-së, për 5-së Planet e Detajuar të Zonave të Rëndësisë Kombëtare (PDZRK), konkretisht: Baks-Rrjoll, Rana e Hedhun-Port Shëngjin, Grykëderdhja e Ishmit, Tale dhe Spille", ju bëjmë me dije se:

Agjencia Kombëtare e Turizmit, ushtron veprimtarinë e saj në përputhje me VKM nr. 298, datë 20.4.2016 "Për organizimin dhe funksionimin e Agjencisë Kombëtare të Turizmit", ligjin nr.93/2015 për turizmin, me qëllim promovimin dhe krijimin e identitetit të turizmit shqiptar nëpërmjet shfrytëzimit të të gjithë potencialit ekzistues turistik të vendit.

Në këtë kontekst, por edhe duke iu referuar përcaktimeve të akteve ligjore dhe nënligjore në fuqi ligji nr.91/2013 "Për vlerësimin Strategjik Mjedisor", UDHËZIM 5- 2016 mbi tarifat e VSM si dhe VKM 219,507, 620 2015, sugjerojmë që disa nga çështjet që duhet të trajtohen në raportin e VSM-së, për PDZRK-të e secilës zonë, të jenë si më poshtë:

- Përshtatja e zonave me vlerë natyrore me zhvillimet dhe aktivitetet e reja turistike, në mënyrë që zhvillimi i ardhshëm turistik të tërheqë sa më shumë turistë, por njëkohësisht të jetë miqësor me mjedisin dhe habitatet natyrore. (Zhvillim i qëndrueshëm)
- Ruajtja e karakteristikave të objekteve dhe zonave të trashëgimisë kulturore.
- Ruajtja e peisazheve dhe zonave me peisazhe me karakteristika të veçanta në nivel lokal dhe kombëtar.
- Shtimi i sipërfaqeve të gjelbërta në hapësirat rekreative, me bimësi autoktone.
- Vendosja e sinjalistikës turistike dhe asaj mbrojtëse për mjedisin.
- Ndërtimi i rrugëve/korsive të dedikuara për biçikleta dhe shtigjeve natyrore.

Bulevardi "Gjergj Fishta", Pallatet Shallvare. Nr.12/A, Tiranë, Albania info@akt.gov.al

**VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR
PËR HARTIMIN E PLANIT TË DETAJUAR TË ZONËS SË RËNDËSISË KOMBËTARE
GRYKËDERDHJA E ISHMIT**

Duke qënë të vetëdijshëm se këto zona, mbartin vlera të shumta mjedisore, me një potencial për zhvillimin e turizmit bregdetar, rural dhe natyror, si dhe hartimi i PDZRK-ve lidhet me promovimin e zhvillimit të turizmit, përthithjen e investimeve të huaja dhe krijimin e "destinacioneve konkurruese" në rajon në çdo drejtim, garantojmë se kontributi ynë institucional për promovimin e tyre, do të vazhdojë edhe në të ardhmen.

Duke ju falenderuar për bashkëpunimin,

DREJTOR I PËRGJITHSHËM
KORNELIA FERIZAJ

Rr. "E Kosovarëve",
Nd.35, H. 6, Ap.4/1,
Njësia Administrative
Nr. 5,1019, Tiranë, Shqipëri
Tel. +3554 2222804 / 2430195
e-mail: info@atelier4.al